

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

6x A
39
S.O.U.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942:21
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG
TILL
FRÄMJANDE AV UTSKYLDSBETAL-
NING GENOM ERKÄNDA SKATTE-
FÖRMEDLINGSKASSOR

AVGIVET AV

*inom Finansdepartementet tillkallade
sakkunniga*

S T O C K H O L M

1 9 4 2

Statens offentliga utredningar 1942

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. Beckman. 733 s. Fö. (Till betänkandet höra *dels* en bilaga innehållande personalförteckningar m. m., avsedd endast för tjänstebruk, *dels* ock ett hemligt bihang i tre delar.)
2. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Marcus. 22 s. Fi.
3. Promemoria rörande bostadsförsörjningen. Av A. Johansson. Beckman. 77 s. S.
4. De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Beckman. 106 s. S.
5. Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. Marcus. 55 s. Jo.
6. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter angående den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. Hæggeström. 195 s. H.
7. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. Hæggeström. 76 s. H.
8. 1938 års pensionsakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementet för arbetare i statens tjänst. Marcus. 135 s. Fi.
9. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. Marcus. 191 s. Fi.
10. Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. Norstedt. 164 s. K.
11. Betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan. Hæggeström. 330 s. E.
12. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. Hæggeström. 124 s. H.
13. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. Beckman. 88 s. K.
14. Promemoria angående hyresreglering. Norstedt. 54 s. Ju.
15. Betänkande med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga. Beckman. 108 s. Fö.
16. Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. Hæggeström. 360 s. Fö.
17. Betänkande med utredning och förslag angående barnmorskeväsendet. Idun. 101 s. 1 karta. S.
18. Beskattningsorganisationsakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. Marcus. 128 s. Fi.
19. Betänkande med utredning och förslag ang. semester för husmödrar. Norstedt. 96 s. S.
20. Utredning angående värmekostnaden i hyreshus. Idun. 187 s. S.
21. Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. Marcus. 96 s. Fi.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklelesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942: 21
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

FRÄMJANDE AV UTSKYLDSBETAL-
NING GENOM ERKÄNDA SKATTE-
FÖRMEDLINGSKASSOR

AVGIVET AV

*inom Finansdepartementet tillkallade
sakkunniga*

STOCKHOLM 1942

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

427574

BETRACHTUNG DER FOLGEN

III

FRAMMUNG DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

FÖRDERUNG DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

UND GEBIET DER FOLGEN

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 30 januari 1942 meddelade bemyndigande har Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet den 3 februari 1942 tillkallat postsparbankschefen J. Enger, kammarrättsrådet F. E. O. Hedelius, direktören N. Holmström samt ledamöterna av riksdagens första kammare t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström och kassören A. W. Strand att inom departementet biträda med utredning rörande åtgärder för att uppmuntra och stödja intressekontorens verksamhet i vad densamma avser att åstadkomma en förbättrad inbetalning av utskylder. Åt t. f. underståthållaren Sandström uppdrogs att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete. Sedermera har e. o. länsbokhållaren S. E. Järnerup förordnats att såsom sekreterare biträda de sakkunniga.

Ehuru intressekontoren i stor utsträckning verka i det av departementschefen angivna avseendet, förekomma därjämte ett flertal olika organ, vilka under andra beteckningar men enligt samma principer arbeta för en förbättrad utskyldsbetalning. Såsom sådana kunna nämnas skattekontor, skattesparkassor m. fl. Med hänsyn till dessa skiftande benämningar, varunder de olika organ framträda, vilka förmedla skattebetalning, hava de sakkunniga icke ansett lämpligt att såsom sammanfattande beteckning anlita någon av dessa redan brukade benämningar. Dessa hava för övrigt olika innebörd, då ju med intressekontor förstås ett organ, som fullgör även andra uppdrag än utskyldsbetalning, medan en skattekontor endast fullgör utskyldsbetalning, ehuru väl den därutöver kan främja och i regel även främjar sparandet. Såsom en gemensam beteckning å samtliga ifrågavarande organ hava de sakkunniga valt uttrycket »skatteförmedlingskontor».

De sakkunniga hava samrått med representanter för organisationer och grupper, som beröras av förevarande fråga, och hava sålunda förhandlat med representanter för Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Sveriges lantbruksförbund, jordbrukets kreditkontor, banker och sparbanker. Åtskilliga överläggningar hava jämväl hållits med representanter för olika intressekontorsorganisationer och skattekontor och vissa av de sakkunniga eller deras sekreterare hava besökt

Karlstad, Norrköping, Eskilstuna och Västerås för att studera därstädes be-
driven intressekontorsverksamhet.

De sakkunniga hava till särskild behandling upptagit frågan om utskylds-
betalning för sjöfolk och komma att härom senare avlåta betänkande.

Sedan de sakkunniga i övrigt slutfört den åt dem uppdragna utredningen,
få de sakkunniga härmed vördsamt överlämna Betänkande med förslag till
främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor.

Stockholm den 28 mars 1942.

K. G. A. SANDSTRÖM.

JOH. ENGER.

ERIK HEDELIUS.

NILS HOLMSTRÖM.

AXEL STRAND.

/ Sture Jarnerup.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

förordning om erkända skatteförmedlingskassor.

1 §.

Med skatteförmedlingskassa förstås i denna förordning sådan inrättning, som har till ändamål att, uteslutande eller i förening med annan betalningsförmedling, på uppdrag ombesörja betalning av utskylder medelst belopp, som enligt fastställd plan inflyta genom avdrag å uppdragsgivarens avlöning eller pension eller dylikt, eller genom direkta inbetalningar från uppdragsgivaren.

2 §.

Skatteförmedlingskassa må av länsstyrelsen i det län, där kassans förvaltning utövas, antagas till erkänd skatteförmedlingskassa.

I samband med beslut om antagandet skall länsstyrelsen fastställa reglemente för kassans verksamhet.

3 §.

Erkänd skatteförmedlingskassa må icke av uppdragsgivare uttaga särskild avgift för förmedling av utskyldsbetalning.

4 §.

Länsstyrelsen må, där så finnes erforderligt, kräva säkerhet för medel, som för skattebetalning omhänderhavas av erkänd skatteförmedlingskassa.

5 §.

Erkänd skatteförmedlingskassa äger åtnjuta statsbidrag.

Statsbidraget utgår med 25 öre för varje förmedling av å uppbördsstämma (uppbördstermin) förfallande utskyldsbelopp.

Vid förmedling av restförda utskylder utgår bidraget först då varje särskilt restfört utskyldsbelopp jämte, i förekommande fall, därå belöpande indrivningsavgift till fullo guldits.

Statsbidrag utgår för räkenskapsår och utbetalas årsvis i efterskott på ansökan.

6 §.

Ansökan om statsbidrag ingives till länsstyrelsen, där ej länsstyrelsen för särskilt fall medger undantag, inom tre månader efter utgången av det räkenskapsår, för vilket bidrag sökes, och skall åtföljas av sådana uppgifter rö-

rande antalet förmedlade skattebetalningar, som må erfordras för att bedöma statsbidragets belopp.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen, beslutar länsstyrelsen i ärendet samt utanordnar beviljat bidrag.

På därom framställd begäran må länsstyrelsen kunna bevilja erkänd skatteförmedlingskassa förskott å den del av statsbidraget, som visas belöpa på den gångna delen av räkenskapsåret.

7 §.

Erkänd skatteförmedlingskassa skall föra räkenskaper i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Konungen meddelas.

Det ankommer på erkänd kassa att inom tre månader efter räkenskapsårets utgång till länsstyrelsen ingiva dels berättelse över det gångna årets verksamhet, dels ock sammandrag av räkenskaperna enligt av Konungen fastställt formulär.

8 §.

Länsstyrelse skall övervaka att erkänd skatteförmedlingskassa fullgör sina uppgifter i enlighet med bestämmelserna i denna förordning och i övriga författningar, som reglera dylik kassas verksamhet, samt enligt för kassan fastställt reglemente och på ett i övrigt ändamålsenligt sätt.

För ändring i fastställt reglemente fordras länsstyrelsens godkännande.

9 §.

Erkänd skatteförmedlingskassa är skyldig lämna länsstyrelsen eller dess ombud tillfälle att när som helst granska kassans räkenskaper och övriga handlingar.

10 §.

Finner länsstyrelsen, att anledning till anmärkning föreligger mot erkänd skatteförmedlingskassas verksamhet, äger länsstyrelsen meddela erforderliga anvisningar för vinnande av rättelse. Följas ej sådana anvisningar, må beslutet om antagande såsom erkänd skatteförmedlingskassa återkallas.

11 §.

Hos länsstyrelsen skall föras förteckning över erkända skatteförmedlingskassor.

12 §.

Arbetsgivare skall på begäran av erkänd skatteförmedlingskassa för belopp, som skola inbetalas till kassan, verkställa avdrag å lön eller pension, som till följd av utfästelse utgår i penningar till arbetstagare, ansluten till kassan (löneavdrag).

Vad i första stycket sägs gäller dock endast försåvitt arbetsgivaren minst en vecka före avlöningstillfället erhållit förteckning i två exemplar, upptagande för varje arbetstagare hans fullständiga namn samt det belopp, som skall avdragas.

Finnes vid företaget erkänd skatteförmedlingskassa, till vilken alla där anställda inom samma arbetstagargrupp äga ansluta sig, är arbetsgivaren ej

skyldig att för arbetstagare inom sådan grupp göra löneavdrag annat än till denna kassa eller till statens intressekontor.

Därest arbetsgivaren tillställer kassan genom löneavdrag innehållna belopp eller avdragsförteckning, befordras avdragsbeloppen och förteckningarna avgiftsfritt med posten.

Arbetsgivaren äger att i förhållande till arbetstagaren utan särskild redovisning åberopa löneavdraget som utbetalning av lön eller pension.

Är skattskyldig anställd i tjänst eller annat arbete hos staten eller kommun, skall vad om arbetsgivare i denna förordning är sagt tillämpas beträffande den, som har att utbetala avlöningen.

13 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning, utfärdas av Konungen.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1942.

Förslag

till

förordning med särskilda bestämmelser angående utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor.

Kungl. Maj:t har med riksdagen funnit gott förordna att, utan hinder av vad eljest i lag eller författning finnes stadgat rörande indrivning av utskylder, följande särskilda bestämmelser skola gälla beträffande den, som anslutit sig till erkänd skatteförmedlingskassa.

1 §.

För skattskyldig, som ansluter sig till erkänd skatteförmedlingskassa, skall uppgöras plan för inbetalningar till gäldande av den skattskyldiges utskylder (inbetalningsplan); och må, där så erfordras för inbetalningsplanens genomförande, anstånd med betalning av utskylder medgivas i den ordning, nedan sägs.

2 §.

Skattskyldig må vid anslutning till erkänd skatteförmedlingskassa av kassan beviljas anstånd med inbetalning av utskylder, som därefter förfalla till betalning. Sådant anstånd må ej omfatta mer än de utskylder, som förfalla till betalning vid de två uppbördsstämmor, vilka utlöpa närmast efter anslutningen, och anstånd må ej beviljas längre än ett år efter utgången av det kvartal, varunder den skattskyldige anslutit sig till kassan.

Med utskylder förstås i denna förordning utskylder och andra medel, som avses i 1 § restindrivningsförordningen under a) och b), med undantag dock för sådana avgifter till brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalter, som jämlikt kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd av avgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter debiteras, indrivnas och redovisas i sammanhang med kronouppbörderna.

Med uppbördsstämma förstås i denna förordning även uppbördstermin.

3 §.

Skattskyldig, som vid anslutning till erkänd skatteförmedlingskassa häftar för restförda utskylder, må av kassan beviljas anstånd med betalningen av jämväl dessa utskylder jämte därå belöpande indrivningsavgift intill utgången av den i 2 § angivna tid, dock under förutsättning, att icke härigenom preskription inträder beträffande restfört utskyldsbelopp.

4 §.

1 mom. Anstånd, varom i 2 och 3 §§ sägs, må endast beviljas under förutsättning att inbetalningsplanen för den skattskyldige så bestämmes, att före anståndstidens utgång samtliga därunder förfallna utskyldsbelopp jämte, i fall som i 3 § sägs, tidigare restförda utskylder och därå belöpande indrivningsavgift skola vara guldna.

2 mom. Den, som åtnjutit anstånd enligt 2 eller 3 §, må icke ånyo åtnjuta anstånd enligt samma paragrafer.

5 §.

Har erkänd skatteförmedlingskassa meddelat beslut om anstånd, skall underrättelse därom tillställas vederbörande utmättningsman, i fall, som i 2 § sägs, inom 14 dagar efter avslutande av den uppbördsstämma, anståndet avser, och i fall enligt 3 § ofördröjligen efter anståndsbeslutets meddelande.

Utmättningsmannen har att om anståndet verkställa anteckning i restlängden.

6 §.

Då underlåtenhet att betala å en uppbördsstämma förfallande utskylder medför, att jämväl utskylder, som skola uppbäras å en kommande stämma, äro omedelbart förfallna till betalning, skall skattskyldig, som åtnjuter anstånd med betalning av förstnämnda utskylder, jämväl åtnjuta anstånd med betalning av sistnämnda utskylder till den för dessa utskylders betalning bestämda uppbördsstämman.

7 §.

Utmättningsman äger på framställning av erkänd skatteförmedlingskassa bevilja anstånd utöver vad i 2 och 3 §§ sägs, om så fordras för att framdeles förfallande utskylder skola i första hand kunna gäldas vid infallande uppbördsstämmor, dock att härvid skall iakttagas, att preskription av de restförda beloppen undvikas.

8 §.

Om den, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa och häftar för oguldna utskylder, varmed anstånd beviljats, lämnar kassan eller underlåter att fullgöra inbetalningar i enlighet med fastställd plan, skall kassan ofördröjligen därom underrätta utmätningsman.

Avlider skattskyldig, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa och häftar för oguldna utskylder, som i första stycket sägs, skall underrättelse likaledes lämnas utmätningsman, där ej dödsboet eller annan i den avlidnes ställe åtager sig att göra de avsättningar, som följa av fastställd inbetalningsplan.

9 §.

1 mom. Då anmälan om anstånd enligt 5 § inkommit, må indrivning av utskylder, för vilka anståndet gäller, ej äga rum och skall vidtagen indrivningsåtgärd återgå. Vad sålunda stadgats, äger dock icke tillämpning, därest anståndet meddelats i strid mot bestämmelserna i denna förordning.

2 mom. I första momentet angivna hinder för indrivning bortfalla

1) om anståndstiden gått till ända och ytterligare anstånd icke i föreskriven ordning medgivits,

2) då sådant meddelande lämnats som i 8 § sägs och inbetalningarna icke fullföljas enligt förut fastställd plan genom annan erkänd skatteförmedlingskassa.

10 §.

Avgift för indrivning av utskylder skall icke uttagas, då utskylderna förfallit till betalning under det anstånd med samma utskylder åtnjutits.

I fall, som angivas i 9 § 2 mom., skall dock av den skattskyldige uttagas föreskriven indrivningsavgift å vad som återstår oguldet av utskylder, som i första stycket sägs.

11 §.

1 mom. Till erkänd skatteförmedlingskassa för utskylder inbetalda medel må ej, då den skattskyldige enligt vad ovan sägs åtnjuta anstånd eller eljest häftar för oguldna utskylder, användas för annat ändamål än utskyldsbetalning.

2 mom. Om den, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa, lämnar kassan eller avlider och han därvid häftar för oguldna utskylder, skola av för utskylder inbetalda medel, i den utsträckning de därtill förslå, av kassan innehållas vad som erfordras för att gälda berörda utskylder jämte därå belöpande indrivningsavgift.

För oguldna utskylder jämte vederbörlig indrivningsavgift sålunda innehållna medel skola omedelbart av kassan tillställas vederbörande utmätningsman.

12 §.

Till skatteförmedlingskassa inbetalda medel, som jämlikt föreskrift i 11 § ej må disponeras för annat ändamål än utskyldsbetalning, må icke utmä-

tas för annan gäld, där ej fråga är om fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet i fall, varom förmäles i 1 § lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta.

13 §.

Med indrivning av utskylder, som utgå för fast egendom, må icke på grund av vad i denna förordning stadgas anstå längre än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylika utskylder kan göras gällande.

14 §.

Den som icke åtnöjes med utmätningmans beslut enligt denna förordning, äger i beslutet söka rättelse genom besvär hos vederbörande länsstyrelse.

Över länsstyrelsens beslut må klagan icke föras.

15 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1942.

Förslag

till

förordning om preskription av utskylder och allmänna avgifter.

Utskylder och avgifter till stat och kommun, som omförmälas i 1 § a) och b) restindrivningsförordningen, må icke uttagas hos den skattskyldige, sedan fem år förflutit från utgången av det år, under vilket utskylderna eller avgifterna förfallit till betalning.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna utskylder och avgifter.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 21 § 2) lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

21 §.

2) Sedan fem år förflutit från utgången av det år, under vilket utskylderna eller avgifterna förfallit till betalning, må införsel ej beviljas eller meddelat beslut om införsel äga tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna utskylder och allmänna avgifter.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § handelsbalken skall hava följande ändrade lydelse:

12 §.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: utskylder till kronan, vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings- eller tilläggsavgift, kommunal- och stadsutskylder, av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade avgifter till kyrka och skola, skogsaccis samt härads- och landstingsmedel, allt dock endast för sista och löpande året.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande utskylder eller avgifter för år 1941 eller tidigare år.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 76 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

76 §.

Efter — — — utskylderna.

Restlängd — — — område.

Vid indrivandet av resterande utskylder uttages därutöver en avgift, beräknad efter sex öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma, dock ej mindre än tjugufem öre. Om användningen av dessa medel stadgas särskilt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna utskylder.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 71 § lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

71 §.

Efter — — — utskylderna.

Restlängd — — — erforderliga.

Vid indrivandet av resterande utskylder uttages därutöver en avgift, beräknad efter sex öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma, dock ej mindre än tjugufem öre. Om användningen av dessa medel stadgas särskilt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna utskylder.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 58 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

58 §.

De utskylder — — — uttaga. Vid indrivandet av sådana medel uttages därutöver en avgift, beräknad efter sex öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma, dock ej mindre än tjugufem öre. Om användningen av dessa medel stadgas särskilt.

De utskyldsbelopp — — — Stockholm.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna utskylder.

Förslag

till

kungörelse om ändrad lydelse av § 17 mom. 1 i uppbördsreglementet den 14 december 1917 (nr 838).

§ 17.

Mom. 1. Skattskyldig, vilken underlåtit att inbetala sina kronoutskylder i föreskriven tid och ordning, åligger att vid indrivningen av resterande utskylder erlægga avgift, beräknad efter sex öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma, dock ej mindre än tjugufem öre. Vad sålunda — — — hela belopp.

Denna kungörelse skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna kronoutskylder.

Förslag
till
**kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i uppbördsreglementet
för Stockholm den 17 april 1936 (nr 130).**

§ 11.

Försummar skattskyldig — — — betalning förfallet.

Skattskyldig, som underlåtit att å tid och i den ordning, som föreskrivits, inbetala honom å kronodebetsedel påförda utskylder, skall, därest utskylderna ej, enligt vad känt är, böra föras till avskrivning eller avkortning, för indrivningen av resterande utskylder påföras ersättning, beräknad efter sex öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma, dock ej mindre än tjugufem öre. För uraktlåten — — — särskilt stadgat.

Vad ovan — — — hela belopp.

Om skyldighet — — — särskilt stadgat.

Denna kungörelse skall träda i kraft den 1 juli 1942, men äger icke tillämpning beträffande därförut förfallna kronoutskylder.

Förslag
till
**förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordningen den
21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.**

§ 2.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må — — — särskild motbok.

Erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande må, utan hinder av vad i föregående stycke stadgas, överstiga 5,000 kronor.

Förslag

till

förordning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

1 §.

En var arbetsgivare är, där ej annat följer av 2 §, pliktig att göra anmälan om anställande av arbetstagare.

Sådan skyldighet föreligger dock ej om det med hänsyn till omständigheterna vid anställandet är uppenbart, att anställningen ej kommer att vara längre tid än fyra veckor.

Anmälan skall göras till utmätningssmannen i orten eller i Stockholm till överståthållarämbetet.

2 §.

Då annan än arbetsgivaren eller dennes ställföreträdare i arbete intager arbetstagare, skall anmälningsskyldigheten åvila den som verkställer intagandet.

Å Konungen ankommer att bestämma, i vilken utsträckning nu stadgade anmälningsskyldighet skall fullgöras av statliga verk och inrättningar samt av kommuner.

3 §.

Anmälan skall göras senast fem dagar efter anställningens början.

Anmälan göres å särskilda blanketter (anställningskort), vilka för varje anställd utskrivs i två exemplar. Formulär till anställningskort fastställs av Konungen.

Anställningskort tillhandahållas av postverket och befordras avgiftsfritt med posten.

4 §.

Utmätningssmannen förvarar det ena anställningskortet i ett register och översänder det andra till länsstyrelsen i det län, inom vilket arbetstagaren är mantalsskriven.

Till länsstyrelse inkommande anställningskort skola alfabetiskt ordnas i särskilt register. Ur anställningsregistret skola uttagas kort angående anställning, som på grund av senare inkommen anmälan kan antagas hava upphört tidigare än under närmast föregående kalenderår. Övriga kort förvaras under en tid av fem år.

5 §.

Den som visar uppenbar tredska att fullgöra anmälningsplikt enligt denna förordning, skall böta tio kronor.

6 §.

1 mom. Böter, varom i 5 § sägs, utdömas av länsstyrelsen.

Över länsstyrelsens beslut må besvär anföras hos kammarrätten sist å tretionde dagen efter den, då klaganden av beslutet erhöll del.

Över kammarrättens utslag må klagan icke föras.

2 mom. Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1942.

Det åligger arbetsgivare eller annan, som intagit arbetstagare, att före utgången av juli månad 1942, på sätt i denna förordning sägs, till vederbörande länsstyrelse anmäla alla hos honom den 1 juli anställda personer, beträffande vilka anmälningsskyldighet förelegat, därest de anställts nämnda dag. Har beträffande sådan persons anställning ändring skett, innan anmälan avlåtes, skall anteckning härom göras å anställningskortet.

Av de insända anställningskortet tillställs det ena exemplaret vederbörande utmätningsman.

Kap. 1. Historik.

Enligt nu gällande ordning för uppbörd av krono- och kommunalutskylder uppbäras dessa under en tidsperiod, vars början infaller närmare ett och slut närmare två år efter det år, inkomsten förvärvats. Kronoutskylderna erläggas därvid vid uppbördsterminer, respektive uppbördsstämmor, i november månad året efter inkomståret och april—maj månader året därpå samt kommunalutskylderna vid uppbördsstämmor som regel under våren och hösten sistnämnda år.¹ Denna tidsskillnad mellan inkomstens förvärvande och uppbörden av den på inkomsten belöpande skatten har sin grund i gällande taxeringsförfarande, som åsyftar ett noggrant och rättvist fastställande av den beskattningsbara inkomsten och därför pågår cirka åtta månader under året efter det, varunder inkomsten förvärvats. Härtill kommer, vad kommunalskatten beträffar, den i förhållande till inkomståret sena tidpunkten för bestämmande av utdebiteringens storlek, beroende på att det kommunala budgetåret — i motsats till det statliga — sammanfaller med kalenderåret. Denna eftersläpning av skatterna medför, att många skattskyldiga hava svårigheter att kunna gälda den vid uppbördstermin eller uppbördsstämma förfallande skatten. Därtill medverkar även, att skatterna erläggas vid relativt få dylika terminer eller stämmor, varför stora belopp förfalla vid varje termin eller stämma, samt att dessa senare äro ojämnt fördelade på årets olika månader, så att det övervägande antalet uppbördstillfällen faller på förra halvåret.

Vid åtskilliga tillfällen hava utredningar verkställts i ändamål att söka avhjälpa ovan berörda olägenheter i samband med skattebetalningen dock utan att i huvudsak medföra någon ändring i det bestående uppbördssystemet. 1924 års uppbördssakkunniga föreslogo i sådant syfte uttagande av skatt i förskott, beräknad som regel på grundval av föregående års utskyldsbelopp. I fråga om löntagare skulle uppbörden ske under medverkan av arbetsgivarna, vilka skulle verkställa avdrag å lönen för skatten. De sakkunniga föreslogo sammanslagning av krono- och kommunaluppbörden samt omläggning av det kommunala budgetåret. Uppbörden av förskottsavsättningarna skulle äga rum under tiden den 25 februari—den 24 november. Sedan debetsedlarna utskrivits, skulle den slutliga uppbörden (av det belopp, varmed debetsedelns slutsumma översteg förskottsbetalningarna) förrättas under tiden den 25 januari—den

¹ För närvarande erlägges dessutom under andra året efter inkomståret värnskatt till staten i städerna under februari samt på landet under mars månad.

24 februari. — Förslaget mötte en mycket stark kritik. Särskilt riktade denna sig mot tanken på att genomföra obligatoriska avdrag å anställdas lön.

1936 års uppördskommitté avsåg att uttaga en förskottsskatt, som beräknades efter av taxeringsnämnderna beslutat men av prövningsnämnden ännu icke granskat skatteunderlag. Även denna kommitté föreslog sammanslagning av krono- och kommunaluppbörd; ändring i det kommunala budgetåret ansågs däremot icke böra ske. Ett förskottsbelopp, motsvarande hälften av det belopp, vartill skattskyldigs på visst sätt beräknade totala skatter skulle hava uppgått, därest de debiterats på grundval av de av taxeringsnämnden beslutade taxeringarna, skulle uttagas under augusti, september och november månader taxeringsåret. Sedan prövningsnämnden på hösten samma år fastställt taxeringarna, skulle definitiv debitering av skatt ske och slutlig uppörd härav, efter avdrag av erlagd förskottsskatt, äga rum under februari, mars och maj månader följande år. — Även detta förslag blev föremål för åtskillig kritik. Allmänt framhölls, att den förkortning av tiden för betalning av utskylderna i förhållande till tidpunkten för inkomstförvärvet, som förslaget innebar, vore ganska ringa och icke kunde anses motivera de avsevärda kostnader och olägenheter, som kunde förväntas uppkomma.

I ett den 15 februari 1941 av t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström avgivet betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder förordade denne för inkomst av tjänst uppörd av utskylder genom avdrag å inkomsten vid dess förvärvande, vid källan, i det att arbetsgivarna skulle vid avlöningstillfällena verkställa avdrag för skatt enligt tabeller, upptagande vad som å avlöningsbeloppet kunde beräknas belöpa i statsskatt och gemensam kommunalskatt, vilken senare i huvudsak skulle ersätta skatten till landstingen och primärkommunerna. För inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet och vissa slag av inkomst av kapital föreslogs likaledes avdrag vid inkomstförvärvet men med 25 procent, medan för inkomst av rörelse och av fastighet förutsattes en preliminär beskattning under inkomståret i förhållande till den under föregående år debiterade skatten. För att underlätta reformens genomförande föreslog utredningsmannen vissa förenklingar i gällande skattebestämmelser. För krono- och kommunalutskylder gemensam avräkningsuppörd skulle äga rum i november månad under taxeringsåret. Ändring i det kommunala budgetåret var med den utformning, utredningsmannens förslag erhållit, icke nödvändig. — I de flesta yttrandena över förslaget avstyrktes detta i dess helhet, framför allt med den motiveringen, att de olägenheter, som vore förbundna med reformen, icke uppvägdes av de fördelar, som skulle kunna vinnas därmed. De myndigheter, som i större eller mindre omfattning uttalade sin anslutning till förslagets huvudlinjer, ansågo överarbetning av detsamma erforderlig.

Sådan överarbetning verkställdes under år 1941 av en särskild sakkunnig, borgmästaren J. Laurin, vilken i en samma år framlagd promemoria föreslog, att vid utbetalande av inkomst av tjänst skulle göras skatteavdrag, i regel enligt tabell, i huvudsaklig överensstämmelse med Sandströms ovannämnda förslag. För inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, liksom mera oregelbunden

inkomst av tjänst, samt för vissa slag av kapitalinkomst föreslogs avdrag med 10 procent. Inkomst av fastighet och rörelse medtogs icke i förslaget. Kommunalbeskattningen lämnades orubbad, och någon ändring i gällande skattebestämmelser föreslogs i huvudsak icke. Skattskyldiga med inkomst, varå skatteavdrag skulle verkställas, skulle gottgöras 6 procent ränta å de avdragna beloppen. — I det övervägande antalet yttranden över förslaget avstyrktes detta; utöver de skäl, som anförts vid avstyrkandet av det Sandströmska förslaget, framhölls nu även det olämpliga i att på sätt som skett begränsa reformen till att avse allenast vissa slag av inkomster.

Tre av fem sakkunniga, som biträtt Laurin vid utredningen, uttalade i ett särskilt yttrande bl. a., att de ansåge det av honom framlagda förslaget icke böra tillgripas, innan man prövat andra framkomliga vägar; de pekade därvid på intressekontorsrörelsen, vilken kunde tänkas utbyggd så, att antingen anslutningen gjordes obligatorisk för alla löntagare eller den tvungna anslutningen begränsades till att gälla endast sådana skattebetalare, som blivit restförda och därigenom visat, att de endast med svårighet själva kunde bemästra de problem, som följde av nuvarande skattebetalning i efterskott.

I statsrådsprotokollet den 30 januari 1942 erinrade chefen för finansdepartementet om de tvenne senaste, här ovan omnämnda utredningarna, vilka åsyftade att ernå en i förhållande till inkomstförvärvet tidigare inbetalning av utskylder samt om de svårigheter och olägenheter, vilka, enligt vad dessa utredningar givit vid handen, vore förenade med en uppbördsreform efter de föreslagna linjerna och som vore av den storleksgrad, att de i varje fall omöjliggjorde framläggandet för 1942 års riksdag av ett förslag härom. Sedan departementschefen uttalat, att han hade för avsikt att ytterligare undersöka möjligheterna för en preliminär källbeskattning inom det nuvarande skattesystemets ram, fortsatte han:

»Då emellertid resultatet av detta fortsatta arbete måste anses i viss mån ovisst och lösningen i varje fall måste ställas något på framtiden, synes man icke böra underlåta att omedelbart vidtaga vissa förbättringar i uppbördssystemet, som visserligen äro väsentligt mindre genomgripande än de förut åsyftade men som dock kunna vara av ett visst värde. Jag syftar därvid på intressekontorsrörelsens utveckling. Intressekontorsverksamheten råder visserligen i allmänhet icke helt bot på eftersläpningen av skatt utan innebär att av inkomsten under ett visst år vissa belopp avdragas och reserveras för täckande av de under samma år förfallande skatterna. Erfarenheten visar emellertid otvivelaktigt, att intressekontoren, där de på grund av initiativ från arbetsgivares, löntagares, kommuners eller sparbankers sida fått en större utveckling, varit till avsevärd nytta såväl för det allmänna som för löntagarna själva och kunnat medföra en betydande minskning i restantierna. Utvecklingen av denna verksamhet torde emellertid under de sista åren ha i viss mån hämmats i följd av de pågående utredningarna om en mera genomgripande uppbördsreform. Det synes nu i främsta rummet böra undersökas, vilka åtgärder som kunna vidtagas av statsmakterna i syfte att uppmuntra och stödja ifrågavarande verksamhet. En särskild utredning härom torde böra omedelbart igångsättas och avslutas så snart, att förslag kunna föreläggas 1942 års riksdag. Av 1936 års uppbördskommitté framlagda förslag i denna fråga böra därvid beaktas. Vid utredningen torde även böra övervägas möjligheten att ålägga ledningen av företag av viss omfattning att medverka till en intressekontorsverksamhet av ett eller annat slag för de

anställda. Att i en eller annan form göra intressekontoren obligatoriska även för de anställda torde vara förenat med åtskilliga av de svårigheter, som följa med en mera genomgripande uppbördsreform. Därest det finnes möjligt att genomföra åtgärder i denna riktning, bör emellertid även denna sida av saken beaktas och förslag därom framläggas. Jag syftar därvid bland annat på den i den sakkunniges promemoria berörda frågan om tvångsanslutning till intressekontoren för restförläggda skattskyldiga.

För den här förordade nya utredningen torde böra tillkallas högst fem sakkunniga, representerande arbetsgivar- och arbetarintressen, skatteteknisk erfarenhet samt den statliga intressekontorsverksamheten. De sakkunniga böra samråda med representanter för organisationer och grupper, som beröras av frågan om en utvidgning av intressekontorsverksamheten. Särskilt bör samverkan eftersträvas med de kommunala förbunden samt banker, sparbanks- och jordbrukskassor.»

Vid olika tillfällen under de senaste årtiondena har till behandling upptagits frågan om det allmännas understödande av sådana anstalter, som hava till ändamål att underlätta skattebetalningen för de skattskyldiga därigenom, att de från dessa mottaga i regel vid avlöningstillfällena avsätta belopp samt vid uppbördsterminerna, respektive uppbördsstämmorna eller, i fråga om restförläggda belopp, även vid andra tillfällen till uppbördsmyndigheterna leverera dessa hopsamlade belopp — s. k. intressekontor eller skattekontor.¹

I en vid 1918 års riksdag i första kammaren väckt motion, nr 124, hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående möjligheten att genom statsbidrag åt organisationer, som avsåge att främja skatteinbetalning, eller genom andra liknande åtgärder åstadkomma minskade restantier och avskrivningar av skatter samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Motionen bifölls av riksdagen, som i samband därmed uttalade, att det syntes kunna ifrågasättas, om icke medlemmarna i sammanslutningar av antytt slag genom att avstå från ränta å i förskott gjorda inbetalningar kunde bidra till förvaltningskostnaderna, helst som förvaltningen därigenom skulle i icke oväsentlig grad förenklas. Den skrivelse, som i enlighet med riksdagens ifrågasättande beslut avläts, föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av två vid 1921 års riksdag väckta motioner, nr 145 i första kammaren och nr 244 i andra kammaren, avseende åtgärder för en mera effektiv skatteuppbörd, framhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t, att det vore av vikt för det allmänna att uppmuntra sådana anstalter, som avsåge att i småposter uppsamla och sedermera inbetala skattebelopp. Dylika anstalter vore dels s. k. intressekontor och dels anordningar av arbetsgivare, som efter frivillig överenskommelse innehölle en del av arbetarnas inkomster för att gälda skatterna. Då intressekontoren avsåge såväl krono- som kommunalskatterna, syntes det riksdagen böra ankomma på staten lika väl som på kommunerna att stödja dessa anstalter.

Under de följande åren beviljade riksdagen begränsade understöd, respektive lån åt personalens vid postverket och telegrafverket skattekontor.

¹ Skattekontor — i egentlig mening — förmedla endast betalning av skatt, medan intressekontor, utöver dylik förmedling, även ombesörja betalning av hyror, försäkringspremier, räntor och amorteringar å lån m. m.

1924 års uppördssakkunniga, som hade i uppdrag att verkställa utredning angående åtgärder för åvägabringande av en rationell skatteuppörd, anförde i skrivelse den 10 december 1925 till chefen för finansdepartementet, att det för det fortsatta utredningsarbetet rörande en omläggning av uppördsförfarandet vore önskvärt, om genom postverkets försorg kunde i anslutning till postgironörelsen inrättas ett kontor med uppgift att för de skattskyldigas räkning mottaga förskottsavsättningar för skatteändamål samt fullgöra skatteinbetalningar till vederbörande uppördsmyndighet. De sakkunniga anhöllo därför, att bemyndigande måtte utverkas för postverket att inrätta ett dylikt kontor.

I anledning av nämnda framställning bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 15 januari 1926 generalpoststyrelsen att tillsvidare i anslutning till postgironörelsen förmedla betalning av skatt enligt de närmare bestämmelser, som styrelsen meddelade. Samtidigt förordnade Kungl. Maj:t om skyldighet för redogörare hos statsmyndighet att tillsvidare enligt de närmare bestämmelser, som av riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen gemensamt utfärdades, till postverket redovisa belopp, som tjänsteman önskade genom avdrag å sin avlöning avsätta till skatt medelst inbetalning å postgirokonto. Ifrågavarande bestämmelser meddelades av de båda ämbetsverken genom kungörelse den 9 februari 1926, vari bland annat stadgades, att befattningshavare i statens tjänst, som önskade genom avdrag å sin avlöning avsätta medel till skatt medelst inbetalning å postgirokonto, hade att ingiva skriftlig anmälan härom till redogöraren hos den myndighet, vilken utbetalade avlöningen, och därvid uppgiva, huru stort belopp, som vid varje avlöningstillfälle skulle avsättas för ändamålet. Postgirokontorets skatteinbetalningsförmedling, som omhänderhades av en särskild »skatteavdelning» inom kontoret, trädde i funktion i februari 1926.¹

Intressekontorsfrågan upptogs på nytt i en motion, nr 179 i första kammaren, vid 1927 års riksdag, vari bl. a. hemställdes, att statsmakterna måtte undersöka, om de icke kunde bidra till att statstjänstemän finge komma i åtnjutande av de fördelar, som intressekontorsrörelsen kunde medföra. Motionären föreslog, att staten skulle erbjuda sin personal samarbete, där denna önskade driva intressekontorsrörelse, och då först och främst göra allt för att underlätta dylika intressekontors indrivningsarbete, »det led i deras verksamhet, som hart när oundgängligen kräver arbetsgivarens medverkan». Motionären framhöll vidare, att den enda form av direkt ekonomiskt bidrag, som statsverket behövde lämna, syntes vara ett medgivande för centralkassor (vilka tänktes skola fungera såsom ett slags intressekontor) att anlita vederbörande verks tjänstebrevsrätt för sina rekvisitioner och penningremissor.

Ifrågavarande motion avslogs av första kammaren, varmed frågan förfallit.

Frågan förelades ånyo riksdagen i en motion, nr 230 i första kammaren, vid 1930 års riksdag. Motionen angavs avse »att påkalla riksdagens uppmärksamhet på statens skyldighet som arbetsgivare att medverka till intressekon-

¹ En redogörelse för skatteavdelningens organisation och verksamhet återfinnes i 1936 års uppördskommittés betänkande (SOU 1938: 46), sid. 265, 266.

torsrörelsens främjande bland i statsförvaltningen anställda». Efter hänvisning till en redogörelse för frågans tidigare behandling i riksdagen uttalades vidare, bland annat, att inrättandet av ett intressekontor lika mycket vore en arbetsgivarens angelägenhet som en angelägenhet för den anställde. I anslutning härtill erinrades om att enskilda arbetsgivare i ett flertal fall energiskt gått in för att realisera intressekontorsidén vid sina företag och icke ens dragit sig för mycket betydande kostnader härför. Motionen utmynnade i en hemställan, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande möjligheterna för staten att medverka till inrättande av och stöd åt intressekontor eller därmed jämförliga välfärdsanordningar för inom statsförvaltningen anställda. Över motionen infordrades yttranden från statskontoret och generalpoststyrelsen samt vissa personalorganisationer. Statskontoret förklarade sig anse frågan vara av den vikt, att den borde göras till föremål för närmare utredning, samt framkastade i samband därmed tanken på intressekontor, omfattande alla slag av medborgare och tillkomna genom kommunernas medverkan. Generalpoststyrelsen uttalade, att inrättandet av en statlig intressekontorsrörelse enligt något av i motionen angivna olika alternativ, såvitt för det dåvarande kunde bedömas, icke syntes medföra något nämnvärt ökat arbete för postanstalterna. Samtliga från personalsammanslutningar gjorda uttalanden underströko livligt önskvärdheten av en statlig utredning av här berörda frågor.

Motionen bifölls av riksdagen,¹ som i sin skrivelse i ärendet för egen del bland annat anförde:

»Även riksdagen håller före, att frågan om statens stödjande av intressekontorsrörelsen är av den vikt, att den bör göras till föremål för en närmare utredning. De olika förslag som i motionen anförts, liksom även statskontorets uppslag, böra därvid prövas. Riksdagen, som i frågans nuvarande läge givetvis icke vill förordna något visst av dessa förslag, vill dock påpeka, att redan förslagen och det utredningsmaterial, som riksdagens vederbörande utskott införskaffat, giva vid handen, huru som det syfte, som en intressekontorsrörelse inom statsförvaltningen avser att främja, torde kunna nås genom jämförelsevis obetydliga kostnader för staten och att intressekontor för statsanställda säkerligen läte sig utformas så, att de kunna bliva till tjänst för alla tjänstemannagrupper, oberoende av om dessa äro fåtaliga eller stora. Ehuru väl från statens synpunkt intressekontorens skatteindrivande verksamhet är av mycket stor betydelse, synes det dock riksdagen, som om denna verksamhet icke får göras till den alltför dominerande, när frågan skall utredas.»

Ehuru riksdagen sålunda redan till Kungl. Maj:t avlåtit skrivelse i intressekontorsfrågan, återupptogs denna fråga genom en motion, nr 102 i första kammaren, vid 1932 års riksdag. I motionen erinrades om det aktuella kravet på uppbojdsreformer och som ett led häri på inrättande av s. k. intressekontor. Efter att hava hänvisat till en redogörelse för verksamheten vid Örebro stads kommunala intressekontor hemställde motionären, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning om det ungefärliga antalet medlemmar, som i landet nu funnes anslutna till intressekontor och skattekassor, samt utreda, huruvida statsbidrag till dessas

¹ Riksdagens skriv. 1930: 250, sid. 5.

kostnader icke lämpligen borde utgå eller om på annat sätt verksamheten kunde uppmuntras för erhållande av ökad medlemsanslutning och därigenom ett bättre uppborädsresultat.

Motionen avslogs av riksdagen under hänvisning till att frågan redan vore föremål för utredning.

I en den 19 oktober 1931 dagtecknad, till finansdepartementet ingiven promemoria föreslog statstjänarnas centralorganisation, att samtliga avlöningsförrättare inom statsförvaltningen skulle åläggas skyldighet att, där tjänsteman anmälde sig tillhöra för inkasso- och hjälpverksamhet bildad särskild centralkassa, verkställa det avdrag å vederbörande tjänstemans avlöning, som av centralkassan begärdes, och omedelbart redovisa de sålunda från avlöningen avdragna medlen till centralkassan medelst tjänstepostgiro ävensom att verksammyndighet skulle äga medgiva sådan centralkassa, som av myndigheten prövades kunna godkännas, att för korrespondens och försändning av medel använda myndighetens tjänstebrevsrätt. Härvid förutsattes, att myndighetens prövning av centralkassan närmast skulle avse att konstatera, att erforderlig kontroll funnes anordnad i fråga om medlens redovisning. Under hänvisning till 1930 års riksdagsskrivelse och nyss omförmälda promemoria anbefalldes Kungl. Maj:t genom brev den 13 november 1931 statskontoret att, med särskilt beaktande av vad i berörda promemoria anförts och förordats, verkställa utredning rörande möjligheterna för staten att medverka till inrättande av och stöd åt intressekontor eller därmed jämförliga välfärdsanordningar för inom statsförvaltningen anställda ävensom att inkomma med det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda.

Statskontoret avgav utlåtande den 11 februari 1932. I detta erinrades först om 1930 års riksdags uttalande om vad som borde beaktas vid en dylik utredning. Därefter anförde statskontoret, bland annat:

»Statskontoret är av den uppfattningen, att statens understödande verksamhet gentemot intressekontor och centralkassor tills vidare bör avse allenast sådana intressekontor och centralkassor, som antingen äro till sitt verksamhetsområde lokalt begränsade eller omfatta viss större personalsammanslutning. Givetvis bör dessutom fordras, att verksamheten är eller kan anses bliva av mera betydande omfattning och att en fast organisation förefinnes såsom underlag för denna verksamhet. Därrest så icke skulle vara förhållandet, torde nämligen skattepostgirokontoret kunna fylla det behov av förenkling i fråga om inbetalningen av allmänna avgifter m. m., som gör sig gällande. Det synes böra tillkomma Eders Kungl. Maj:t att efter närmare prövning avgöra, huruvida ett intressekontor eller en centralkassa är av den omfattning och fyller sådana fordringar i övrigt, att statligt understöd bör lämnas densamma. Därrest Eders Kungl. Maj:t skulle finna förutsättningarna i nämnda hänseende vara för handen, torde Eders Kungl. Maj:t vilja antingen själv utse någon person att övervaka verksamheten eller uppdraga åt någon myndighet att genom ombud följa denna. Statens representant lärer därvid särskilt böra beakta, att kontrollanordningarna beträffande omhändertavda medel äro tillfredsställande och betryggande samt att verksamheten kan anses i fortsättningen tjäna ett mera allmänt ändamål, framför allt beträffande uppborärd av statliga och kommunala skatter och avgifter.

Intressekontor och centralkassor, som sålunda blivit av Eders Kungl. Maj:t godkända för erhållande av statligt understöd, torde böra såväl medgivas rätt att, så-

som i promemorian föreslagits, betjäna sig av vederbörande redogörare hos statsmyndigheterna för innehållande, efter anmälan av vederbörande tjänsteman, utav avlöning och det innehållna beloppets översändande till intressekontoret eller centralkassan som och erhålla tjänstebrevsrätt för korrespondens i inkassoärenden. Statskontoret bortser icke från att genom dessa anordningar ökat arbete i någon mån kommer att åläggas redogörarna samt att detta liksom medgivandet att begagna sig av tjänstebrevsrätten föranleder i någon mån ökade kostnader för statsverket. Då emellertid riksdagen tydligen varit av den mening, att understöd i någon form bör lämnas intressekontor eller därmed jämförliga välfärdsanordningar, torde de nu föreslagna åtgärderna få anses stå i anslutning till det med riksdagsskrivelsen den 21 maj 1930, nr 250, avsedda ändamålet. De centralkassor, som här torde komma i fråga, böra givetvis vara verksamma inom statsförvaltningen, och intressekontoren böra avse statstjänstemännen inom visst område eller viss grupp bland dem.»

Efter tidigare muntliga förhandlingar mellan statsförvaltningens tjänstemannaförening, föreningen Kvinnor i statens tjänst och centralförvaltningens personalförening, å ena, samt generalpoststyrelsen, å andra sidan, ingåvo dessa organisationer den 28 oktober 1932 till styrelsen en gemensam framställning i frågan om inrättande av intressekontor för statens befattningshavare. Med anledning av denna framställning avlät generalpoststyrelsen den 29 november 1932 en underdånig skrivelse, vari hemställdes bland annat, att ett intressekontor för statens befattningshavare och sådana f. d. befattningshavare, som åtnjöte statspension, skulle från och med 1933 års ingång tills vidare försöksvis vara anordnat inom postgirokontoret. Över generalpoststyrelsens förslag avgav statskontoret den 14 december 1932 av Kungl. Maj:t begärt utlåtande, vari anfördes bland annat, att statskontoret ej hade något att erinra mot att såsom ett led i den av riksdagen genom skrivelse år 1930 begärda utredningen försöksvis från och med 1933 års ingång intressekontorsrörelse anordnades vid postgirokontoret i enlighet med de allmänna grunder, som angivits i generalpoststyrelsens nyssnämnda i ärendet gjorda framställning.

Genom brev den 12 oktober 1933 till generalpoststyrelsen förordnade Kungl. Maj:t, att vid postgirokontoret skulle från 1934 års ingång tills vidare vara anordnat ett intressekontor för befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst (statens intressekontor).¹

1936 års uppördskommitté berörde även intressekontorsverksamheten. Kommittén uttalade därvid till en början, att den funne intressekontor, skatte-kassor och dylika anstalter vara till fördel icke blott för de skattskyldiga utan även för det allmänna. För den skattskyldige bleve utskyldsbetalningen, om densamma verkställdes genom regelbundna löneavdrag eller inbetalningar i småposter, mindre kännbar än eljest, och han vunne härigenom större möjligheter att kunna i vederbörlig ordning fullgöra sin skattskyldighet och undgå indrivning jämte därmed förenade extra kostnader. Det allmännas fördel bestode däri, att större punktlighet vunnes vid skattebetalningen, varigenom kostnaderna för indrivning av resterande utskylder minskades, och att utskyldsbetalningen i praktiken kunde ske redan vid tiden för inkomstförvär-

¹ Redogörelse för statens intressekontors verksamhet lämnas nedan å sid. 45.

vet, det sistnämnda en fördel särskilt vid tider med nedåtgående konjunkturer, arbetslöshet o. d. Anstalter av nu ifrågavarande slag borde därför enligt kommitténs åsikt i en eller annan form understödjas från statens sida under förutsättning, att detta kunde ske utan alltför stora kostnader. Att söka tillskapa något eller några nya slag av anordningar för ifrågavarande ändamål syntes kommittén i stort sett icke erforderligt, utan kommittén ansåge, att man i huvudsak borde bygga på de anordningar, som redan funnes och som tillkommit efter i många fall under årtionden gjorda erfarenheter. Det statliga understödet syntes lämpligen böra utgå genom kontant bidrag i en eller annan form till anstalterna i fråga. Visserligen vore det riktigt, att den verksamhet, som bedreves av dessa, icke hade så stor betydelse, då det gällde att förmå sådana personer, som överhuvud taget icke ville betala sin skatt (»skatteskolare»), att erlägga sina utskylder i vederbörlig ordning. Verksamheten hade emellertid stor betydelse därigenom, att möjlighet bereddes personer, som väl ville betala sina utskylder men vid betalningstillfällena icke förmådde detta, att fullgöra sin utskyldsbetalning. Bland annat av den anledningen, att kommittén, som i annat sammanhang omförmäldes, ansett nödvändigt, att antalet uppbördsterminer begränsades till sex, hade det syntts kommittén särskilt angeläget att träffa sådana anstalter, att varje skattskyldig i landet bereddes möjlighet att kostnadsfritt samt på betryggande sätt förskottsvis verkställa skattebetalning vid för honom lämpliga tidpunkter. Denna möjlighet förefunnes i viss utsträckning redan då genom statens intressekontor, men även övriga redan förefintliga anstalter borde i möjligaste mån utnyttjas i dylikt lofvärt syfte. Då statens intressekontors verksamhet, såsom tidigare meddelats, möjliggjordes genom statsanslag, syntes det böra tagas under omprövning, huruvida icke de övriga för skattebetalning i mindre poster verksamma anstalterna borde erhålla någon uppmuntran — icke minst för att stimulera till bildande av nya dylika anstalter. Vid bedömandet av denna fråga finge man icke förbise betydelsen av att lokalt verksamma anstalter funnos, vilka självfallet hade särskilda förutsättningar för att nå ett större klientel och vid behov vinna gehör hos detta.

Inom kommittén hade diskuterats möjligheten av att fastställa normalreglemente för sådana privata anstalter, som skulle få åtnjuta statsunderstöd. Med hänsyn till nämnda anstalters olika struktur ansågs ett sådant reglemente knappast vara möjligt att åstadkomma utan att insnöra de skilda anstalternas verksamhet i alltför snäva former. Därtill komme, enligt kommitténs mening, att utbetalningen av förvaltningsbidrag till sådana »erkända» anstalter skulle medföra behov av kontroll i olika avseenden från statens sida. Krav torde komma att ställas icke endast på att de villkor, som skulle gälla för förvaltningsbidragets erhållande, bleve uppfyllda utan även på att de anslutna erhöle tillräcklig garanti för att de icke, t. ex. på grund av förskingring av inbetalade skattemedel, finge betala skatten två gånger. Den härför erforderliga kontrollen skulle helt säkert betinga en kostnad, som näppeligen stode i proportion till det belopp, som skäligen skulle kunna anslås för uppmuntran av nu ifrågavarande anstalter.

Med hänsyn härtill föreslog kommittén, att understöd åt berörda anstalter borde givas formen av en rabatt för de av vederbörande anstalt under upp-
bördstermin eller uppborädsstämma förmedlade skattelikviderna. Sådan rabatt skulle utgå, därest anstalt likviderade minst 50 debetsedlar, per inbetalt ter-
mins- eller stämmobelopp med för varje debetsedel 5 öre, då likvid skedde
under terminen eller stämman, och 15 öre, då likvid skedde senast en månad
före terminens eller stämmans första dag med minst hälften av å terminen
eller stämman enligt vederbörliga debetsedlar förfallande belopp.

Ifrågavarande anstalter skulle likvidera skatten sålunda, att de översände
till postgirokontoret de anslutnas debetsedlar och samtidigt över postgiro för
skattebetalningen erforderliga medel. Postgirokontoret skulle därefter på
samma sätt som postanstalt kvittera debetsedlarna och sedan återställa dem
till vederbörande anstalt för skatteförmedling. Därjämte skulle postgirokon-
toret förskottsvis för statsverkets räkning utanordna rabatten till sistnämnda
anstalt.

Med hänsyn till att kommittén beräknade postverkets kostnad för skatte-
uppörd i vanlig ordning till 20 öre per skatteinbetalning samt dess kostnad
för här ovan omförmälda bestyr i samband med intressekontors och dylika
anstalters skatteinbetalning till 10 öre per skatteinbetalning, syntes den före-
slagna rabatten enligt ovan icke behöva förorsaka statsverket någon, åt-
minstone större, kostnadsökning, då den kategori skatteinbetalningar, som
medförde en rabatt av blott 5 öre, torde bliva den största.

Det ovan återgivna förfarandet medförde, enligt kommitténs mening, att
varje intressekontor eller annan sådan anstalt måste hava en för de olika
medlemmarna individuellt upplagd bokföring. Anstalt borde äga full frihet
att på lämpligt sätt göra inestående medel räntebärande, t. ex. genom att
insätta dem i bank, under de tider, anstalten kunde disponera dem. Något
hinder för anstalt att lämna sina medlemmar ränta å inestående belopp eller
åtaga sig även andra utbetalningsuppdrag förefanns givetvis icke.

Kommittén föreslog härjämte, att postsparbankens verksamhet för att för-
medla skattebetalning från sjömän utvidgades. Som ett led härutinnan före-
slogs, att sjöman efter framställd begäran skulle kunna få debetsedel tillställd
postsparbanken direkt.

För dem, som voro anslutna till statens intressekontor och icke voro be-
fattningshavare eller pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst eller
därmed likställda, föreslog kommittén frankeringsfrihet vid insändande till
kontoret av medel, debetsedlar, redovisningshandlingar och dylikt.

Vidare föreslogs, att statens intressekontor skulle förmedla skattebetalning
för sådana skattskyldiga, vilka önskade på en gång erlægga skatt för ett eller
flera år framåt.

Kommittén hade haft under övertvägande, huruvida ett i Stockholm prak-
tiserat system¹ att låta skattskyldig få, efter överenskommelse med statens
intressekontor, i första hand betala löpande skatter under termin eller stäm-

¹ Se härom sid. 47.

ma samt på längre sikt amortera resterande utskylder skulle kunna tillämpas över hela landet. Ehuru systemet hade vissa fördelar, hade det dock syntts kommittén medföra något för stora samt dyrbara och invecklade anordningar att utsträcka dess tillämpning genom tvingande föreskrifter.

Kommittén hade jämväl haft under prövning frågan, huruvida icke för s. k. skatteskolkare lämpligen borde föreskrivas tvångsanslutning i en eller annan form till statens intressekontor. Starka skäl syntes dock kommittén tala mot en sådan anordning, som för löntagares del icke torde kunna genomföras utan arbetsgivarens medverkan och vars genomförande sannolikt skulle vara förenat med betydande svårigheter. Kommittén sade sig även vara av den uppfattningen, att arbetsgivare icke lämpligen borde åläggas att i de fall, anställd så önskade, verkställa och till intressekontoret inleverera löneavdragsbelopp. Detta uteslöte givetvis icke, att åtgärder kunde — om så ansågs erforderligt — vidtagas för att på övertygelsens väg förmå arbetsgivare att lämna sina anställda möjlighet att på lämpligt sätt anlita intressekontoret.

I åtskilliga yttranden över kommitténs förslag underströks lämpligheten av att uppmuntra frivillig förskottsavsättning till skatt genom intressekontorsrörelsen.

Sedan fullmäktige i riksbanken i skrivelse den 12 oktober 1939 till Kungl. Maj:t framlagt ett förslag, motiverat av penningpolitiska synpunkter, om inrättande av räntebärande postgirokonton för frivillig förskottsinsbetalning av skatter till stat och kommun, tillkallade chefen för finansdepartementet särskilda sakkunniga, riksgäldsfullmäktiges ordförande, fil. doktor K. E. H. Hildebrand, vice riksbankschefen C. E. F. Wallberg och postsparbankschefen J. Enger, att biträda med utredning av frågan om förskottsinsbetalning av skatter till det allmänna. Departementschefen framhöll därvid i yttrande till statsrådsprotokollet bl. a., att av bankofullmäktige föreslagna anordningar för att möjliggöra och även stimulera allmänheten till förtidsinsbetalning av skatter syntes jämväl kunna vara av värde för den, som funnit sig hava olägenheter av det betydande tidsavstånd, som vid vårt nuvarande uppbördssystem föreläge mellan inkomstens förtjänande och skatternas upptagande.

De sakkunniga avgåvo den 21 juni 1940 en redogörelse för resultatet av den verkställda utredningen. Däri framhölls, att betydande svårigheter ställde sig hindrande i vägen för strävandet att med själva uppbördssystemet införliva en obligatorisk förskottsuppbörd, ägnad att mera väsentligt inknappa tiden mellan inkomstförvärvet och erläggandet av den på samma inkomst belöpande skatten. De sakkunniga ansågo emellertid, att även inom ramen av nuvarande uppbördssystem mycket skulle kunna vinnas genom lämpliga åtgärder för frivillig förskottsbetalning av skatter. De sakkunniga hade kommit till den uppfattningen, att en anordning med spärrade eller bundna konton för förskottsinsbetalning av medel, avsedda för bestridande av ännu ej förfallna skatter, skulle vara av stort värde ur uppbördssynpunkt. Därest ett sådant system gaves en praktisk utformning, bereddes åt envar skattskyldig möjlighet att i god tid avsätta medel till gäldandet av de skatter, som han visste måste komma att i sinom tid påföras honom. Enär behållningen å

dessa konton icke finge användas för andra uttag än till skattelikvider, bleve de verkställda förskottsavsättningarna, i motsats till vad fallet vore, om man på annat sätt reserverade medel till skatt, från den skattskyldiges synpunkt verkliga skattebetalningar. Genom att ränta gottgjordes å de verkställda skatteavsättningarna kompenaserades den skattskyldige för möjligheten att på annat sätt bereda sig avkastning av medlen.

De sakkunniga framhöllo vidare, att den nu ifrågasatta anordningen med räntebärande, bundna konton för förskottsavsättningar till gäldande av skatter ej avsåge att inkräkta på redan befintliga anstalter för förmedling av skatteinbetalningar men syntes hava en väsentlig uppgift att fylla vid sidan av dessa.

Den av de sakkunniga föreslagna metoden för förskottsbetalning av skatt byggdes helt på frivillighetens grund. Då det gällde att träffa anordningar för en dylik förskottsbetalning, skilde de sakkunniga mellan två olika grupper av skattebetalare. Den ena gruppen utgjordes av skattskyldiga, som uppbyure inkomster i större poster, så att det i regel icke beredde dem några olägenheter att individuellt göra förskottsbetalningar, om endast tillräckligt bekväma och lockande anordningar funnes därför. Till denna grupp borde räknas även större företag. Den andra gruppen, som omfattade det övervägande antalet skattebetalare, bestode av arbetare och anställda i allmänhet, varav flertalet torde uppbara veckoavlöning.

Beträffande den förstnämnda gruppen av skattebetalare föreslogo de sakkunniga, i första hand, att särskilda *skattesparböcker* skulle tillhandahållas genom postverkets försorg. Högst 10 000 kronor skulle för varje skattebetalare få insättas på skattesparbok. Behållningen å densamma skulle vara bunden på så sätt, att den endast finge användas till betalning av skatt. Vid uppbördsterminen eller -stämman hade bokens ägare att å postanstalt förete debetsedeln och sin skattesparbok samt samtidigt avlämna en ifylld och underskriven blankett med begäran, att visst belopp skulle avskrivas ur boken för betalning av skatter. Förslaget upptog för denna grupp även en annan form av individuell skatteavsättning. Den skattskyldige skulle nämligen kunna öppna ett särskilt, bundet *skattepostgirokonto*. Denna anordning avsåg närmast skattebetalare, som även i vanliga fall brukade anlita postgirorelsen för betalningsförmedling. Skattebetalningen skulle ske genom girering från kontot. Den skattskyldige skulle ej, såsom då skattesparbok användes, behöva avvakta uppbördstermin eller -stämma för att erlægga skatten utan kunna i förväg lämna in debetsedeln till posten, varefter postgirokontoret skötte om likvideringen.

För den andra gruppen, som omfattade anställda med vanligen vecko- eller halvmånadsavlöning, ansågo de sakkunniga de ovannämnda anordningarna icke lämpligen böra komma i fråga. Det vore opraktiskt att låta den anställde var eller varannan vecka göra insättningar å skattesparbok eller skattepostgirokonto. Härtill komme, att vederbörande, sedan han fått pengarna i handen, frestades att underlåta att göra någon insättning. I stället borde man använda sig av redan befintliga intressekontor, skattekasor

eller andra sammanslutningar, som hade till syfte att uppsamla för skattelikvid avsatta medel samt därmed erlægga skatten. Härvid vore arbetsgivarernas medverkan önskvärd, i första hand på så sätt, att företagen själva i samarbete med de anställda bildade intressekontor eller skattekontor, varvid arbetsgivaren ombesörjde såväl löneavdragen för skatt och bokföringen av dessa som skattelikviderna vid uppbördstillfällena. Därest arbetsgivaren endast verkställde avdragen, borde de anställda själva bilda skattekontor och taga hand om avdragens bokföring å respektive medlemmars konton samt avdragens inleverering till uppbördsmyndigheten. Då en organisation i någon av antydda former icke kunde komma till stånd, stode den skattskyldige den möjligheten till buds att ansluta sig till statens intressekontor. Även härvidlag vore det givetvis önskvärdt, att arbetsgivaren verkställde skatteavdragen och vidarebefordrade dem till intressekontoret. Om arbetsgivarens biträde i sådant avseende icke kunde erhållas, kunde det tänkas, att de anställda själva uppsamlade och inlevererade beloppen, såsom skedde i spar-klubbarna.

Förskottsinsbetalningen verkställdes för de lokala skattekontornas del sålunda, att medlemmarnas löneavdrag snarast insattes å ett för varje kassas räkning öppnat, bundet postgirokonton. Kassan övervakade, att tillräckliga belopp avsattes. Utskyldsbetalningen skedde på så sätt, att kassan verkställde girering från kontot till uppbördsmyndigheten av det sammanlagda belopp, som av medlemmar skulle erläggas i utskylder. Beträffande statens intressekontor skulle skattebetalningsförmedlingen tillgå i enahanda ordning, som gällde för övriga till intressekontoret anslutna, med den avvikelse, som be-tingades av att kontona vore bundna.

För att stimulera till att för utskylder avsatta medel omedelbart tillfördes statsverket genom att insättas å bundna konton, skulle å medel, som in-estode å sådana konton, utgå något högre ränta än gängse inlåningsränta, dock med viss differentiering med hänsyn till behållningen sålunda, att den procent-sats, varmed räntan å nämnda konton överstege inlåningsräntan, väx-lade mellan 1 och $\frac{1}{4}$ procent, därvid den lägre procent-satsen utginge vid be-lopp över 10 000 kronor. Å medel, som inestode å kollektiva skattepostgiro-konton, borde, oberoende av behållningens storlek, ränta utgå med 1 procent utöver inlåningsräntan.

Postverket skulle ensamt omhändera uppbörden av förskottsavsättning-arna och levereringen av skattebelopp.

För att uppmuntra till bildande av skattekontor föreslogo de sakkunniga, att till nämnda kontor skulle utgå förvaltningsbidrag med visst belopp. Räk-nade man med i genomsnitt 50 inbetalningar per år för avsättning till skatt, skulle den årliga gottgörelsen efter 3 öre per inbetalning — den ersättning, som sparbankerna betalade till spar-klubbarna, — utgöra 1 krona 50 öre per skattebetalare. Beräknades gottgörelsen med hänsyn till antalet förmedlade skattelikvider, skulle denna uppgå, om man räknade med fem skattelikvider årligen för varje ansluten, till 30 öre och, om antalet dylika likvider upp-skattades till sex per år, till 25 öre för varje förmedlad skattelikvid. De sak-

kunniga stannade vid att föreslå ett bidrag av 30 öre per förmedlad skattelikvid. Nämda bidrag skulle på framställning av vederbörande skattekas-sor utbetalas en gång om året. I syfte att ytterligare stimulera bildandet av dylika kassor borde en systematisk propaganda därför ske genom postverkets försorg.

För att garantera, att de förskotts-inbetalade medlen skulle komma det allmänna tillgodo i form av skatter, föreslogo de sakkunniga beträffande dessa medel utmättningsfrihet i viss omfattning för annan fordran än det all-männas å oguldna utskylder.

Särskilda tabeller för beräkandet av krono- och kommunalutskylder vid olika inkomster, familjeförhållanden och ortsgrupper borde enligt förslaget tillhandahållas allmänheten att tjäna till ledning för bestämmandet av er-forderliga skatteavsättnings storlek.

I yttrandena över förslaget tillstyrktes detta i allmänhet till sina huvud-grunder, men i de flesta fall föreslogos ändringar på vissa punkter. Lämpligheten av de föreslagna räntesatserna ifrågasattes från flera håll. I allmän-het betraktades dessa såsom för höga, och det ansågs diskutabelt, om över-huvud taget någon favörsränta borde föreskrivas. Vidare riktades kritik mot den föreslagna anordningen med postsparbanken såsom ensam förmedlare av förskottsbetalningarna, varvid framhölls de menliga konsekvenser, som däri-genom kunde uppkomma för affärsbanker och sparbanker. Här må återgi-vas de yttranden, som avgåvos av svenska arbetsgivareföreningen och lands-sekretariatet för landsorganisationen i Sverige.

Svenska arbetsgivareföreningen anförde, att med hänsyn till att en obligatorisk form för skattebetalning i samband med inkomstens förvärvande ej kunde genom-föras utan att man först lyckades bemästra betydande ekonomiska och organisa-toriska svårigheter, särskilt under övergångstiden och då det nuvarande tidsläget icke inbjöde till en sådan mera genomgripande reform, ansåge föreningen det rik-tigt att man för närvarande inriktade intresset på att främja en frivillig förskotts-inbetalning av skatter. Detta vore så mycket mer lämpligt som den erfarenhet dy-lika frivilliga åtgärder otvivelaktigt måste skänka vore av stort värde för en fram-tida prövning av frågan om längre gående ingripanden. De huvudtyper av förskotts-inbetalning av skattemedel, som förordades av de sakkunniga, vore enligt förening-ens uppfattning väl valda och föreningen funne i det stora hela den tilltänkta orga-nisationen vara väl avvägd. Vad anginge själva löneavdragsförfarandet vore redan därmed förenade vissa extra kostnader, från vilka man ur företagsekonomisk syn-punkt ej kunde bortse. Det syntes tveksamt, om de sakkunnigas förslag rörande skattekas-sors rätt till statligt förvaltningsbidrag avsåge även det fall, då företaga-rens kostnader för skatteavsättningen begränsade sig till löneavdragsförfarandet. Föreningen uttalade även vissa farhågor för att det föreslagna avdragsförfarandet kunde komma att på ett olyckligt sätt inverka på lönepolitiken. En sådan avkort-ning av det kontanta lönebeloppet, som detta avdragssystem medförde, kunde så småningom komma att förvanska löntagarnas uppfattning om lönens storlek. Det förefunnes en risk för att en dylik uppdelning av lönen skulle giva näring åt den uppfattningen, att det vore arbetsgivarna, som skulle svara för löntagarnas skatter, och att sålunda endast den kontanta lönen utgjorde den egentliga löneförmånen. Att märka vore att ett övertagande från arbetsgivarens sida av omsorgen för full-görandet av arbetstagarens skatteförpliktelser utgjorde ett avsteg från senaste år-tiondens utveckling, vilken kännetecknades av arbetstagarnas i och för sig förstäe-

liga strävan att själva fritt få förfoga över hela vederlaget för arbetsprestationen. Ehuru dessa invändningar ur företagsekonomisk synpunkt vore beaktansvärda, finnes det dock ej anledning att enbart av sådana skäl avstå ifrån att främja en kollektiv skatteförmedling, som vore av frivillig natur. Då arbetsgivaren vid en dylik anordning stode obunden, finge de med systemet förenade fördelarna och nackdelarna i vederbörlig grad fritt utöva sin inverkan på den framtida utvecklingen. Nämda risk för ogynnsamma återverkningar på lönepolitiken kunde ock måhända minskas genom att löntagarna alltid bibehölles vid rätt att disponera över förekommande överskott av avsatta medel. Man finge emellertid enligt föreningens mening ej förutsätta, att företagarna mera allmänt skulle påtagå sig en social verksamhet av sådan omfattning, varom här vore fråga. Själva skatteförmedlingen i samband med en förskottsavsättning borde principiellt handhas av de skattskyldigas egna organ eller allmänna inrättningar. Det vore som regel ej förenligt med det enskilda företagens organisation och uppgifter att i dess administration infogades en uppbördsverksamhet av förevarande slag, även om full gottgörelse för merkostnaden erhöles från det allmänna. En skatteförmedling, som sköttes inom ett privatföretag av där anställda tjänstemän, erhöles ej heller sådan självständig organisationsform, som vore önskvärd i fråga om en verksamhet med sådant allmänt syfte som skattekasserörelsens. Detta framträdde särskilt, då fråga vore om medelöverflyttning i samband med byte av arbetsplats. Det låge nära till hands att här göra en jämförelse med organisationen av de erkända sjukkassorna. Skattekassan borde sålunda framträda såsom ett organ, vilket uppbyrde mera samhällseliga uppgifter och därvid organiserades lokalt eller centralt allt efter den effektivitet som därav kunde ernås. Frågan huruvida man borde på förhand ge förord åt den lokala formen av skattekasseverksamhet eller lägga tyngdpunkten på en allmän centraliserad intressekontorsverksamhet, borde måhända ej definitivt besvaras, förrän man vunnit ytterligare erfarenhet av förskottsavsättningsystemet såsom sådant. Otivelaktigt medförde den lokala formen fördelen av en intimare kontakt mellan kassan och de skattskyldiga, något som vore av betydelse särskilt vid förskottens anpassande och ordnande med erforderliga utfyllnadsbelopp. Å andra sidan förenklades organisationen, om förmedlingsverksamheten sköttes centralt för alla av ett gemensamt statligt intressekontor. Värde därav accentuerades allteftersom systemet med förskottsavsättning till skatt vunne mera allmän utbredning. Då det centrala kontoret förde särskilt konto för varje förskottsbetalare, behöfde denne vid byte av arbetsgivare ej göra annat än upplysa intressekontoret om den skedda förändringen. Vore han däremot ansluten till en lokal skattekontor, krävdes en omflyttning av medlen från den ena kassans konto till den andras. Den lokala skattekasseverksamheten vore därför mindre ändamålsenlig, särskilt inom sådan intermittent verksamhet som t. ex. anläggningsarbetet. En utveckling till ökad centralisering av organisationen förefölle därför föreningen naturlig och gynnsam.

Landssekreteriatet för landsorganisationen i Sverige anslöt sig i princip till de sakkunnigas förslag under framhållande av att det både för den enskilde skattebetalaren och för samhället låge så stora fördelar i att skattebetalningen framflyttades till att ligga så nära som möjligt tidpunkten för den skattepliktiga inkomstens förvärvande, att åtgärder i sådant syfte borde vidtagas. Beträffande den kollektiva förskottsinsbetalningen så hade de stora folkliga organisationerna intresse av att denna angelägenhet så organiserades, att den kunde vinna allmän anslutning. Gåves det hela alltför mycket karaktär av frivillig sparverksamhet, så vore det icke alldeles säkert att det mål vunnes man syftade till, nämligen att förmå dem, som i allmänhet hade svårt att samla penningar till skattelikviderna, att redan vid inkomstens förvärvande avsätta medel för kommande skatter. Risk förelåge, att det endast bleve de bättre situerade vid företagen, som begagnade sig av sparverksamheten till förmån för skattebetalningen. Propagandan för denna förskottsinsbetalning måste därför läggas efter sådana linjer, att det så småningom präntades i vederbö-

rande, att det vore en medborgerlig skyldighet att ansluta sig till denna speciella sparverksamhet. I fråga om uppbörden av förskottsinsbetalningarna skedde denna både lämpligast och effektivast genom avdrag på lönen genom arbetsgivarens försorg. Därför erfordrades emellertid arbetsgivarnas medverkan och landssekreterariatet förutsatte att denna komme att lämnas; i varje fall från alla större företag med ordnad kontorsorganisation. Helt naturligt komme en sådan anordning att stöta på svårigheter vid de mindre företagen, där mången gång kontorsarbetet utfördes av innehavaren själv på övertid. Det vore dock möjligt, att för dylika företag frågan kunde ordnas genom bildande av skattekassor eller skattesparklubbar, vilka uppbyure och till vederbörande förvaltningsmyndighet redovisade förskottsinsbetalningarna. Landssekreterariatet framhöll slutligen önskvärdheten av att, så länge insbetalningarna vilade på frivillighetens grund, möjlighet medgäves den skattskyldige att vid oundgängligt behov få disponera medlen för annat ändamål.

De olägenheter, som skatternas eftersläpning och de få uppbördsterminerna, respektive uppbördsstämmorna medföra för de skattskyldiga, föranledde i samband med försvarsberedskapen under år 1939 statsmakterna att bereda dem, som inkallats för att fullgöra sådan beredskap, viss lättnad i fråga om ordningen för erläggande av utskylder. Genom förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga, i dess lydelse enligt förordningen den 30 december 1941 (nr 988), har sålunda stadgats, att skattskyldig, som inkallats till tjänstgöring vid krigsmakten jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen, äger åtnjuta anstånd med indrivningen av honom påförda utskylder. Med utskylder förstås i förordningen utskylder och andra medel, som avses i 1 § restindrivningsförordningen under a) och b), med undantag dock för sådana avgifter till brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalter, som jämlikt kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd av avgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter debiteras, indrivnas och redovisas i sammanhang med kronouppbörden.

Därest sådan skattskyldig underlåter att i behörig ordning erlægga honom påförda utskylder, vilka förfalla till betalning vid uppbördsstämma eller uppbördstermin, som helt eller delvis infaller under tiden för tjänstgöringen vid krigsmakten eller inom två månader efter tjänstgöringens slut, får indrivning av belopp, som på grund därav uppföres i restlängd, icke ske, förrän den skattskyldige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning två månader i följd varit fri från sådan tjänstgöring. Har den skattskyldiges berörda underlåtenhet föranlett, att jämväl belopp, som eljest skolat erläggas vid senare uppbördstillfälle, uppförts i restlängd, får sålunda restfört belopp icke i något fall indrivnas förrän efter utgången av den uppbördsstämma eller uppbördstermin, varunder beloppet enligt utfärdad debetsedel skolat erläggas. Infaller tidpunkt, då sådant belopp först får indrivnas, under det den skattskyldige tjänstgör vid krigsmakten eller inom två månader efter tjänstgöringens slut, äger han åtnjuta motsvarande anstånd med avseende å dylikt belopp.

Beträffande utskylder, som utgå för fast egendom, äger den skattskyldige icke åtnjuta här nämnt anstånd längre, än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylika utskylder kan göras gällande.

Förutom att den skattskyldige åtnjuter ifrågavarande anstånd, är han befriad från skyldighet att erlägga indrivningsavgift å ovannämnda restförda belopp, i den mån betalning inflyter, innan han efter hempermittering eller hemförlovning ett år i följd varit fri från tjänstgöring vid krigsmakten enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen.¹

Skattskyldig, som vill komma i åtnjutande av ovan berörda förmåner, bör inom en månad efter slutet av först infallande uppbördsstämman eller uppbördstermin, som anståndet skall avse, skriftligen göra anmälan därom till vederbörande utmätningsman antingen direkt eller genom vederbörande befälhavare vid krigsmakten. Har sådan anmälan icke gjorts, må den skattskyldige likväl erhålla ovan nämnt anstånd med indrivning av utskylder, därest han genom företeende av inskrivningsbok eller intyg av militär myndighet eller på annat tillförlitligt sätt inför vederbörande utmätningsman eller exekutionsbiträde styrker, att han tjänstgjort vid krigsmakten under sådan tid, att han äger åtnjuta ifrågavarande anstånd.

I de fall, då, enligt vad ovan sagts, indrivningsavgift icke utgår å restfört utskyldsbelopp, äger vederbörande utmätningsman, därest han eljest ägt uppbära indrivningsavgift, av statsmedel erhålla ersättning för indrivningen med beträffande kronoutskylder fem procent och beträffande kommunalutskylder tre procent av det indrivna beloppet. Har utmätningsmannen anlitat exekutionsbiträde i eller för indrivningen, äger denne för medel, vid vilkas indrivning han biträtt, uppbära hälften av nämnda ersättning.

¹ I fråga om befrielse från skyldighet att erlägga indrivningsavgift å kommunalutskylder gäller för närvarande lagen den 30 december 1941 (nr 989) angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder.

Kap. 2. Redogörelse för den nuvarande skatteförmedlingsrörelsens omfattning och verksamhetsformer.

Nu befintliga skatteförmedlingskassor (intressekontor, skattekassor m. fl.) kunna indelas i fyra kategorier, nämligen: 1) kassor för personal vid särskilda företag, 2) av kommuner drivna kassor, 3) kassor, drivna av sparbanker (inkl. postsparbanken), samt 4) statens intressekontor.

§ 1. Skatteförmedlingskassor för personal vid särskilda företag.

Enligt upplysningar, som 1936 års uppördskommitté införskaffade, finnes ett stort antal sins emellan olika skatteförmedlingskassor, hänförliga till denna kategori. På somliga håll ombesörjer företaget skatteförmedlingsverksamheten, medan på andra denna handhaves av de vid företaget anställda. Anslutningen är som regel frivillig, ehuru på senare tid i en del kollektivavtal stipulerats, att arbetarna skola vara skyldiga att tillhöra skatteförmedlingskassa. Då företaget handhar ifrågavarande verksamhet, verkställas vederbörliga löneavdrag av arbetsgivaren. I andra fall ombesörjer stundom arbetsgivaren att löneavdrag göras, stundom hopsamlar någon förtroendemän, utsedd av de anställda, de medel, som skola avsättas för betalning av skatter eller för andra ändamål. De medel, som innehållas, då företaget handhar skatteförmedlingsverksamheten, kunna antingen inestå i företaget eller insättas i bank; i andra fall torde det vanliga vara, att medlen insättas i bank. Debetsedlarna inlämnas till kassan, som erlägger utskylderna enligt desamma samt därefter antingen ofördröjligen eller senare i samband med redovisning för betalningsuppdraget återställer dem till vederbörande. I flera fall erhålla de anslutna ränta å medel, som inestå hos kassan. Ofta erlägges icke någon avgift till kassorna för handhavandet av de dem anförtrodda betalningsuppdragen.

De sakkunniga hava inhämtat upplysningar om verksamhetsformerna för tre olika typer av kassor av ifrågavarande slag. En typ, som får anses vara relativt sällsynt, representeras av Norrköpings skattekassor och dessas centralorganisation: här arbeta ett stort antal skattekassor vid olika företag dels självständigt och dels i samverkan genom en central organisation. En annan typ, som torde vara ganska vanlig, utgöres av Aseapersonalens intresseförening i Västerås, vilken drives i nära samverkan med Asea. En tredje typ företrädes av skattekassan vid Kockums mekaniska verkstads aktiebolag i Malmö: arbetarna vid företaget äro enligt kollektivavtal obligatoriskt anslutna till kassan.

En redogörelse följer nedan för de olika kassornas organisation och verksamhet.

Norrköpings skattekassor och dessas centralorganisation.

I Norrköping har uppstått ett stort antal skattekassor, anknutna till särskilda företag i staden. De första kassorna, 4 till antalet, började sin verksamhet den 1 januari 1915. De följande åren ökades antalet, och år 1926 bildades en centralorganisation för samtliga kassor. De särskilda kassornas antal utgjorde den 31 december 1940 44 stycken med ett sammanlagt medlemsantal av 4 572. De olika kassornas medlemsantal varierade vid nämnda tidpunkt mellan 6 och 577. Verksamhetens omfattning framgår av följande siffror, vilka hänföra sig till år 1940:

Inbetalda löpande skatter.....	933 040: 77 kronor
» resterande skatter.....	170 117: 16 »
	<hr/>
Summa inbetalda skatter	1 103 157: 93 kronor
Utbetalda sparmedel	213 087: 51 »

Kassornas ändamål är enligt antagna stadgar att tillvarataga vid de olika företagen anställda löntagares intressen i fråga om skattebetalning och om möjligt deklaration m. m.; den huvudsakliga uppgiften kan sägas vara att verka för att medlemmarnas skyldighet att betala sina utskylder fullgöres. Varje kassas angelägenheter handhas av en styrelse, utsedd å möte med kassans medlemmar samt bestående av minst tre ledamöter. För granskning av styrelsens förvaltning utses tre revisorer; efter varje skatteinbetalning skola styrelse och revisorer granska debetsedlar och räkenskaper.

Centralorganisationen består av en styrelse med fem ledamöter, utsedd å årsmöte med representanter för de särskilda kassorna. Dessa utse även tre revisorer att granska styrelsens förvaltning. Centralorganisationen företräder kassorna utåt, biträder dem med råd och upplysningar, medverkar till bildandet av nya kassor, beslutar vilken bank som skall anlitas av kassorna, anskaffar och bekostar skrivmateriel åt dessa samt reviderar deras räkenskaper. Därjämte garantiförsäkrar centralorganisationen kassor med medlemmar med restförda utskylder för hela beloppet därav samt andra kassor för 1 000 kronor.

Skattekassornas verksamhet är ordnad på följande sätt. Sedan löntagare, som icke har restförda skatter, ingått som medlem i kassan, är han skyldig att å sin lön vidkännas det procentuella avdrag, som är erforderligt för att hans löpande skatter skola kunna gäldas. Nämnda avdrag utgjorde under år 1941 för medlemmar med lön för vecka eller fjorton dagar 15 procent av lönen. Medlemmar med månadslön bestämma i samråd med kassans kassör erforderligt avdrag. Avdragen verkställas i samtliga fall av arbetsgivaren. De avdragna beloppen uppbäras av kassören eller medlem av styrelsen å avlöningsdagen eller någon av närmast följande dagar samt insätts omedelbart i den av kassorna anlitate banken för kassans räkning. Efter varje insättning tillställer banken centralorganisationen och därjämte stadsfogden i staden kontoutdrag.

Sedan medlemmarna erhållit sina debetsedlar, skola dessa omedelbart överlämnas till kassan, vilken under uppbördstermin eller uppbördsstämma betalar utskylderna på så sätt, att check utställs på banken å totala utskyldsbeloppet samt överlämnas till uppbördsmyndigheten jämte vederbörliga debetsedlar. Någon vecka före uppbördstermin eller uppbördsstämma kontrolleras, att av medlem avsatta medel räcka att gälda då förfallande skatt. Är så icke fallet, anmanas medlemmen att inbetala det belopp, som fattas.

Då debetsedels belopp helt guldits, överlämnas densamma kvitterad jämte eventuellt å medlems konto inestående belopp till denne strax före jul. Kassan kan emellertid besluta, att överskott å avsatta medel skall inestå för gäldande av kommande års skatter.

Beträffande medlemmar med restförda skatter skall avdrag, enligt överenskommelse av år 1935 mellan stadsfogdekontoret i Norrköping och skatte-kassornas centralorganisation, ske med samma belopp, som skulle hava innehållits å lönen, därest införsel varit beviljad. De avdragna beloppen gå i första hand till gäldande av restförda skatter och i andra hand till betalning av löpande utskylder. Uppgift å fastställt avdrag lämnas av stadsfogdekontoret till vederbörande skatte-kassa, som skall tillse, att nämnda avdrag innehålls å den skattskyldiges lön. Överenskommelsen har under senast förflutna år tillämpats så, att 15 procent av lönen innehållits. Det innehållna beloppet har i allmänhet överstigit gängse införselbelopp. Sistnämnda belopp har gått till gäldande av restförda skatter, medan återstoden av det innehållna beloppet använts till betalning av löpande utskylder. Av de avdragna beloppen insattes i den bank, som användes av skatte-kassorna, så stor del, som avser restförda utskylder, å särskild räkning. Efter varje insättning översänder banken kontoutdrag rörande denna räkning till centralorganisationen och stadsfogden. Under ett kvartal till betalning av restförda utskylder innehållna belopp skola av skatte-kassa redovisas till stadsfogdekontoret senast å åttonde dagen efter kvartalets utgång. Uppstår vid årets slut överskott å inbetalda medel för medlem, som är på rest, utbetalas icke detta.

För att åstadkomma effektiv kontroll å skatte-kassorna beträffande ifrågasvarande medel stadgas i ovannämnda överenskommelse, att för varje kassa skall finnas en av centralorganisationen utsedd och med revisionsarbete förtrogen person utom kassan, som skall hava till uppgift att följa arbetet i kassan, att granska dess räkenskaper, till stadsfogdekontoret utan dröjsmål anmäla anmärkningsvärda förhållanden i kassan samt att årligen före den 1 april till stadsfogdekontoret inkomma med revisionsberättelse för kassan. Kassa skall hos stadsfogden ställa uppbördsborgen av svensk försäkringsanstalt för omhändertavda medel till gäldande av restförda skatter. Borgen skall avse minst 80 procent av för medlemmarna restförda belopp och får i intet fall understiga 1 000 kronor. (Som ovan nämnts garantiförsäkras centralorganisationen kassor med medlemmar med restförda utskylder till 100 procent av beloppet därav.)

Före år 1928 fingo medlemmarna i första hand avräkna inbetalda be-

lopp på de löpande skatterna; överskott avgingo på de restförda utskylderna. Härvid iakttogs givetvis, att icke äldre skatter preskriberades. Ett visst års kronoutskylder skulle sålunda vara betalda senast den 1 september under tredje året efter utgången av det år, under vilket utskylderna skolat erläggas.

Om en medlem slutar sitt arbete och flyttar, lämnas meddelande härom till vederbörande utmätningsman jämte, såvitt möjligt, uppgift om till vilken arbetsgivare han flyttat. Är medlemmen på rest och har han medel inestående hos kassan, redovisas dessa till vederbörande utmätningsman. Om medlemmen icke är på rest men har inestående medel, avsedda för löpande skatter, erläggas dessa, om medlen förslå därtill, under uppbördstermin eller uppbördsstämma till vederbörande uppbördsmyndighet; räcka icke inestående medel att gälda hela den förfallna skatten, redovisas medlen till vederbörande utmätningsman.

Ränta utgår i regel icke till medlemmarna å inestående medel. Under senaste året har dock en kassa betalat sina medlemmar ränta.

Som ersättning för sitt arbete erhålla kassörerna i kassorna en krona per medlem.

Norrköpings stadsfullmäktige hava de senaste åren beviljat centralorganisationen ett årligt anslag å 2 000 kronor till bestridande av kostnaderna för garantiförsäkring och kontrollåtgärder.

Aseapersonalens intresseförening i Västerås.

Aseapersonalens intresseförening i Västerås, som började sin verksamhet den 1 februari 1941, har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomi därigenom, att de förmås att av lönen regelbundet avsätta visst belopp att användas för betalning av periodiskt återkommande utgifter samt för sparande. Föreningen har en styrelse å minst sju ledamöter, av vilka en utses av Asea (allmänna svenska elektriska aktiebolaget). Styrelsens förvaltning granskas av tre revisorer; av dessa utser Asea en. Av Aseas cirka 6 000 anställda voro i mars 1942 omkring 1 200 medlemmar i föreningen.^{1, 2}

Medlemskap i föreningen kan förvärfvas av envar vid Asea anställd person. Vid ansökan om inträde i föreningen och därefter före varje års början avlämnas en s. k. uppdragsräkning, upptagande de utgifter, som förekomma under det följande året, jämte dessas förfallodagar ävensom det belopp, som skall av lönen innehållas för månadslöntagare under som regel envar av elva månader av helt år (julmånaden är fri från avdrag) samt för veckolöntagare under envar av fyrtiofyra veckor (övrige äro på grund av helger och semester avdragsfria). Därjämte ingives en fullmakt för föreningen att hos Asea, som enligt uppgift från föreningen verkställer avdragen och inlevererar de avdragna beloppen till föreningen, lyfta de för månad eller vecka innehållna

¹ I det följande beröres endast verksamheten, såvitt den rör skattebetalningen. Föreningen ombesörjer för så gott som samtliga medlemmar sådan.

² Aseas tjänstemannaförening har därjämte sedan längre tid tillbaka intressekontorsverksamhet anordnad för sina medlemmar genom affärsbank i Västerås. Till denna äro anslutna cirka 400 medlemmar.

beloppen. Om på grund av sjukdom, ackordsarbete eller dylikt lön under viss tid icke utbetalas till medlem, fördelas å denna tid belöpande avdrag å kommande terminer sålunda, att medlemmen, så snart ske kan, tager igen de icke avdragna beloppen. Avdragen verkställas dock endast intill det av varje medlem bestämda belopp, som han förbehållit sig fritt från avdrag. Då beloppet av under förra halvåret förfallande skatter är högre än beloppet av under senare halvåret förfallande, händer det, att de för medlem avdragna beloppen icke räcka till för att gälda vid uppbördstermin eller uppbördsstämma under förra delen av året förfallande belopp. Även av andra orsaker kan förekomma, att de avdragna beloppen icke förslå till betalning av utskylder vid viss uppbörd. Föreningen förskotterar i så fall det belopp, som fattas. Det kapital, som erfordras härför, erhåller föreningen därigenom, att dels medlem årligen erlägger en avgift av en krona och dels Asea, förutom att företaget betalar lönerna för föreningens personal samt kostnadsfritt tillhandahåller föreningen lokaler, inventarier och kontorsmateriel, efter prövning i varje särskilt fall ställer erforderligt förlagskapital till föreningens förfogande.

För de medlemmar, som äro restförda för skatt, upptagas även de restförda skatterna å uppdragsräkningen. Härvid höjes avdraget å lönen så, att nämnda skatter bliva erlagda snarast möjligt och senast före preskriptionstidens utgång. Enligt föreskrifter, som meddelats av magistraten i Västerås samt godkänts av länsstyrelsen i Västmanlands län och stadsfullmäktige i staden, skola mot medlem icke vidtagas åtgärder för indrivning av restförda utskylder under förutsättning, att medlemmen till utskyldernas gäldande vid varje avlöningstillfälle avsätter så stort belopp, som med hänsyn till lön, underhållsskyldighet och honom i övrigt åvilande utskylder ävensom övriga ekonomiska förhållanden kan anses skäligt för att de restförda utskylderna jämte indrivningsavgift skola bliva erlagda så snart ske kan och senast före preskriptionstidens utgång. Det belopp, som sålunda skall avsättas, bestämes efter förslag av föreståndaren för föreningen av indrivningsmyndigheten. Intressekontoret övervakar, att medlem fullgör fastställda inbetalningar. Underlåtes detta eller upphör medlems anställning hos Asea, skall föreningen ofördröjligen underrätta indrivningsmyndigheten härom, då indrivning, såvida icke för särskilt fall undantag medgives, verkställas i vanlig ordning. Om det är uppenbart, att de restförda utskylderna icke kunna erläggas av medlem samtidigt med de löpande, må, därest särskilda ömmande omständigheter föreligga, förhållandet anmälas för vederbörande myndighet med hemställan om avkortning av utskylderna eller del därav.

Till fulla inbetalda restförda belopp insättas en gång i månaden å vederbörande exekutors tjänstepostgirokonto. Sådan insättning sker även, då medlems anställning upphör eller indrivning av utskylderna i fråga eljest skall ske i vanlig ordning. Ej fullt inbetalda restförda belopp insättas under december månad årligen å särskilt för ändamålet upplagt postgirokonto. Utbetalning från detta konto får icke äga rum annorledes än genom girering till vederbörande exekutors tjänstepostgirokonto. Då medlem avgår ur förening-

en, skall, förutom belopp, som ovan nämnts, i den mån så erfordras för betalning av de restförda skatterna, till indrivningsmyndigheten inbetalas även belopp, som innehållits för gäldande av löpande utskylder.

I övrigt åligger det föreningen att lämna indrivningsmyndigheten alla upplysningar, som denna påkallar, samt att ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som meddelas av denna.

Skattekonton vid Kockums mekaniska verkstads aktieförbund.

Enligt kollektivavtal mellan Kockums mekaniska verkstads aktieförbund, å ena, samt Kockums verkstadsklubb och Sveriges gjutareförbunds avdelning nr 2, å andra sidan, erläggas arbetarna vid verkstaden sina utskylder genom företagets försorg medelst avdrag å lönen vid varje avlöningstillfälle. Då förkortning av arbetsvecka förekommer eller överenskommelse annars därom träffas mellan parterna, äger verkstaden vid visst tillfälle underlåta göra sådant avdrag. Avdragen verkställas med belopp, som framgå av tvenne tariffer. Den ena tariffen avser avdrag för arbetare, som ej restera för skatt. Avdraget utgår med viss procent, mellan 10 och 20, för alla arbetare utan avseende å lörens storlek, familjeförhållanden och bostadsort. Den andra tariffen upptager avdrag utöver ovannämnda. Avdraget enligt sistnämnda tariff avser att täcka de restförda utskylderna och utgår likaledes med viss procent, cirka 5, å lönen.

Arbetarna skola utan dröjsmål kontrollera debetsedlarna och därefter avlämna desamma till verkstaden. Sedan utskylderna betalats, återställas debetsedlarna, vederbörligen kvitterade, till arbetarna.

Det sätt, varpå löneavdragen bestämts, medför, att ofta ganska stora skillnader mellan avdragen och de verkliga skattebeloppen uppkomma. Ungefär en månad före instundande uppbördstermin eller uppbördsstämma undersöker verkstaden, huruvida de för varje arbetare inestående medlen räcka till gäldande av den då förfallande skatten. Föreligger brist, täckes denna genom extra avdrag å lönen under högst tre veckor före uppbördstillfället. Kan bristen icke täckas genom sistnämnda avdrag, lämnas arbetaren under rättelse härom, så att han blir i tillfälle att inbetala skillnaden.

Verkstaden lämnar arbetarna redovisning rörande skatteförmedlingen två gånger om året, före midsommar och före jul. Vid den förra redovisningen utbetalas det överskott, som finnes å vederbörandes konto den 1 juni, sedan det belopp, som är avsett för skatt vid kommande uppbördstillfälle, avdrags. Vid den senare redovisningen, som avser hela året, utbetalas då inestående medel till vederbörande.

Om arbetare slutar sin anställning, äger han utfå hela sitt tillgodohavande å skattekonto. Avlider han, äger hans dödsbo samma rätt.

Utbetalning till arbetare av medel från hans skattekonto i andra fall, än ovan sägs, sker icke, såvida icke särskilda omständigheter därtill föranleda.

§ 2. Skatteförmedlingskassor, vilka drivas av kommuner.

Sådana kassor förekomma i en del städer, varest verksamheten som regel handhaves av drätselkammaren. Staden torde i allmänhet tillhandahålla för rörelsen erforderlig personal och nödiga lokaler m. m. I de flesta fall äro kassorna öppna endast för i stadens tjänst anställda personer; i några städer kunna även andra vinna anslutning. I flertalet städer omfattar verksamheten endast skattebetalning. De omhändertavda medlen ingå antingen i stadens kassa eller insättas i bank. Medlemmarna insända vanligen debetsedlarna till kassan för skattens betalning, men fall förekomma även, då debiteringsförrättaren skickar debetsedlarna direkt till kassan. Redovisning till medlemmarna sker i regel en gång årligen. Mångenstädes torde viss ränta å inestående medel tillgodogöras medlemmarna.

De sakkunniga hava införskaffat redogörelse för Örebro kommunala intressekontors organisation och verksamhet, vilken redogörelse här nedan återgives.¹

Örebro kommunala intressekontor är knutet till drätselkammaren i staden med stadskamreraren som föreståndare. Kontoret började sin verksamhet år 1916. Rätt att ansluta sig som medlem till detsamma äga icke blott stadens befattningshavare utan även andra invånare i staden. Kontoret har till uppgift att av medlemmarna i smärre poster mottaga och mot ränta förvalta insättningar, avsedda att genom kontorets försorg inlevereras till uppboordsmyndigheterna såsom betalning av medlemmarnas statliga och kommunala utskylder. Dessutom ombesörjer kontoret för de hos staden anställda betalning även av andra utgifter, såsom hyror, försäkringsavgifter m. m.

Omfattningen av intressekontorets verksamhet framgår av nedanstående tablå, avseende vissa år mellan 1923 och 1941.

	I bank inestående medel d. 31/1	Insättningar	Upplupna räntor	Summa kronor	Uttag	I bank inestående medel 31/12	Summa kronor	Antal medlemmar
1923	34 408: 23	244 596: —	2 031: 81	281 036: 04	231 369: 96	49 666: 08	281 036: 04	240
1925	43 405: 73	180 935: 98	2 797: 40	227 139: 11	187 567: 50	39 571: 61	227 139: 11	402
1927	44 643: 87	291 573: 65	3 907: 45	340 124: 97	292 788: 39	47 336: 58	340 124: 97	547
1929	63 526: 23	429 353: 51	5 784: 84	498 664: 58	429 007: 62	69 656: 96	498 664: 58	621
1941	113 487: 24	796 615: 19	3 655: 26	913 757: 69	776 465: 05	137 292: 64	913 757: 69	822

Löntagare, som vill ingå som medlem i intressekontoret, anmäler som regel detta till sin arbetsgivare eller den, som utbetalar avlöningen. Därvid anges det belopp, som vid varje avlöningstillfälle skall innehållas och insändas till intressekontoret. Detta belopp skall givetvis beräknas så, att de under ett år

¹ En redogörelse för det kommunala skattegirokontoret i Göteborg lämnas i 1936 års uppboordskommittés betänkande 1938, I, sid. 271, 272.

innehållna beloppen räcka till för de utbetalningar, som skola göras under året.

Andra än löntagare anmäla till intressekontoret de belopp, de vilja avsätta för skattebetalningen.

Debetsedlarna överlämnas av vederbörande debiteringsförrättare direkt till intressekontoret enligt en förteckning över medlemmar, som uppgjorts av kontoret och översänts till denne. Sedan skatt enligt debetsedlarna till fullo betalats, återställas dessa till medlemmarna mot kvitto.

Äro för medlem inestående medel icke tillräckliga för betalning av vid instundande uppbördstermin eller uppbördsstämma förfallande skatt, underrättas denne därom, så att han kan göra fyllnadsinbetalning. Intressekontoret förskotterar icke erforderliga medel härför.

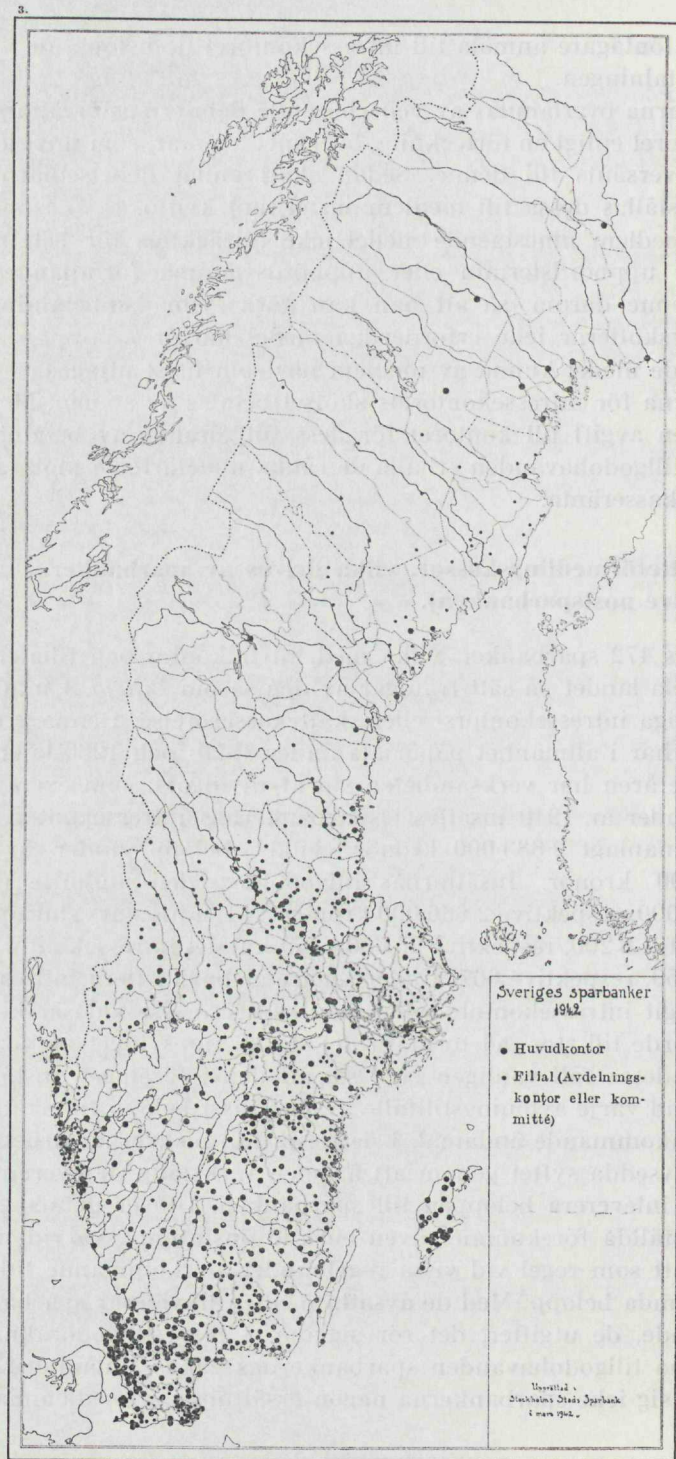
Innestående medel kunna av medlem när som helst uttagas.

Kostnaderna för intressekontorets skötsel betalas av staden. Medlemmarna erlægga ingen avgift till kontoret för dess fullgörande av betalningsuppdragen. Å sina tillgodohavanden erhålla de ränta, ungefärligen motsvarande bankernas sparkasseränta.

§ 3. Skatteförmedlingskassor, vilka drivas av sparbanker (inklusive postsparbanken).

Av landets 472 sparbanker, vilka med huvudkontor och filialer äro fördelade över hela landet på sätt framgår av den såsom *Bilaga A* intagna kartan, driva åtskilliga intressekontors- eller skatte-kasserörelse. Denna gren av deras verksamhet har i allmänhet påbörjats under 1920- och 1930-talen. Under de allra senaste åren har verksamheten starkt utvidgats; som exempel kan anföras, att under år 1940 insattes i sparbankernas intressekontor och skatte-kassor sammanlagt 2 683 000 kronor, vilket belopp under år 1941 steg till 8 486 000 kronor. Insättarnas tillgodohavanden utgjorde vid nämnda års slut 874 000, respektive 2 666 000 kronor. Vid samma års slut uppgick medlemsantalet till 8 200, respektive 26 600 samt antalet intressekontor och skatte-kassor till 159, respektive 667. Under senare år hava i flera fall sparbankerna omhändertagit intressekontors- eller skatte-kasserörelse vid särskilda företag, och detta torde till stor del förklara det starka uppsvinget av verksamheten. Denna är i dessa fall vanligen lagd så, att den i företaget anställde förbinder sig att vid varje avlöningstillfälle avsätta visst belopp till skatter eller för annat ifrågakommande ändamål. I de flesta fall medverkar arbetsgivaren till att nå det avsedda syftet genom att å lönen verkställa de överenskomna avdragen och inleverera beloppen till sparbanken. Utöver denna gruppanslutning av anställda förekommer även enskild anslutning, varvid medlem förbinder sig att som regel vid vissa regelbundet återkommande tidpunkter inbetala bestämda belopp. Med de avsatta medlen likviderar sparbanken, enligt bemyndigande, de utgifter, det rör sig om. I regel tillgodoräknas medlemmarna å sina tillgodohavanden sparbankernas gängse inlåningsränta. Vanligen betinga sig icke sparbankerna någon ersättning av medlemmarna för sitt

Karta, utvisande fördelningen av Sveriges sparbanker över landet i mars månad 1942.

arbete med betalningsuppdragen. På vissa håll lämna kommunerna bidrag till ifrågavarande verksamhet.

Den mest omfattande verksamheten av här nämnda slag bedrivs av Eskilstuna sparbank. En redogörelse för denna verksamhet kommer att lämnas här nedan.

Eskilstuna sparbanks ekonomitjänst.

Eskilstuna sparbank har bedrivit skattekasserörelse sedan år 1932, då 5 kassor med tillhoppa 1 400 medlemmar voro anslutna till sparbanken. Från och med hösten år 1940 har denna rörelse utvidgats till att avse fullständig intressekontorsrörelse; åt denna har givits namnet »ekonomitjänst», vilket ansetts mera träffande än den annars vedertagna benämningen »intressekontor». Anledningen till rörelsens utvidgning har varit, att en sparverksamhet, som endast har till syfte att underlätta betalningen av skatter, visat sig otillräcklig i fråga om personer, som icke själva kunna ordna sin ekonomi. För att bistå dessa är det nödvändigt att även förmedla betalning av hyror, försäkringsavgifter, räntor och amorteringar å lån m. m.

Ekonomitjänstens omfattning under år 1941 framgår av nedanstående tablå:

Omslutning.

Vid årets början

innestod å 4 137 konti i 34 grupper tillsammans kronor 225 643: 39

Under året

inbetalt genom löneavdrag i				
	213 388	poster	kronor	2 789 779: 39
inbetalt direkt i kassan i				
	1 760	»	»	128 531: 43
	215 148			2 918 310: 82
				3 143 954: 21
utbetalt till skatter i				
	29 024	»	kronor	1 926 071: 05
utbetalt för andra uppdrag i				
	6 267	»	»	205 636: 16
uttag till jul och midsommar i				
	6 025	»	»	193 399: 90
uttag i övrigt i				
	3 801	»	»	263 609: 73
	45 117			2 588 716: 84

Vid årets slut

innestod å 6 052 konti i 74 grupper tillsammans » 555 237: 37.

Den 1 april 1941 voro 71 företag i Eskilstuna anslutna till ekonomitjänsten och medlemmarnas antal utgjorde cirka 6 000, vilket motsvarade mera än $\frac{2}{3}$ av alla löntagare i staden. Under den senaste tiden hava underhandlingar förts med fackföreningarna för att åstadkomma anslutning även av arbetare inom byggnadsverksamheten, vilka med hänsyn till yrkets säsongbetonade karaktär ansetts såsom särskilt önskvärda medlemmar.

Ekonomitjänstens verksamhet är ordnad på följande sätt. Den, som vill ingå som medlem, ifyller en anmälningsblankett med utgiftsplan och — då det är fråga om kollektiv anslutning — fullmakt för arbetsgivaren att vid varje avlöningstillfälle göra fastställda avdrag på lönen. Ekonomitjänsten är baserad på en sådan arbetsgivarens medverkan. Vid samtliga företag lämnas också dylik medverkan. Samtidigt bemyndigas banken att för betalning av ifrågakommande utgifter göra erforderliga uttag å medlemmens konto. Varje företag utgör en särskild grupp med sitt nummer. Den enskilde medlemmens nummer är detsamma som arbetsnumret vid företaget, vilket underlättar avlöningsskassörens arbete. Med ledning av utgiftsplanen upprättar sparbanken en inbetalningslista, som överlämnas till företagets avlöningsskassör. Vid uppgörande av nämnda lista räknar sparbanken beträffande veckolöntagare med 44 inbetalningar per år, varvid hänsyn tages till helger och eventuell sjukledighet. Varje avlöningsdag inbetalar företaget de avdragna beloppen till sparbanken för insättning på sparbanksbok. Snarast möjligt därefter fördelas insättningarna på medlemmarnas separata konton.

Medlemmarna skola i god tid (om möjligt minst fjorton dagar före utbetalningsdagen) tillstålla sparbanken debetsedlar m. m., som äro nödvändiga för betalningsuppdragens fullgörande. I god tid före en skatteuppbörd kontrolleras behållningarna å vederbörandes konton; räcker icke behållningen å ett konto att gälda den då förfallande skatten, underrättas i fråga om anställd som regel arbetsgivaren härom. Sparbankens utbetalningar ske i god tid före respektive förfallodagar och sammanföras till vissa dagar i månaden. I största möjliga utsträckning anlitas postgiro för utbetalningarna. Medlemmarna erhålla kontokurant med redovisning över insättningar och uttag två gånger om året.

Det har visat sig, att medlem under första året efter sitt inträde i ekonomitjänsten ofta har svårt att spara medel i den omfattning, att de räcka till förfallande utgifter. Med hänsyn härtill hava flera företag tecknat borgen för erforderliga lån åt sina anställda under nämnda år.

Enskild anslutning till ekonomitjänsten utan arbetsgivares medverkan för verkställande av löneavdrag förekommer även, varvid medlem förbinder sig att vid vissa i utgiftsplanen angivna tidpunkter inbetala fastställda belopp. Dylika medlemmar sammanföras i en särskild grupp.

För medlemmar, som vid sin anslutning till ekonomitjänsten hava införsel i lön för oguldna skatter, upplägges en särskild amorteringsplan med de restförda beloppen fördelade på så många avlöningstillfällen, som erfordras för att medlem skall kunna erlägga både restförda och löpande skatter. Planen skall vara uppgjord så, att indrivningsmyndigheten kan godkänna densamma.

Sparbankens kostnad för det med ekonomitjänsten förenade arbetet utgör 1 krona 93 öre per konto, varvid dock icke medräknats kostnader för lokalhyra och vissa inventarier. Någon ersättning för nämnda arbete uttager icke sparbanken av medlemmarna men gottgör desamma vanlig ränta å inestående medel. Ersättning till företagen eller deras avlöningsskassörer utbetalas icke.

Postsparbankens skatteförmedlingsverksamhet.

Även postsparbanken förmedlar skattebetalning. Sedan lång tid tillbaka sker dylik förmedling i samband med den s. k. sjömanssparverksamheten, vilken avser att möjliggöra för sjömän att få avlöningsmedel genom vederbörande rederis försorg insätta å postsparbanksbok. Sparmedlen kunna därvid enligt ägarens bemyndigande disponeras bl. a. för gäldande av hans utskylder. Postsparbanken förmedlar emellertid betalning av utskylder även i samband med sin sparklubbsrörelse. Åtskilliga av till postsparbanken anslutna sparklubbar fungera nämligen som kombinerade skatte- och sparklubbar, inom vilka medlemmarna förutom vanliga sparinsättningar även göra avsättningar till skatten. Skattelikviderna vid uppbördsterminer, respektive uppbördsstämmor ombesörjas för medlemmarnas räkning av klubbens funktionärer, delvis genom förmedling av postsparbanken.

§ 4. Statens intressekontor.

Såsom tidigare omnämnts (sid. 24) förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 12 oktober 1933 till generalpoststyrelsen, att vid postgirokontoret skulle från 1934 års ingång tills vidare vara anordnat ett intressekontor för befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Enligt berörda kungl. brev har nämnda intressekontor (statens intressekontor) till huvudsaklig uppgift att med medel, som inflyta till intressekontoret genom regelbundna avdrag å vederbörandes avlöning eller pension, ombesörja betalning av skatt samt, jämte skatt, andra mera regelbundet förekommande personliga utgifter.

I kungörelsen den 12 oktober 1933 (nr 573) föreskrives, att myndighet eller tjänsteman, som har att utbetala avlöning eller pension, varom nu är fråga, skall vara skyldig att tills vidare enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen gemensamt, till nämnda intressekontor redovisa belopp, som befattningshavare eller pensionstagare önskar genom avdrag å sin avlöning eller pension avsätta för berörda ändamål.

Enligt föreskrifter, som med stöd av berörda kungörelse utfärdats av riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen den 9 december 1933, har befattningshavare eller pensionstagare, som önskar genom regelbundna avdrag å sin avlöning eller pension avsätta medel för betalning av skatt samt, jämte skatt, andra mera regelbundet förekommande utgifter, att till statens intressekontor å av generalpoststyrelsen fastställd blankett ingiva skriftlig anmälan härom ävensom bemyndigande för den myndighet eller tjänsteman, som har att utbetala avlöningen eller pensionen (i kungörelsen benämnd redogöraren), att verkställa avdragen. Intressekontoret skall till redogöraren översända det erhållna bemyndigandet, sedan detta försetts med anteckning om, bland annat, numret å det intressekonto, som för befattningshavaren eller pensionstagaren (i kungörelsen benämnd kontoinnehavaren) öppnats hos intressekontoret. Det åligger redogörare, att, därest på

grund av ändring i kontoinnehavares tjänsteförhållanden e. d. annan redogörare skall verkställa avdrag, till denne översända det av kontoinnehavaren utfärdade bemyndigandet och att samtidigt underrätta intressekontoret om förhållandet. Redogöraren skall vidare, efter det avlönings-, respektive pensionsmedlen förfallit till betalning, ofördröjligen till intressekontorets postgirokonto inbetala eller girera ett belopp, motsvarande summan av de verkställda avdragen. Samtidigt med beloppets översändande har redogöraren att till intressekontoret insända i två exemplar upprättad förteckning å de översända medlen. Redogörare äger att för korrespondens i intressekontorsärenden begagna sig av vederbörande verks eller pensionsanstalts tjänstebrevsrätt. Kontoinnehavaren är skyldig att tillställa kontoret emottagna debetsedlar.

Därest behållningen å intressekonto icke förslår till nära förestående utbetalning, underrättar intressekontoret vederbörande härom för att möjliggöra för honom att göra fyllnadsinbetalning. Härutöver äger emellertid statsanställd och pensionerad f. d. statsanställd rätt att överdraga sitt konto, dock högst med ett belopp, som motsvarar vad månatligen avdrages å hans avlöning eller pension för kontorets räkning. Behov av sådan överdragnings rätt kan uppkomma — särskilt vad angår nyanslutna kontoinnehavare — exempelvis under förra halvåret, då särskild anhopning av skatteutgifter förekommer. Å dylikt tillgodohavande äger kontoret tillgodoräkna sig ränta efter fem procent, dock minst 50 öre för halvår. För dylik överdragningsrätt fordras icke någon säkerhet av här nämnda personer. Vederbörande förbinder sig emellertid att ersätta kontoret för den förlust, som kan uppkomma till följd av överdragningen. Enligt uppgift hava dock förluster av dylik art hittills praktiskt taget icke förekommit. — Enligt kungl. brev den 26 juli 1935 åtnjuta ifrågavarande personer frankeringsfrihet för vanliga brevfrösendelser till intressekontoret.

Enligt åtskilliga kungl. brev äro numera i fråga om här nämnda förmåner med befattningshavare eller pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst likställda lärare vid folk- och småskolor, kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor samt präster, vilkas huvudsakliga lön utbetalas av statskontoret, stiftsnämnd eller kyrkoråd, vilket senare åtagit sig att redovisa vederbörliga löneavdrag till intressekontoret.

Intressekontoret bokför in- och utbetalningar individuellt å ett för var och en upplagt intressekonto. Specificerad uppgift (kontokurant) å verkställda in- och utbetalningar översändes till kontoinnehavaren varje halvår. Därvid återställles jämväl slutbetald debetsedel, såvida den icke tidigare översänts. Förefinnes behållning å intressekonto vid årets slut, överföres denna i ny räkning till nästa år, såvida icke kontoinnehavaren begär annat.

Vid inrättandet av statens intressekontor fann generalpoststyrelsen det av praktiska skäl vara lämpligt, att kontoret övertog jämväl den tidigare av postgirokontorets skatteavdelning bedrivna verksamheten. Denna omfattade, sedan intressekontoret tillkommit, endast icke statsanställda personer. För den utvidgade verksamheten erforderliga bestämmelser hava meddelats genom

kungl. brev den 30 april 1936; enligt detta ombesörjer intressekontoret med medel, som inflyta till kontoret genom regelbundna inbetalningar, betalning av skatt samt jämte skatt andra mera regelbundet förekommande utgifter jämväl åt person, som icke är befattningshavare eller pensionerad f. d. befattningshavare i statens tjänst.

För andra än statsanställda kunna inbetalningar till intressekontoret, såvida vederbörande är löntagare, ske genom förmedling av arbetsgivaren, vilken verkställer visst bestämt avdrag å lönen. I några fall har i kollektivavtal träffats överenskommelse om sådan skyldighet för arbetsgivare. Vill icke arbetsgivaren åtaga sig att göra dylikt avdrag, förekommer, att de anställda vid ett företag själva på ett eller annat sätt uppsamla de medel, som skola inbetalas till intressekontoret, och dit inleverera desamma. Användes icke något av dessa sätt eller är kontoinnehavaren icke löntagare, har han att periodvis inbetala erforderliga belopp till intressekontorets postgirokonto.

Intressekontoret äger verkställa utbetalning för nu nämnda personer även om härigenom underskott skulle uppkomma å vederbörandes konto hos kontoret under förutsättning, att för underskottet ställts säkerhet, som godkänts av generalpoststyrelsen. (För cirka 10 000 icke statsanställda intressekontoinnehavare har dylik säkerhet ställts.) I fråga om överdragningens storlek och ränta därå gäller detsamma som för statsanställd.

I övrigt är intressekontorets verksamhet för de icke statsanställda i stort sett ordnad på samma sätt som beträffande de statsanställda. De icke statsanställda åtnjuta emellertid icke frankeringsfrihet för sina försändelser m. m. till intressekontoret.

Sedan några år förmedlar intressekontoret betalning även av restförda utskylder. Principen därvid har varit att om möjligt i första hand betala löpande skatter under terminerna eller stämmorna och jämsides därmed, i den mån så låter sig göra och med iakttagande av föreskrivna preskriptionstider, amortera de resterande skatterna. Härigenom har möjlighet beretts vederbörande skattskyldiga att undgå indrivningsavgift å den löpande skatten, vartill kommit, att de så småningom kunnat avbetala de restförda skatterna. Närmare utformad har praxis i detta avseende blivit med avseende å betalning av restförda utskylder till överståthållarämbetet. Enligt särskild överenskommelse mellan ämbetet och generalpoststyrelsen av den 13 april 1937 tillämpas följande tillvägagångssätt. Å de från överståthållarämbetets införselavdelning utgående skriftliga anmaningarna till skattskyldiga med restförda utskylder att inbetala dessa lämnas underrättelse om att införselåtgärd kan undvikas, därest nämnda skattskyldiga inom åtta dagar med statens intressekontor träffa överenskommelse om gäldande genom intressekontoret av såväl restförda som löpande skatter medelst periodiska löneavdrag eller inbetalningar. Samma underrättelse lämnas å införselbesluten. Ansluter sig skattskyldig, som ännu icke har införsel för skatt, till intressekontoret och träffas överenskommelse om inbetalning av restförda utskylder, skola indrivningsåtgärder icke vidtagas. (Erforderliga uppgifter om resterande utskylder lämnas av införselavdelningen vid förfrågan från intressekontoret.) Sedan uppgörelse om in-

betalning i nu nämnd ordning träffats, lämnar intressekontoret till införselavdelningen en kopia av en s. k. arbetsblankett. Införselavdelningen verkställer anteckning å registerkort om förhållandet och dagen, då resterande skattebelopp av intressekontoret beräknas vara guldna. Genom »signal» i vederbörande register utmärkes, att ärendet omhänderhaves av intressekontoret. Gäller överenskommelsen skattskyldig, som redan har införsel för skatt, avbrytes införseln och inlevereras till överståthållarämbetet de innehållna medlen. I övrigt förfäres på sätt förut nämnts. Redovisning av uppburna restantiemedel verkställs av intressekontoret en gång i kvartalet med iakttagande av att endast till fullo inbetalda stämmobelopp inlevereras. Intressekontoret övervakar, att den skattskyldige fullgör inbetalningarna i enlighet med den träffade uppgörelsen. Visar det sig, att restförd skattskyldig icke fullföljer överenskommelsen med intressekontoret, lämnas uppgift härom till införselavdelningen, som omedelbart vidtager erforderliga indrivningsåtgärder. Å intressekontot eventuellt förefintlig behållning tillställs införselavdelningen.

En härnedan intagen tablå utvisar bl. a. antalet personer, vilka under åren 1937—1941 dels anlitat intressekontoret för amortering av restfödda utskylder till överståthållarämbetet, dels slutbetalat sådana utskylder och dels icke kunnat fullfölja överenskommelsen med intressekontoret, samt beloppet av dylika utskylder, vilka inlevererats till överståthållarämbetet nämnda år.

Tablå, utvisande för åren 1937—1941 omfattningen av den av statens intressekontor bedrivna verksamheten för förmedling av betalning av restfödda utskylder till överståthållarämbetet.

År	Intressekonton, beträffande vilka — under resp. år — överenskommelse träffats om betalning av restfödda skatter till överståthållarämbetet genom statens intressekontor st.	Konton av ifrågavarande slag, till vilka inbetalning verkställdes		Konton, från vilka de restfödda skatterna slutbetalats st.	Konton, som (på grund av att vederb. icke fullföljt överenskommelsen) måst avslutas, innan de restfödda skatterna slutbetalats st.	Till överståthållarämbetet remitterade restfödda skatteposter st.	Till överståthållarämbetet remitterade restfödda skattebelopp kr.
		genom löneavdrag st.	direkt av kontoinnehavaren st.				
1937	3 816	2 216	1 600	681	62	1 835	128 400
1938	6 571	3 294	3 277	4 176	967	11 356	817 683
1939	5 348	3 137	2 211	5 012	1 174	12 767	885 319
1940	7 111	4 535	2 576	4 785	1 366	13 595	976 297
1941	9 665	6 416	3 249	6 264	1 621	23 857	1 807 794
Summa	32 511	19 598	12 913	20 918	5 190	63 410	4 615 493

I fråga om förmedlingen av restfödda utskylder för landet i övrigt har i regel förfarits så, att vederbörande intressekontoinnehavare, sedan han träffat överenskommelse med indrivningsförrättaren om förmedling genom kontoret av restfödda utskylder, å sin betalningsplan angivit såväl belopp som

Tablå, utvisande för åren 1937—1941 omfattningen av den av statens intressekontor bedrivna verksamheten.

År	G r u p p	Antal intressekonton den 31/12		Inbetalningar		Utbetalningar			Intressekontorets		Därav beräknade kostnader för förmedling av restskatter till överståthållar-ämbetet
		Antal	Belopp kronor	Antal ¹	Belopp kronor	Därav skatter kronor	Inkomster kronor	Utgifter kronor	Netto-utgift-kronor		
1937	Statsanställda	190 372	10 371 474	192 832	10 318 614	4 948 552	44 670	111 789	67 119	85 000	
	Övriga	337 944	8 676 003	141 029	8 429 953	5 258 727	46 483	127 313	80 830		
	Summa	528 316	19 047 477	333 861	18 748 567	10 207 279	91 653	239 102	147 449		
1938	Statsanställda	245 664	15 848 031	284 474	15 463 040	6 361 095	63 064	171 509	108 445	56 000	
	Övriga	519 221	13 891 864	237 895	13 474 419	8 404 058	77 191	218 156	140 965		
	Summa	764 885	29 739 895	522 369	28 937 459	14 765 153	140 255	389 665	249 410		
1939	Statsanställda	302 792	21 594 116	383 365	20 963 919	9 354 455	70 254	212 404	142 150	50 000	
	Övriga	627 326	17 349 854	302 143	16 640 555	10 564 628	101 038	250 614	149 586		
	Summa	930 118	38 944 070	685 508	37 604 474	19 919 083	171 282	463 018	291 736		
1940	Statsanställda	355 268	26 703 033	400 060	25 277 338	13 453 203	115 352	272 313	156 961	65 000	
	Övriga	646 641	21 863 038	342 133	21 057 322	13 940 447	119 453	356 598	237 145		
	Summa	1 001 909	48 566 071	742 243	46 334 660	27 393 650	234 805	628 911	394 106		
1941	Statsanställda	454 427	35 660 910	492 168	34 686 019	19 934 489	192 498	2 337 000	2 144 502	277 000	
	Övriga	693 827	28 347 219	391 416	27 600 496	19 262 555	155 415	2 414 500	2 259 085		
	Summa	1 148 254	64 008 129	883 584	62 286 515	39 197 044	347 913	2 751 500	2 403 587		

¹ Inklusive debiteringar å intressekonton av räntor och avgifter för andra utbetalningar än skatter. — ² Beräknat belopp.

remitteringsdagar för likviderna till indrivningsmannen. Vid denna verksamhet har i möjligaste mån tillsetts, att betalning i rätt tid av löpande utskylder icke äventyrats.

Ränta utgår icke till kontoinnehavare å hos intressekontoret innestående medel. Intressekontorets förmedling av skattebetalningar samt insättningar i postsparbanken är kostnadsfri (för sistnämnda betalningsförmedling erhåller intressekontoret ersättning av postsparbanken). För förmedling av andra betalningsuppdrag upptages en avgift av för närvarande 55 öre för varje utbetalning från intressekonto, motsvarande kontorets nettoutgift för sistnämnda förmedling.

Av en såsom *Bilaga B* intagen tablå framgår antalet intressekonton, å dessa verkställda in- och utbetalningar samt intressekontorets inkomster (räntor och avgifter) och utgifter ävensom nettoutgift för ett vart av åren 1937—1941. Vid bedömandet av de för intressekontoret uppkommande kostnaderna torde icke böra förbises de fördyrande moment, som uppstå därigenom, att intressekontoret betjänar ett klientel, spritt över hela landet (detta medför bl. a. skatteremitteringar till ett stort antal uppbördsmyndigheter etc.), och härutöver, som ovan omförmäls, verkställer förmedling av restskattebetalning i avsevärd omfattning m. m.

Kap. 3. För närvarande bestående hinder för skatteförmedlingskassornas verksamhet och utveckling.

Vid övervägande av förevarande spörsmål synas böra var för sig beaktas de svårigheter, som för närvarande kunna möta för skatteförmedlingskassorna, då det gäller att fullgöra dessas uppgifter beträffande redan förvärvade eller nytillträdande medlemmar,¹ samt dem som möta för spridandet av själva skatteförmedlingsverksamheten, d. v. s. för bildandet av nya skatteförmedlingskassor och för vinnandet av utökat medlemsantal. Det förstnämnda spörsmålet är närmast av intern uppördsteknisk art, det sistnämnda huvudsakligen av organisatorisk art. Det är dock utan vidare uppenbart, att detta icke innebär en fullt klar gränsdragning mellan de olika problemen; de två grupperna gripa in i varandra så att bland de organisatoriska spörsmålen även ingå uppöordsfrågor, medan å andra sidan regleringen av uppördstekniska frågor äro av betydelse för skatteförmedlingskassornas utveckling. För vinnande av en något klarare överblick av hithörande problem följes emellertid i det följande nu angivna försök till uppdelning.

§ 1. Interna uppördstekniska frågor.

Här uppkommande svårigheter äro av olika slag. Främst bör måhända nämnas den nu rådande, ojämna fördelningen av skattetungan å kalenderårets båda hälften. Under första hälften av året hållas nu uppöordsstämmor² för värnskatt och kronoskattens andra del, varjämte å denna del av året i flertalet av rikets kommuner även infalla de största inbetalningarna av kommunalskatt.³ Under andra hälften av året hålles uppöord av kronoskattens första del samt av resterande kommunalskatt. Särskilt i det stora antal kommuner, som hålla tre uppöordsstämmor årligen för kommunal-

¹ Uttrycket »medlem» är icke en fullt adekvat beteckning å den, som ansluter sig till en skatteförmedlingskassa. I författningsförslagen har därför detta uttryck undvikits. Då emellertid enligt hittills gängse språkbruk uttrycket vunnit allmän användning, har detsamma även nyttjats i den allmänna motiveringen. Med »medlem» förstå de sakkunniga då varje person, som lämnar betalningsuppdrag till skatteförmedlingskassa.

² Med uppöordsstämma förstås här och i det följande även uppöordstermin.

³ Beträffande de s. k. skattetyngda kommunerna gäller visserligen, att uppöord av minst hälften av den under det löpande året beslutade kommunalskatten skall verkställas tidigast efter utgången av juni månad påföljande år. Under den senare hälften av året inflyta emellertid skatteutjämningsmedlen och föranleda då en nedsättning av de till betalning påförda skattebeloppen. I dessa kommuner kan därför skattetungan under första halvåret bli alldeles särskilt markerad.

skatten, plägar skattetungans förskjutning till första halvåret vara betydande.

Nu berörda förhållanden innebära för skatteförmedlingskassornas vidkommande, att stora svårigheter möta att i rätt tid fullgöra skatteinbetalningarna för särskilt sådana nytillträdande medlemmar, vilka inträda under årets första hälft. Om man som utgångspunkt tager uppbořdsstämornas fördelning i flertalet städer — värnskatt i februari, kommunalskatt i mars, kronoskatt i maj, kommunalskatt i juni, kommunalskatt i september och kronoskatt i november månad — finner man lätt, att den, som inträder i en skatteförmedlingskassa per den 1 januari och som borde betala ett visst, lika stort belopp per vecka för att hela årets skattebörda skulle gäldas, icke genom sina inbetalningar under första halvåret kan täcka då förfallande skatter. Avdragen räcka måhända att täcka februaristämmans belopp, men därefter förslå de ofta icke att helt täcka samtliga förfallande skattebelopp, ehuru väl vid årets utgång medel hava inbetalts, motsvarande hela årets samlade skattetunga. Till belysande av det sålunda anförda åberopas vidstående diagram, *Bilaga C*, vilket ställts till de sakkunnigas förfogande av statens intressekontor.

Å andra sidan är visserligen tydligt, att en person, som blir medlem i en skatteförmedlingskassa per den 1 juli, i regel bör medhinna att, med lika stora avdrag å lönen, inbetala erforderliga skattebelopp till de olika uppbořdsstämorna. Emellertid inträda ju personer i skatteförmedlingskassorna under olika tider av året och någon möjlighet att häri göra ändring läser icke finnas, därest man åsyftar att ernå praktiska resultat. Skulle man exempelvis stadga, att inträde i dylika kassor finge ske endast per den 1 juli, vore i sak föga vunnet. Den, som vore oförmögen att betala alla under första halvåret förfallande skatter, bleve ju då restförd i större eller mindre utsträckning. Visserligen inträdde han sedan i en skatteförmedlingskassa per den 1 juli, vilket säkerligen är den fördelaktigaste tidpunkten, men han vore då redan belastad med gammal skatteskuld, som i första hand måste betalas, och därmed rubbades alla de vanliga beräkningarna för avsättningar allenast till löpande skatt.

De besvärligheter för lösandet av skatteförmedlingskassornas uppgifter, vilka framträda, då en ny medlems skatt förfaller innan han fullgjort erforderliga inbetalningar till dess täckande, äro nämligen än uppenbarare vid sist berörda fall, då en person, som redan restförts för utskylder, inträder som medlem av skatteförmedlingskassa. Att i detta fall den restförda skatten skall betalas, är givet, och likaså är givet, att i följd därav löneavdragen en tid framåt måste bliva större än eljest. Men det räcker ej härmed under nuvarande förhållanden. Indrivningsmyndigheterna skola, sin plikt likmätigt, snarast möjligt indriva den förfallna skatten, beträffande arbetsanställda regelmässigt genom införsel. För det övertvägande antalet ifrågakommande skattebetalare, vilka hava relativt låga löner, kommer införseln att taga hela den del av lönen i anspråk, som ej åtgår till livsuppehållet för dem själva och deras familjer. Ett resultat härav bliver att de under tiden för inför-

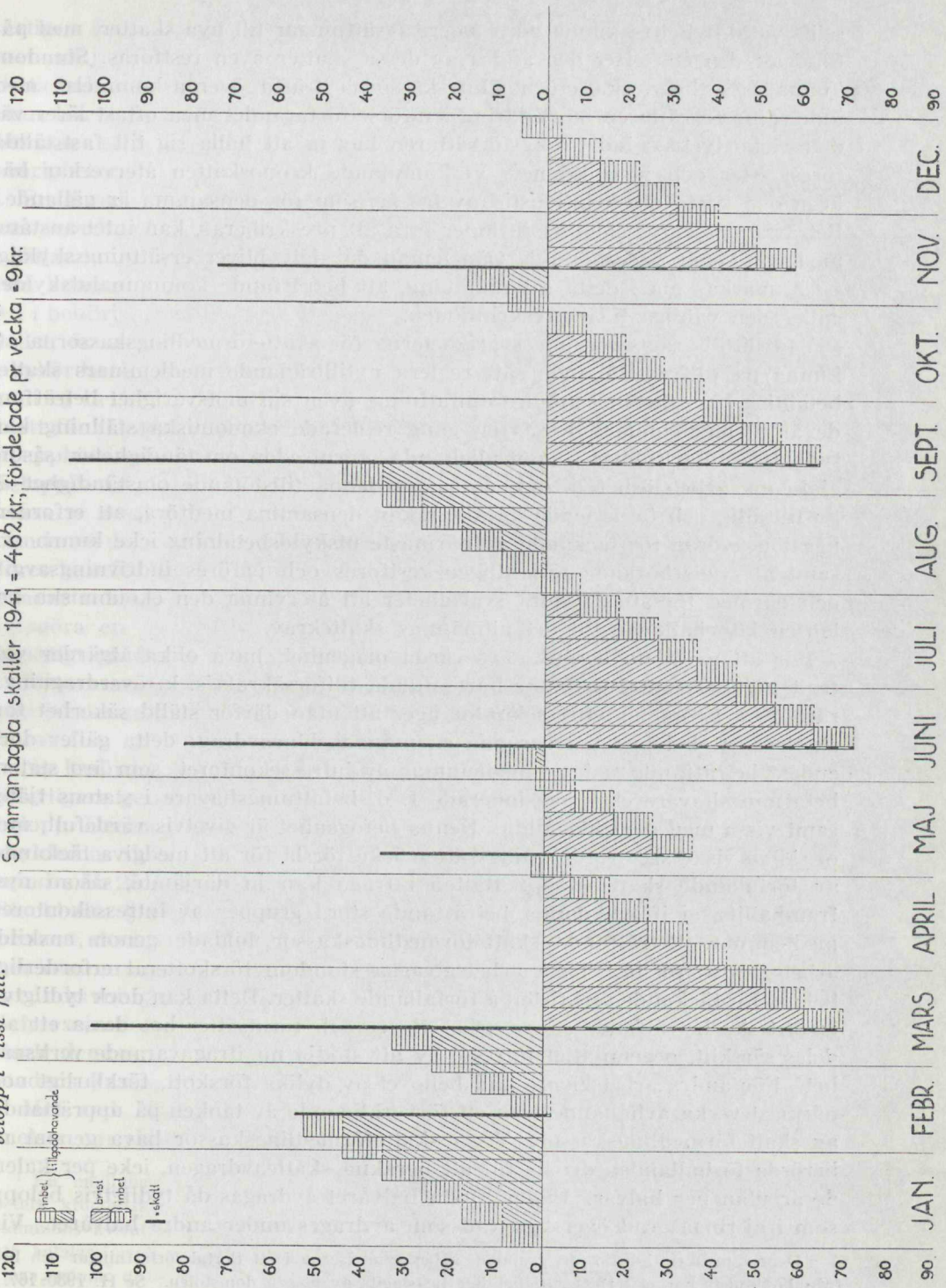
Druga G.

Årsinkomst 1940 = 4.680 kr. veckoinkomst = 90 kr.
 Sammanlagda skatter 1941 = 462 kr., fördelade pr vecka = 9 kr.

tonevarar och forfattande utskytas
 belopp i rvsst fall.

Kr. 120 110 100 90 80 70 60 50 40 30 20 10 0 10 20 30 40 50 60 70 80 90

inbet. tillgodoknande
 brest inbet.
 skatt

sels varaktighet ej kunna göra några avsättningar till nya skatter, med påföljd att den ena efter den andra av dessa skatter även restföras. Stundom kunna visserligen skatteförmedlingskassorna träffa överenskommelse med indrivningsförrättaren om lindring i införsel förfarandet men oftast läser väl detta icke lyckas; indrivningsförrättaren har ju att hålla sig till fastställda föreskrifter och instruktioner. Vidkommande kronoskatten återverkar här även den korta preskriptionstid av tre år, som för densamma är gällande.¹ Beträffande skattebelopp, som löper fara att preskriberas, kan intet anstånd medgivas, enär vederbörande tjänsteman då själv bliver ersättningsskyldig. — Anmärkas må i detta sammanhang, att beträffande kommunalutskylder gäller den vanliga tioårspreskriptionen.

Vad hittills sagts rörande svårigheterna för skatteförmedlingskassorna att kunna på tillfredsställande sätt reglera nytillträdande medlemmars skattebetalning har, fastän i mindre omfattning, även sin motsvarighet beträffande äldre medlemmar. Dessas en gång reglerade ekonomiska ställning kan tydligtvis ånyo rubbas genom allehanda oförutsedda omständigheter, såsom sjukdom, arbetslöshet o. dyl. Även om denna tillstötande omständighet är av tillfällig och övergående karaktär kan densamma medföra, att erforderliga löneavdrag för täckande av närmaste utskyldsbetalning icke kunna ske samt att vederbörande följaktligen restföres och påföres indrivningsavgift och därmed försättes i stora svårigheter att återvinna den ekonomiska balansen i förhållande till det allmännas skattekrav.

För att möta nu berörda avsevärda olägenhet, hava olika åtgärder vidtagits. Statens intressekontor har sålunda tillförsäkrats s. k. överdragningsrätt, d. v. s. statens intressekontor äger att utan därför ställd säkerhet förskottera ett belopp, motsvarande en månads löneavdrag; detta gäller dock endast beträffande sådana medlemmar av intressekontoret, som äro statens befattningshavare eller pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst samt vissa med dem likställda. Denna befogenhet är givetvis värdefull, men ej sällan visar sig överdragningsrätten icke förslå för att medgiva täckandet av förfallande skattebelopp. Rätten i fråga kan ju därjämte, såsom nyss framhållits, ej ifrågakomma beträffande stora grupper av intressekontorets medlemmar. Beträffande skatteförmedlingskassor, bildade genom enskilda arbetsgivares försorg, hava arbetsgivarna stundom förskotterat erforderliga belopp för täckande av bristen å förfallande skatter. Detta kan dock tydligtvis endast ske beträffande större arbetsgivare och förutsätter hos dessa ett alldeles särskilt, oegennyttigt intresse av att stödja nu ifrågavarande verksamhet. För andra arbetsgivare kan behovet av dylika förskott, förklarligt nog, närmast verka avhållande från ett förverkligande av tanken på upprättandet av skatteförmedlingskassor. Vissa skatteförmedlingskassor hava genom nu berörda förhållanden drivits till att beräkna skatteavdragen, icke per kalenderår utan per halvår. Under första halvåret avdragas då tydligtvis belopp, som i ej ringa grad överstiga vad som avdrages under andra halvåret. Vis-

¹ Denna preskriptionstid är grundad å bestämmelserna i ett flertal författningar och brev från 1700-talets början. Dess giltighet har fastslagits av högsta domstolen. Se H. 1930:167.

serligen fördelas härigenom skattetrycket under första halvåret mera jämnt, men alltjämt kvarstår, att svårigheterna att fullgöra skattelikviderna under detta halvår äro betydande, jämfört med följande halvår. Ej heller avhjälpes man härvid besvärigheterna för under första halvåret nytillträdande medlemmar eller för äldre medlemmar, som drabbas av tillfälliga betalnings-svårigheter.

En annan olägenhet, som likaledes har samband med uppbördsstämornas anordnande, följer av stadgandena i § 10 mom. 2, respektive § 12 mom. 3 i gällande uppbördsreglemente. Försummar skattskyldig, som äger rätt att betala honom å kronodebetsedel påförda utskylder vid två uppbördsstämmor, att i behörig ordning erlægga vad sålunda är vid första uppbördsstämman förfallet, är enligt sagda stadganden jämväl vad eljest skolat först vid andra uppbördsstämman gäldas till omedelbar betalning förfallet. M. a. o., den som ej betalar kronoskatten vid uppbördsstämman i november, restföres ej blott för då förfallet belopp utan även för det belopp, som eljest fått gäldas å uppbördsstämma i maj följande år (men däremot icke för värnskattens belopp). Om sålunda en person ingår som medlem i en skatteförmedlingskassa så sent under andra halvåret, att gjorda löneavdrag ej förslå till gäldande av den del av kronoskatten, som skall betalas i november månad, restföres han för *hela* kronoskatten och blir föremål för indrivning härav. Härigenom rubbas än ytterligare möjligheterna för skatteförmedlingskassan att uppgöra en sådan plan för löneavdragen, att löpande årets skatter kunna rättidigt gäldas.

Motsvarande föreskrifter kunna av vederbörande kommun meddelas i fråga om kommunalskatteuppbörden, och åtskilliga kommuner hava använt sig härav.

Nu berörda svårigheter för skatteförmedlingskassornas arbete accentueras ytterligare genom föreskrifterna om indrivningsavgifts uttagande å restförda belopp. Denna »straffavgift» utgör i fråga om kronoutskylder 6 procent å utskyldernas slutsumma, när denna överstiger 25 kronor, eljest 3 procent men ej mindre än 25 öre (uppbördsreglementet § 17 mom. 1, uppbördsreglementet för Stockholm § 11).¹ Beträffande kommunalskatten utgör indrivningsavgiften 3 procent, dock minst 25 öre (lagen om kommunalstyrelse på landet 76 §, lagen om kommunalstyrelse i stad 71 §, lagen om kommunalstyrelse i Stockholm 58 §). Indrivningsavgiften tillfaller utmätningsmannen eller delas mellan honom och exekutionsbiträdet; har indrivningen ankommit å landsfiskal, tillfaller dock dennes del av avgiften kronan, och i vissa städer ingår avgiften till stadens kassa.

Mot vad hittills anförts rörande de olägenheter, som gällande bestämmelser om skatteuppbörden medföra i fråga om skatteförmedlingskassornas

¹ En möjlighet finnes visserligen att undgå straffavgiften för det fall, att man försummat betala kronoutskylderna i november månad. Om man då inom sju dagar efter uppbördsstämman avslutande erlägger *hela* kronoskatten (alltså även vad som å debetsedeln upptagits att betalas i maj månad), utgår ingen indrivningsavgift. — För den klientel, varom här är fråga, saknar dock denna möjlighet uppenbarligen betydelse.

verksamhet, kan givetvis omedelbart invändas, att dessa olägenheter icke äro andra än som gälla för alla skattskyldiga, vare sig dessa äro medlemmar av skatteförmedlingskassor eller ej. Det ankommer nämligen på alla skattskyldiga att med omtänksamhet ordna sin ekonomi jämväl beträffande i framtiden förfallande utskylder samt att för dessas gäldande i god tid avsätta erforderliga belopp.

Såsom en generell princip är detta obestriddigen riktigt. Men även om man då bortser från de fall, då de faktiska förhållandena — sjukdom, arbetslöshet etc. — omöjliggöra dylika åtgärder, lärer vara obestriddigt, att stora grupper skattebetalare, ehuru möjlighet härtill förefunnits, icke verkställa sådana förtidsavsättningar. De en gång uppburna avlöningsmedlen förbrukas, och när utskyldsbetalningen skall fullgöras saknas härför erforderliga belopp. Det är ju också just för att i dylika fall hjälpa vederbörande tillrätta, som skatteförmedlingsverksamheten uppkommit och utvecklats. Men om man nu vill uppmuntra skatteförmedlingsverksamheten i syfte att nedbringa restantierna och framskapa allt större ökning av den rätttidigt erlagda skatten, kan med fog spörjas, om icke de skattskyldiga, vilka vilja medverka härtill genom att inträda i en skatteförmedlingskassa, böra hjälpas i denna sin strävan i stället för att detta ofta omöjliggöres genom nuvarande bestämmelser.

En annan svårighet för skatteförmedlingskassornas verksamhet, utöver de ovan berörda, möter däri, att man icke känner storleken av samtliga under ett år framåt förfallande skattebelopp. Den 1 januari vet man, vilken kronoskatt (värnskatt), som skall betalas i februari och maj samt kan beräkna vilken kommunalskatt, som skall gäldas under året, men man känner icke och kan ej beräkna beloppet av kronoskatt, som skall erläggas i november. Den 1 juli vet man eller kan beräkna, vilken kronoskatt (värnskatt), som skall gäldas i november samma år och i februari och maj följande år samt vet tillika, vilken kommunalskatt, som skall erläggas under tiden 1 juli—31 december, men man vet ej storleken av den kommunalskatt, som skall gäldas under första hälften av följande år.

Detta förhållande försvårar i betydande grad skatteförmedlingskassornas arbete i vad däri ingår att för varje medlem uppgöra en hållbar budget för ett år framåt. Att åter aldrig uppgöra budgeten för längre tid än ett halvt år skulle, såsom nyss framhållits, icke vara en tillfredsställande väg ur denna svårighet, varjämte därigenom skatteförmedlingskassornas arbete i nu berörda avseende skulle avsevärt ökas.

§ 2. Organisatoriska m. fl. frågor.

Skatteförmedlingsverksamheten i vårt land har helt vuxit fram å frivillighetens väg. Något stöd från statens sida har icke heller lämnats annat än i fråga om statens intressekontor; till detta utgår givetvis anslag av statsmedel, varjämte redogörarna vid statens m. fl. verk ålagts att verkställa erforderliga löneavdrag beträffande till intressekontoret anslutna medlemmar.

Visserligen hava en del kommuner lämnat mindre bidrag till den enskilda skatteförmedlingsverksamheten, men denna har dock i huvudsak hänvisats att utan dylikt stöd fullfölja sina uppgifter. Detta förhållande har icke förhindrat de enskilda skatteförmedlingskassornas uppkomst och utveckling, men uppenbarligen föranlett, att denna utveckling blivit av mindre omfattning, än vad eljest skulle varit fallet. Då staten icke positivt bidragit till främjandet av skatteförmedlingsrörelsen, har icke heller någon form av statlig kontroll kunnat anordnas beträffande densamma; de skatteförmedlingskassor, som vid olika tidpunkter tillkommit, äro ock av mycket skiftande natur och fylla i ganska olika grad kraven på stadga och ekonomisk bärkraft.

Eftersom de enskilda skatteförmedlingskassorna äro rent frivilliga bildningar utan statligt stöd, föreligger givetvis ingen skyldighet för arbetsgivare att verkställa löneavdrag beträffande anställda medlemmar av skatteförmedlingskassor. Visserligen hava framförallt de större arbetsgivarna i nu berörda hänseende visat synnerligt tillmötesgående och jämväl stundom gått vida längre för att stödja skatteförmedlingskassornas verksamhet. Icke desto mindre torde alltjämt fall förekomma, där bildandet av skatteförmedlingskassor förhindras eller en redan bildad skatteförmedlingskassas verksamhet försvåras genom arbetsgivarens obenägenhet att verkställa avdrag å de anställdas löner.

Ej heller förefinnes någon skyldighet för en skattskyldig att under den ena eller andra förutsättningen inträda i en skatteförmedlingskassa och som regel föreligger ej heller något organiserat samarbete mellan uppbördsmyndigheterna och skatteförmedlingskassorna. På sina håll, exempelvis i Stockholm, hava visserligen uppbördsmyndigheterna försökt medverka till, att restförda skattskyldiga inträdde i skatteförmedlingskassa, genom att i så fall inställa indrivningsåtgärderna och medgiva längre anstånd med den förfallna skattens gäldande. Detta är dock endast sporadiska företeelser.

Som allmän regel torde i stället kunna sägas, att det sätt, varå restindrivningen är ordnad i vårt land, närmast är ägnat att motverka skatteförmedlingskassornas strävan att utvidga sitt medlemsantal och att sanera sina medlemmars ekonomi. Så länge åtskilliga utmätningsmän och exekutionsbiträden uppbära en del av sin inkomst i form av indrivningsavgift å restförda utskylder, lär det vara naturligt, att hos dessa tjänstemän icke gärna kan råda större benägenhet att genom särskilt tillmötesgående minska sina egna stundom redan förut knappa inkomster.

Än vidare gäller emellertid att den ofta påtalade bristfälliga kontrollen över försumliga skattebetalare indirekt starkt motverkar skatteförmedlingsrörelsens utveckling i vad nu berörda grupp skattebetalare angår.

Skatteförmedlingskassornas betydelse, betraktad uteslutande ur synpunkten av det allmännas rent ekonomiska intresse, är uppenbarligen ingen eller ringa så vitt fråga är om sådana skattebetalare, vilka även utan skatteförmedlingskassornas hjälp skulle rätttidigt erlägga förfallande skatter; här-

med naturligtvis på intet sätt ifrågasatt skatteförmedlingskassornas stora betydelse även i dessa fall för de enskilda medlemmarna. Däremot bliver ur nu angivna synpunkt skatteförmedlingskassornas betydelse allt större, ju mer man genom dessas medverkan kan ernå, att eljest försumliga skattebetalare ordentligt fullgöra sina utskyldsbetalningar till stat och kommun. Detta resultat kan dock icke vinnas allenast på övertalningens väg. Det kräves därutöver något remedium mot den försumlige skattebetalaren, någon påföljd av så pass allvarlig karaktär, att önskan att undgå densamma kan förmå honom att vidtaga sådana åtgärder, att han för framtiden fullgör sin skattebetalningsskyldighet. Denna påföljd representeras nu av restindrivningen av förfallna skattebelopp jämte uttagandet av indrivningsavgift därå. Ju snabbare indrivningsapparaten fungerar, ju starkare bör tydligtvis insikten bliva hos vederbörande skattskyldige, att han i eget intresse bör för framtiden fullgöra betalningen av förfallande skatter. Ju långsammare och osäkrare indrivningsapparaten verkar, ju starkare blir däremot frestelsen hos de skattskyldiga att underlåta skattebetalningen.

Denna allmänna regel, vars riktighet näppeligen kan bestridas, har sin speciella återverkan i fråga om skatteförmedlingskassornas verksamhet. Om på en arbetsplats de, som försumma skattebetalningen, snabbt drabbas av införsel med därmed förenade olägenheter, ligger nära till hands att de, vid jämförelse med sina till skatteförmedlingskassan anslutna kamrater, finna med sin fördel förenligt att följa dessas exempel. Om däremot förhållandena utveckla sig så att på samma arbetsplats medlemmarna i skatteförmedlingskassan få vecko- eller månadsvis vidkännas avdrag å lönen i och för skatternas gäldande, medan deras kamrater, som ej tillhöra skatteförmedlingskassan, utan varje påföljd försumma att betala sina skatter, då blir den naturliga följderna att intresset för nu berörda form av skattebetalning måste minskas och eventuellt försvinna.

Tyvär måste konstateras, att inom stora delar av vårt land förhållandena äro sådana, att restindrivningen i viss utsträckning fungerar på sistnämnda, föga tillfredsställande sätt. Det finnes i vårt land åtskilliga försumliga skattebetalare bland arbetsanställda av olika slag. För närvarande kan det dröja åtminstone några månader, innan indrivningsförrättaren fått reda på deras arbetsgivare och meddelat beslut om införsel i lönen; under dessa månader uppbära nu berörda anställda tydligtvis sin obesurna lön. När de sedan erhålla besked om införselbeslutet, lämna de ofta sin anställning och söka ny sådan, givetvis utan att lämna något besked om den nye arbetsgivaren. Då vidtaga på nytt samma efterspaningar från indrivningsförrättarens sida, och när han till slut får reda på den nye arbetsgivaren, lämnar vederbörande anställda ånyo sin anställning.

Slutligen uppgivas vissa olägenheter möta för skatteförmedlingskassor, som inrättats vid företag, belägna annorstädes än i större samhällen, i det att uppburna medel icke kunna insättas hos bankinrättning, med mindre vederbörande företager en ej sällan rätt lång färd till närmaste samhälle, där bankinrättning finnes. Visserligen finnes regelmässigt postanstalt å

samma ort som skatteförmedlingskassan, men enligt reglementet för postsparbanken får å motboksinnnehavares konto ej insättas högre belopp än 5 000 kronor. Då de belopp, en skatteförmedlingskassa kan hava innestående, åtminstone tidvis kunna vida överstiga nyss angivna summa, följer härav, att nu omförmälda skatteförmedlingskassor i regel ej kunna anlita postsparbanken för sina insättningar.

Kap. 4. De sakkunnigas förslag.

Ett övervägande av vilka åtgärder, som kunna vara ägnade att främja skatteförmedlingsverksamheten, synes lämpligen kunna ske i anslutning till ovan lämnade redogörelse för de hinder, som för närvarande härvidlag möta. Det gäller då att *dels* tillse på vad sätt skatteförmedlingskassorna kunna beredas största möjlighet att effektivt medverka till en förbättring av uppbördsresultatet för till dem anslutna personer, *dels* undersöka, på vad sätt man kan åstadkomma erforderlig utökning av skatteförmedlingskassornas antal och av anslutningen till desamma.

§ 1. Inledning.

Vid upprepade tillfällen under senare år hava, såsom av ovan lämnad redogörelse framgår, utredningar verkställt i syfte att avhjälpa de olägenheter, som allmänt erkännas vidlåda vårt nuvarande uppbördssystem. Hitills framlagda förslag hava emellertid icke lett till någon ändring därutinnan, och det är i avbidan å resultatet av eventuellt fortsatta dylika utredningar, som departementschefen uppdragit åt de sakkunniga att undersöka, om vissa förbättringar av uppbörden skulle kunna vinnas genom åtgärder i syfte att uppmuntra och stödja skatteförmedlingsverksamheten.

Det lär emellertid redan av det under kap. 3 anförda framgå, att de svårigheter, som nuvarande uppbördssystem medför för stora grupper av de enskilda skattskyldiga, i ungefär samma utsträckning möta även skatteförmedlingskassorna i deras verksamhet för främjande av just dessa befolkningsgruppers utskyldsbetalning. Härvid inverka särskilt uppbördsstämornas ojämna fördelning under året och de skiftande belopp, som å varje uppbördsstämma förfalla till betalning. Även beträffande skatteförmedlingskassorna lär därför gälla, att de åtgärder, vilka mest effektivt skulle främja dessas verksamhet, borde hava avseende å själva uppbördssystemet. En rationell lösning av svårigheterna för skatteförmedlingskassorna skulle sålunda vara om den statliga och kommunala uppbörden sammansloges och samtliga förfallande skatter fördelades så, att lika stora belopp uppbures å varje uppbördsstämma, i samband varmed lämpligen uppbördsstämornas antal borde utökas till tio eller tolv årligen. Att framlägga förslag till en dylik omläggning, vilken bl. a. torde förutsätta, att det kommunala budgetåret förlägges till samma tidsperiod, som det statliga, kan emellertid icke nu ifrågakomma. Den begränsade tid, inom vilken de sakkunnigas utredning skall vara slutförd, omöjliggör varje utarbetande av ett dylikt omfattande

förslag, vilket dessutom lärer falla utom ramen för de sakkunnigas uppdrag.

I vissa yttranden över borgmästare Laurins förut omförmälda promemoria har i stället framkastats tanken på en under statens medverkan genomförd skatteförmedlingsorganisation, omspannande hela riket och med särskilda organ inom varje taxeringsdistrikt. Ett övervägande av dylika åtgärder torde jämväl falla utom de sakkunnigas uppdrag, vilket ju endast avser sådana åtgärder, som kunna vidtagas av statsmakterna i syfte att uppmuntra och stödja skatteförmedlingskassornas verksamhet. De sakkunniga vilja emellertid framhålla, att de för sin del, även om det lämnade uppdraget ansåges omfatta granskningen av dylika projekt, icke skulle kunna förorda inrättandet av en sådan organisation. Detta skulle ju innebära, att en synnerligen omfattande och kostbar institution finge uppbyggas med statliga representanter å en mångfald arbetsplatser och orter. Härjämte finge säkerligen statens intressekontor utvidgas med underavdelningar länsvis eller i än större omfattning. En dylik apparat kan för övrigt icke utan vidare uppbyggas, utan dess genomförande kräver med säkerhet en längre tidrymd. En sådan åtgärd kunde dessutom närmast sägas innebära, att staten vid sidan av nuvarande uppbördssystem tillskapade ett nytt sådant, av enahanda eller kanske större omfattning, för en särskild grupp — låt vara den största — av de skattskyldiga. Härjämte skulle en dylik åtgärd praktiskt taget hava bundit uppbördssystemet vid dess nuvarande ordning. Att, efter införandet av en hela riket omfattande skatteförmedlingsverksamhet, sedermera genomföra ett system med uppbörd vid inkomstkällan, bleve dock praktiskt taget ogörligt, enär i så fall hela den dyrbara skatteförmedlingsorganisationen bleve meningslös. Så länge statsmakterna icke definitivt övergivit tanken på en uppbörd vid inkomstkällan, kan därför enligt de sakkunnigas mening nu berörda förslag icke komma under övervägande.

Härmed hava de sakkunniga jämväl tillkännagivit sin ståndpunkt till det i direktiven framförda spörsmålet om tvångsanslutning till skatteförmedlingskassorna av samtliga anställda skattskyldiga eller av restförda sådana. Skulle en allmän tvångsanslutning föreskrivas, förutsätter nämligen detta att på varje arbetsplats, större eller mindre, möjlighet verkligen finnes att tillhöra en skatteförmedlingskassa. Då skatteförmedlingsrörelsen ännu icke tillnärmelsevis nått denna omfattning, vore erforderligt att genom statens försorg ombestyras ett sådant upprättande av skatteförmedlingskassor å olika arbetsplatser eller orter, som de sakkunniga nyss förklarat sig anse icke kunna ifrågasättas. Därjämte skulle, såsom i direktiven framhålles, en dylik tvångsanslutning till skatteförmedlingskassor vara förenad med åtskilliga av de svårigheter, som följa med en mera genomgripande uppbördsreform. De sakkunniga hava för sin del ansett det uteslutet att på denna väg söka verka för ett allmänt genomförande av skatteförmedlingsverksamheten.

Annorlunda kan frågan synas ställa sig, om densamma begränsas att avse allenast restförda skattskyldiga. Emellertid måste även här förutsättas ett väl utbyggt skatteförmedlingssystem, innan tanken på en tvångsanslutning

av dessa restförda skattskyldiga kan genomföras. Att låta tvångsanslutning äga rum blott å de arbetsplatser, där skatteförmedlingskassor finnas, men icke ifrågasätta en dylik åtgärd å andra arbetsplatser, är tydligtvis uteslutet; härigenom skulle skatteförmedlingsrörelsen säkerligen motarbetas i stället för att främjas. Att återigen låta statens intressekontor omhändervå tvångsanslutning, i fall, då annan skatteförmedlingskassa icke finnes, förutsätter alltså en större eller mindre utbyggnad av statens intressekontor med därmed förenade kostnader och förutsätter därjämte, att statens intressekontor äger någon representant å de olika arbetsplatserna för införskaffande av erforderliga uppgifter och uppgörande av budgetplaner m. m.

Därjämte vill synas, som om en effektivisering av övervakningen av skatte-skolkarna, på sätt de sakkunniga i det följande föreslå, skulle göra behovet av en tvångsanslutning till skatteförmedlingskassor mindre aktuellt.

De sakkunniga anse i vart fall, att frågan om tvångsanslutning av restförda skattskyldiga bör tillsvidare anstå i avbidan å resultatet av de nu föreslagna åtgärderna.

§ 2. Åtgärder i syfte att underlätta utskyldsbetalningen för personer, anslutna till skatteförmedlingskassor.

Då de sakkunniga av ovan angivna skäl funnit ett undanröjande av svårigheterna beträffande utskyldsbetalningen icke för närvarande kunna ske genom en omläggning av själva uppbördssystemet, återstår allenast att, med bibehållande av den nuvarande yttre ramen för uppbördens verkställande, söka finna en framkomlig väg ur nu berörda svårigheter.

Givetvis skulle dessa svårigheter utan vidare undanröjas, därest skatteförmedlingskassorna besutte eller bereddes tillfälle disponera erforderligt kapital till förskotterande i förekommande fall av förfallande skattebelopp. Beträffande statens intressekontor har ju denna utväg redan i viss ovan angiven utsträckning blivit anlitad och hinder synes icke möta att beträffande statens intressekontor gå längre å den sålunda redan begynta vägen. I fråga om enskilda skatteförmedlingskassor är däremot uppenbarligen mindre lämpligt att medgiva någon rätt att disponera statens medel för angivna ändamål och helt uteslutet är givetvis att stadga någon skyldighet för arbetsgivare att i sådant hänseende biträda skatteförmedlingskassorna.

De sakkunniga hava i stället till en början övervägt, huruvida icke man beträffande medlemmar i skatteförmedlingskassor skulle kunna helt upphäva det nuvarande tvånget att gälda utskylderna å bestämda uppbördsstämmoder. Man skulle i så fall endast fastslå summan av de skattebelopp, som under ett visst år borde gäldas, samt kräva, att vid årets utgång samtliga dessa belopp vore betalda. Detta skulle uppenbarligen i sak innebära, att man för de till skatteförmedlingskassorna anslutna verkställde en jämn fördelning av skattetungan under hela året. Ur det allmännas synpunkt skulle detta medföra en förskjutning av skatteintäkternas uppbärande från första till andra kalenderhalvåret eller, med andra ord, motsvarande kreditgivning åt de till skatteförmedlingskassorna anslutna.

I och för sig skulle en dylik åtgärd vara synnerligen tilltalande och på ett rationellt sätt för skatteförmedlingskassornas medlemmar undanröja ifrågavarande olägenheter. Emellertid skulle ett dylikt förfarande i stället utöka uppbördsmyndigheternas arbete i avsevärd grad, då ju vid de olika uppbördsstämmorna ingen kunskap vunnas om de inbetalningar, som gjorts av skatteförmedlingskassornas medlemmar, och följaktligen restlängderna komme att betydligt utökas; detta givetvis i allt större grad ju mera skatteförmedlingsrörelsen vunnit utbredning. Visserligen kunde så ordnas, att de genom skatteförmedlingskassorna verkställda inbetalningarna individualiserades i god tid före kalenderårets utgång, men ett betydande merarbete hade dock därförinnan förorsakats. Härtill kommer, och detta lär vara den avgörande invändningen, att redovisningen av på angivet sätt inflyttna skattebelopp icke kan fördröjas till årets slut, då ju framför allt de olika kommunerna äro i behov av skattemedel redan i början av året. Att återigen under löpande år fördela skattemedel, som icke äro specificerade utan inflyta i klumpsummor, mellan olika betalningsmottagare, är praktiskt taget ogörligt; det må här erinras om, att skattebeloppen skola fördelas mellan staten, kommuner av olika slag, församlingar, skoldistrikt, pensionsstyrelsen, riks-försäkringsanstalten, vägstyrelserna, tingshusbyggnadsskyldiga, m. fl. betalningsmottagare. Även om man nöjde sig med att under löpande år efter någon fastslagen mall fördela inflytande medel mellan dessa olika betalningsmottagare, bleve vid årets slut nödvändigt att anordna en omfattande och synnerligen besvärlig clearing dem emellan.

Anstånd med vissa utskylders erläggande vid inträde i skatteförmedlingskassa. Emellertid synes uppenbart, att en lösning av här förevarande spörsmål icke kan vinnas på annat sätt, än genom en viss kreditgivning från det allmännas sida gentemot skatteförmedlingskassornas medlemmar. Då nyss diskuterat uppslag icke lär vara genomförbart, hava de sakkunniga stannat för att i stället föreslå en modifierad form därav. Härvid har i första hand hänsyn ansetts böra tagas till nytillträdande medlemmar av skatteförmedlingskassor, för vilkas vidkommande problemet har alldeles särskild aktualitet. För dessa medlemmars vidkommande måste givetvis från början uppgöras en inbetalningsplan, så uppställd, att inbetalningarna under planens giltighetstid förslå till gäldande av medlemmarnas därunder efterhand förfallande utskylder. Där denna plan icke kan genomföras på grund av utskyldsbetalningens ojämna fördelning å olika delar av året, bör enligt de sakkunnigas mening stadgas en möjlighet att under viss tid erhålla anstånd med närmast förfallande utskyldsbelopp, dock att detta anstånd icke får omfatta mer än de belopp, som förfalla å de två närmast efter inträdet i skatteförmedlingskassan infallande uppbördsstämmorna; under förutsättning, att inbetalningarna avpassas i förhållande till årets samlade skattetunga, bör nämligen ett anstånd av denna omfattning regelrätt vara tillfyllest. Givetvis avses härmed icke en rätt för varje medlem att utan vidare åtnjuta detta anstånd, utan skall detta vara beroende på skatteförmedlingskassans prövning och endast få tillgripas i sådana fall, då vederbörandes löneavdrag eller di-

rekta inbetalningar, bestämda i förhållande till årets hela skattetunga, icke förslå till betalning av skattebeloppen ifråga.

Tekniskt sett innebär detta, att vederbörande medlem av skatteförmedlingskassan måste upptagas i restlängd. Indrivningsavgift skall dock icke påföras honom för nu ifrågavarande obetalda skattebelopp och inga indrivningsåtgärder skola därefter mot honom vidtagas, så länge anståndet varar. Detta förutsätter tydligen, att dessa skattskyldiga i restlängden förses med särskilt kännetecken.

Anståndstidens längd. De sakkunniga hava övervägt olika sätt att bestämma anståndstidens längd. Åtskilliga fördelar skulle utan tvivel vinnas, om anståndstiden kunde så bestämmas, att anståndet alltid utlöpte per den 30 juni. Detta är nämligen, såsom tidigare påpekats, den tidpunkt, som är lämpligast för anslutning till en skatteförmedlingskassa, därest man vill ernå, att erforderliga likformiga löneavdrag, avpassade efter årets samlade skattetunga, skola förslå till gäldandet av samtliga under året förfallande skatter. Om man sålunda under anståndstiden fram till den 30 juni bringat den skattskyldiges ekonomi i ordning, böra därefter skeende normala löneavdrag förslå till betalning av de förfallande utskylderna, utan att särskilda åtgärder härför påfordrades.

Emellertid kan önskemålet, att anståndstiden borde utlöpa den 30 juni, icke tillgodoses med mindre än att man låter anståndstidens längd växla i olika fall, beroende på när under året anslutningen till skatteförmedlingskassan ägt rum. För att anståndet skulle kunna fullgöra det därmed avsedda syftet, bleve man i vissa fall tvungen att låta anståndstiden utlöpa först två år efter anslutningen; den, som ansluter sig till en kassa i slutet av ett år, är föga betjänt med ett anstånd till den 1 juli året därpå, utan måste i så fall ofta få anstånd till den 1 juli andra året efter anslutningen. Härigenom bleve man emellertid tvungen att i många fall också bevilja längre anstånd, än som erfordrades för utskyldernas rättidiga betalning, något som uppenbarligen icke är önskvärt.

Vid övervägande av dessa olägenheter hava de sakkunniga funnit sig böra övergiva tanken att anordna anståndstiden så, att densamma alltid utlöpte per den 30 juni. Att återigen fixera anståndstiden till ett år — vilken tidrymd i förevarande fall är den naturliga — och låta densamma löpa från olika data i olika fall alltefter tidpunkten för den skattskyldiges anslutning till kassan, skulle vålla såväl kassorna som utmätningmännen betydande svårigheter, när det gällde att hålla reda på de olika anståndstiderna och dagarna när dessa utlöpte. Med hänsyn härtill blir i vart fall nödvändigt att på ett eller annat sätt sammanföra de olika anståndsperioderna, så att desamma utlöpa å något så när regelbundna tider.

Utgångspunkten för anståndstiden synes tämligen given; anståndet bör rimligtvis räknas från dagen för den skattskyldiges anslutning till kassan. Anståndets utlöpande synes lämpligen kunna fastställas till högst ett år efter utgången av det kvartal, varunder den skattskyldige anslutit sig till kas-

san. Genom en sådan bestämmelse vinnes, att anståndsperioderna alltid utlöpa å endera av fyra bestämda tidsperioder under året.

Särskilt anstånd med restförda utskylders erläggande. Skall man effektivt främja skatteförmedlingskassornas verksamhet och söka ernå en förbättrad skattebetalning och en minskning av restposternas antal genom skatteförmedlingskassornas försorg, kan man icke stanna vid det nu framlagda förslaget. Sådana åtgärder måste även träffas, att skatteförmedlingskassorna erhålla möjlighet att hjälpa redan restförda skattskyldiga, så att dessa åtminstone så småningom kunna i vanlig ordning fullgöra sin skattebetalning. Önskemålet måste här vara, att skatteförmedlingskassorna kunna i första hand inrikta sig på att fullgöra skattebetalningen under kommande uppbořdsstämmer, medan de i andra hand få tillse, att redan förfallna skattebelopp varda guldna; givetvis måste alltid så ordnas, att även dessa tidigare förfallna skatter verkligen bliva betalda utan att preskription mellankommer, där ej sådana förhållanden föreligga att avkortning av utskylder kan äga rum.

Härvidlag synes i anslutning till det förut anförda kunna bestämmas, att om en person, som redan häftar för ogulden skatt, ansluter sig till skatteförmedlingskassa, må han av kassan beviljas anstånd även med den redan förfallna skatten högst intill ett år efter utgången av det kvartal, varunder den skattskyldige anslutit sig till kassan. Han skall givetvis icke befrias från den indrivningsavgift, som dåmera åligger honom att gälda, men alla indrivningsåtgärder skola inställas, begärd införsel återkallas o. s. v.

Gemensamma förutsättningar för beviljande av anstånd. Vissa gemensamma förutsättningar måste emellertid uppställas för att anstånd skall kunna på nu angivet sätt meddelas. Syftet med anståndet är ju, att den skattskyldige därunder skall ej blott å uppbořdsstämman inbetala förfallande utskylder, varmed anstånd icke åtnjutes, utan även så småningom inbetala hela det utskyldsbelopp, anståndet avser. Med avseende härå bör krävas, att skatteförmedlingskassan anpassar inbetalningsplanen med hänsyn härtill, samt att den skattskyldige även utfäster sig att fullgöra inbetalningarna enligt denna plan. Härutöver måste alltjämt krävas, att anståndet också prövas nödvändigt för planens genomförande.

Vidare synas åtgärder erforderliga för förhindrande av att de nu berörda möjligheterna till anstånd missbrukas. Rätt till anstånd är i de angivna fallen anknuten till själva anslutningen till kassan; därefter står icke nu avsedda anståndsrett till förfogande. Anståndet är nämligen framför allt erforderligt just då vederbořrande skattskyldige skall börja täcka utskyldsbetalningarna genom regelmässiga avsättningar. Därefter borde under normala förhållanden ytterligare anstånd icke vara erforderligt, enär kassan bör avpassa inbetalningarna så, att efter anståndstidens slut kommande utskylder kunna gäldas.

Därför föreslås, att den som åtnjutit anstånd enligt 2 eller 3 § icke ånyo må åtnjuta sådant anstånd även om han lämnar en kassa och sedan åter inträder i samma eller annan kassa. Däremot bör intet hinder möta att övergå till annan kassa och där fullfölja förutvarande inbetalningsplan.

Ytterligare anstånd i vissa fall. Det hittills anförda har endast haft avseende å sådana åtgärder, som krävdes för att möjliggöra en tillfredsställande sanering av skatteskulden för nytillträdande medlemmar av en skatteförmedlingskassa. Motsvarande svårigheter kunna dock tydligtvis inträda jämväl för dem, som redan äro anslutna till en skatteförmedlingskassa. Genom arbetslöshet, sjukdom eller dylikt kan givetvis även en medlem av en skatteförmedlingskassa försättas i den situationen, att han icke kan gälda närmast förfallande utskyldsbelopp. Det vore icke rimligt, att i dylika fall icke lämna någon möjlighet till vinnande av anstånd, särskilt vid jämförelse med de förmåner, som föreslagits vid första anslutningen till en skatteförmedlingskassa.

Härutöver kommer säkerligen att stundom visa sig, att de anstånd vid nytillträde, som vederbörande kassa äger rätt medgiva, icke äro tillräckliga för att möjliggöra en fullständig inbetalning under avsedd tidrymd av samtliga ifrågakommande utskyldsbelopp. Även här bör då möjlighet öppnas för den förlängning av anståndstiden, som i varje särskilt fall är påkallad.

De sakkunniga föreslå jämväl att en ytterligare rätt till anstånd i dylika fall skall medgivas, men anse att prövningen av behovet härav då bör läggas å vederbörande utmätningsman. Det är ju här fråga om särskilt långt gående befogenheter och lika ofta fråga om en prövning av den skattskyldiges ekonomiska förhållanden, vilken prövning ej gärna synes böra läggas å skatteförmedlingskassorna.

Preskriptionstidens längd. Förmånsrätten. En svårighet vid genomförandet av nu berörda förslag möter däri, att preskriptionstiden för kronoutskylder är begränsad till tre år från utgången av det kalenderår, varunder utskylderna förföllo. Denna korta preskriptionstid kan i åtskilliga fall omöjliggöra ett riktigt genomförande av tanken på anstånd med förfallna skatter. Till förhindrande härav synes erforderligt, att denna preskriptionstid förlänges till fem år. Förslag härom hava ju vid upprepade tidigare tillfällen framlagts och så vitt de sakkunniga hava sig bekant icke mött någon allvarligare gensaga. I samband därmed synes lämpligt att, som jämväl tidigare föreslagits, bestämma preskriptionstiden för kommunalutskylder till densamma som för kronoutskylder. Motsvarande ändring bör i samband härmed ske i 21 § 2) införsellagen, så att införsel må beviljas intill dess fem år förflutit från utgången av det år, under vilket utskylderna förfallit till betalning.

En nödvändig konsekvens av den föreslagna ändringen i fråga om preskriptionstidens längd lärer vara, att krono- och kommunalutskylder erhålla samma förmånsrätt; för närvarande utgå ju kronoutskylderna med bättre rätt än kommunalutskylderna. Denna sämre förmånsrätt för kommunalutskylder har i viss mån kompensrats genom att restindrivningen av kommunalutskylder kunnat pågå i tio år, medan indrivningen av kronoutskylder endast kunnat fortgå i tre år. När nu preskriptionstiderna föreslås skola bli lika, bortfaller tydligtvis denna compensation, och behovet av ensartade bestämmelser beträffande förmånsrätten blir aktuellt på ett helt annat sätt än hittills varit fallet.¹

¹ Jfr SOU 1938: 46, sid. 207.

Indrivningsavgiftens storlek. De sakkunniga hava i detta sammanhang haft att beakta den olikhet i indrivningsavgiftens storlek, som gäller, då fråga är om kronoskatt och om kommunalskatt. Vid olika tillfällen har föreslagits, att denna olikhet, som synes sakna varje berättigande, skulle undanröjas. 1936 års uppördskommitté föreslog att indrivningsavgiften beträffande kronoutskylderna skulle nedsättas till samma belopp som vid kommunalutskylderna eller 3 procent, dock minst 25 öre. T. f. underståthållare Sandström föreslog i 1941 års betänkande att avgiften i båda fallen skulle bestämmas till 5 procent, dock lägst 25 öre. I borgmästare Laurins promemoria föreslogs att indrivningsavgiften vid kommunalutskylder skulle utgå efter samma grund som vid kronoutskylder och sålunda praktiskt taget höjas från 3 procent till 6 procent; samtidigt skulle minimibeloppet beträffande båda slagen av utskylder höjas från 25 till 30 öre. Sistberörda förslag motiverades med att de nuvarande bestämmelserna vållade vissa svårigheter vid fördelning av indrivningsavgift mellan utmättningsman och exekutionsbiträde.

Tidigare har framhållits betydelsen av att försumliga skattskyldiga drabbades av en påföljd av sådant art, att densamma var ägnad att väcka deras intresse av att för framtiden bättre sköta sin skattebetalning. I sådant hänseende är säkerligen indrivningsavgiften av stor betydelse. Någon anledning att låta nu berörda effekt vara mindre starkt verkande beträffande kommunalutskylder än beträffande kronoutskylder synes emellertid icke rimligen kunna angivas.

De sakkunniga, som från sina utgångspunkter sakna anledning föreslå någon sänkning av indrivningsavgiftens storlek beträffande kronoutskylderna, föreslå i stället att denna avgift beträffande kommunalutskylderna fastställas att utgå efter enahanda grund som vid kronoutskylderna. I samband härmed synes, till undvikande av onödig omgång vid avgiftens beräkning, kunna bestämmas, att densamma skall utgå med 6 procent, oberoende av utskyldsbeloppets storlek, dock minst med 25 öre.

I detta sammanhang må erinras om, att varje åtgärd, som leder till en förbättrad uppbörd, också leder till försämrade inkomster för indrivningsförrättarna. Skulle nu framlagda förslag leda till att en väsentligt förbättrad utskyldsbetalning inträder vid uppbördsstämmorna, aktualiseras ånyo indrivningsförrättarnas avlöningsfråga. Emellertid vill det synas de sakkunniga, som om något ställningstagande till denna fråga icke för närvarande vore påkallat. Till en början lära väl verkningarna av förslagets eventuella genomförande allenast så småningom göra sig gällande i form av förbättrad uppbörd. Än vidare torde den föreslagna höjningen av indrivningsavgiften beträffande kommunalutskylder komma att någon tid neutralisera minskningen i antalet skatteposter, varå indrivningsavgift uttages. Först efter en icke alltför kort tids förlopp synes därför vara möjligt att avgöra, huruvida förevarande förslags genomförande nödvändiggör en ekonomisk kompensation åt indrivningsförrättarna.

Dispositionsrätten till inbetalade medel. Frågan om dispositionsrätten till medel, som inbetalats till skatteförmedlingskassa i och för utskyldsbetalning

genom dess försorg, påkallar tydligtvis särskild uppmärksamhet. Spörsmålet uppkommer ej blott, då ansluten skattskyldig vill disponera inbetalda medel för annat ändamål än utskyldsbetalning, utan även, då ansluten medlem lämnar kassan eller avlider.

I förstnämnda fall vore tydligtvis ur synpunkten av det allmännas ekonomiska intresse mest tilltalande, därest man bestämde, att av ifrågavarande belopp aldrig finge utbetalas eller eljest disponeras mera, än som eventuellt översköte vad som vid varje särskild tidpunkt skulle enligt den fastställda planen vara inbetalt. Emellertid måste med fog befaras, att en dylik föreskrift skulle avskräcka åtskilliga eljest intresserade personer från att ansluta sig till skatteförmedlingskassorna. De sakkunniga hava förty icke ansett sig kunna framlägga förslag i dylik riktning.

Däremot synes till en början uppenbart, att så länge en skattskyldig åtnjuter *anstånd* med utskylder, så böra aldrig de inbetalade medlen få nyttjas till annat ändamål än utskyldsbetalning. Uppstälde man icke en sådan regel, bleve ju hela avsikten med anståndsförfarandet förfelad. Detsamma bör tydligen gälla, om den, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa, lämnar kassan eller avlider och han därvid häftar för oguldna utskylder; han bör då icke utfå mera än som överstiger summan av de oguldna utskylderna jämte därå belöpande indrivningsavgift.

De sakkunniga hava vidare övervägt om viss ytterligare spärrning av inbetalda medel borde kunna äga rum utan att man därigenom avskräckte från anslutning till skatteförmedlingskassor. Det är ju även ur den enskildes synpunkt av vikt, att honom påförda utskylder varda i rätt tid guldna, och en spärregel i syfte att i någon mån medverka härtill synes därför icke obefogad.

Ehuruval de sakkunniga funnit starka skäl tala för en bestämmelse av sist angiven art, hava emellertid de sakkunniga ansett sig böra avstå från att framlägga författningsförslag härom, enär de trott sig finna, att även en så begränsad föreskrift skulle motverka anslutningen till skatteförmedlingskassorna. De olika kassorna hava däremot möjlighet att i reglementet meddela dylika bestämmelser, en möjlighet som synes böra utnyttjas.

Erkännande av skatteförmedlingskassor. För att en skatteförmedlingskassa skall äga åtnjuta ovan angivna befogenheter av olika slag, måste tydligen uppställas krav å en viss stadga i dess organisation samt säkerhet för att dess verksamhet skall rätt bedrivas. Stadgar för skatteförmedlingskassans verksamhet måste givetvis vara upprättade, förvaltningsformerna vara bestämda, erforderliga föreskrifter rörande kontroll över inflytande medel och revision finnas meddelade o. s. v. Ofta synes böra krävas, att säkerhet ställes för sådana å medlemmarna belöpande skattebelopp, som restförts. Än vidare erfordras bestämmelser, som reglera förfarandet, när den, som är ansluten till viss kassa, övergår till annan sådan, t. ex. vid ombyte av arbetsplats. Härvid bör tydligen tillses, att inbetalningsplanen utan vidare fullföljes i den nya kassan, till vilken jämväl eventuellt inestående medel i den förra kassan böra överflyttas. Den närmare utformningen av dessa fordringar å

ifrågavarande skatteförmedlingskassor synes emellertid böra uppdragas åt konungen.

De skatteförmedlingskassor, som önska få åtnjuta nu angivna befogenheter, böra anmälas till vederbörande länsstyrelse för att antagas till erkända skatteförmedlingskassor. Länsstyrelserna böra föra förteckning över skatteförmedlingskassorna och dessa å sin sida årligen till länsstyrelserna ingiva redogörelse för den under gångna året bedrivna verksamheten. Erkännandet bör, närhelst anledning därtill förekommer, kunna av länsstyrelsen återkallas.

Härjämte måste för nu ifrågavarande skatteförmedlingskassor stadgas en skyldighet att så snart en medlem, som åtnjuter anstånd med skattebetalning, utträder ur skatteförmedlingskassan eller eljest underlåter att fullgöra inbetalningar enligt planen, därom göra anmälan till vederbörande utmättningsman för vidtagande av sedvanliga indrivningsåtgärder. Likaledes bör anmälas, då medlem avlider, och sådana förhållanden icke föreligga, att dödsboet eller annan i den avlidnes ställe åtager sig att fullgöra erforderliga avsättningar.

Konkurrens med förordningen den 17 november 1939 (nr 810). De sakkunniga hava icke funnit erforderligt att närmare reglera de fall, då anstånd kan ifrågakomma såväl enligt nu föreslagna regler som enligt angivna förordning, vilken avser vissa till tjänstgöring vid krigsmakten inkallade (jfr sid. 32). De anståndsregler, som äro fördelaktigast, böra kunna av kassan utnyttjas, och stundom lära de båda formerna av avstånd kunna anknytas till varandra.

Ökad överdragningsrätt för statens intressekontor. Beträffande statens intressekontor synes möjlighet förefinnas att på annan väg nå det ovan angivna syftet. Hinder torde icke förefinnas för att medgiva intressekontoret en utvidgad överdragningsrätt, så att intressekontoret får disponera medel för gäldande av nytillträdande medlemmars närmast förfallande två utskyldsbelopp, och detta medgivande synes kunna utsträckas jämväl till sådana medlemmar, som icke äro statliga befattningshavare eller pensionerade f. d. statliga befattningshavare eller därmed jämställda. Häremot skulle då svara en skyldighet för uppbördsmyndigheterna att då ett på detta sätt förskottat belopp icke i föreskriven ordning till statens intressekontor gäldas, på anmälan av intressekontoret uppdebitera bristen i och för restindrivning samt restituera beloppet i fråga till statens intressekontor.

Samarbete mellan statens intressekontor och de enskilda skatteförmedlingskassorna. Med en sådan ordning skulle måhända även kunna vinnas ytterligare en möjlighet att underlätta även de enskilda skatteförmedlingskassornas verksamhet. Även med de särskilda befogenheter, som de sakkunniga för des- sas vidkommande föreslagit, lära nämligen fall kunna uppkomma, som av dem icke kunna bemästras. Särskilt torde detta kunna inträffa i fråga om skattskyldiga i vissa sådana skattetyngda kommuner, vilka åtnjuta utjämningsbidrag av statsmedel. Det vill synas, som om möjlighet borde beredas för de enskilda skatteförmedlingskassorna att till statens intressekontor hänskjuta

fall av nyss angiven, besvärligare art. Härigenom skulle då möjlighet uppstå att, där anledning därtill prövades föreligga, med utnyttjande av en eventuellt utvidgad överdragningsrätt för statens intressekontor kunna mera effektivt biträda den skattskyldige. Även i övrigt torde ett samarbete mellan de enskilda skatteförmedlingskassorna och statens intressekontor kunna vara till gagn för de förstnämnda och därför böra befordras.

§ 3. Åtgärder i syfte att främja bildandet av skatteförmedlingskassor och att vinna utvidgad anslutning till desamma.

De åtgärder, som i det föregående föreslagits i syfte att underlätta utskyldsbetalningen för till skatteförmedlingskassor anslutna personer, böra enligt de sakkunnigas mening i och för sig medföra en ökad anslutning till dylika kassor. Därjämte böra dessa åtgärder stimulera intresset för bildande av nya skatteförmedlingskassor, där sådana icke förut funnits.

Emellertid synes härutöver önskvärt, att statsmakterna även på andra vägar inskrida i syfte att främja bildandet av skatteförmedlingskassor och att vinna utvidgad anslutning till dylika kassor.

Härvidlag bör till en början beaktas, att vissa kostnader äro ofrånkomligen förenade med administrationen av en skatteförmedlingskassa. Dessa kostnader bestridas för närvarande på olika sätt: stundom bäras desamma av arbetsgivaren, stundom uppbäres en viss avgift av de till kassan anslutna, stundom gottgör sig kassan räntan å till kassan inbetalda medel. Intetdera av dessa sätt för bestridande av förvaltningskostnaderna är emellertid tillfredsställande. Å arbetsgivaren böra, även om man är beredd att i förevarande sammanhang pålägga honom vissa skyldigheter, icke övervältras direkta kostnader för åtgärder av detta slag. Upptagandet av särskild avgift av de till skatteförmedlingskassorna anslutna kan, även om avgiften är låg, antagas medföra att vissa skattskyldiga draga sig för en anslutning — detta icke så mycket av hänsyn till själva den obetydliga kostnaden som av det skäl, att man finner det stötande, att en avgift skall erläggas för att man på visst sätt fullgör sin utskyldsbetalning; erinras må i detta sammanhang om den ovilja, som alltjämt ofta uppväcks genom debiteringen av debetsedelslösen, ehuru denna avgift endast utgår med högst 50 öre per person och år. Att skatteförmedlingskassorna skulle tillgodogöra sig räntan å inbetalda medel är visserligen mindre stötande och kan kanske även i fortsättningen i viss utsträckning bliva erforderligt; emellertid motverkar man härigenom sparsträvandet, vilket ju i stället borde på allt sätt uppmuntras.

Statsbidrag till skatteförmedlingskassor. Ett undvikande av nu angivna olägenheter synes endast kunna på ett sätt ernås, nämligen genom att staten lämnar visst bidrag till skatteförmedlingskassornas verksamhet.

I detta avseende må erinras om att inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, vilka år 1940 avgivit betänkande med utredning av frågan om förtidsinbetalning av skatt till det allmänna, därvid föreslogo, att en särskild ersättning skulle utgå till skattekontor i form av förvaltningsbidrag. 1940

års sakkunniga funno en dylik gottgörelse så mycket mera motiverad, som verksamheten vid skattekassorna helt naturligt droge kostnader både för arbete och materialier m. m.

Behovet av dylikt förvaltningsbidrag växer tydligen i styrka, om man följer här framlagda förslag, enligt vilket skatteförmedlingskassorna skulle vara skyldiga att i viss utsträckning ställa säkerhet för medlemmarnas utskyldsbelopp samt därjämte iakttaga vissa fastställda former i fråga om bokföring, avgivandet av berättelser till länsstyrelserna m. m. I 1940 års nys berörda betänkande föreslogs, att den årliga gottgörelsen per skattebetalare skulle bliva 1 krona 50 öre, men man ansåg lämpligast att anknyta denna gottgörelse till antalet förmedlade skattelikvider. En efter dessa grunder beräknad ersättning skulle då, om man räknade med sex skattelikvider, utgå med 25 öre för varje förmedlad skattelikvid.

De sakkunniga ansluta sig för sin del till detta förslag, vilket synes innebära en väl avvägd ersättningsberäkning.

Ersättningsbeloppen böra tydligtvis utbetalas årsvis för föregående år och utanordnas genom länsstyrelsernas försorg på framställning av skatteförmedlingskassorna. Emellertid synes möjlighet böra hållas öppen för skatteförmedlingskassorna att utfå förskott å ersättningsbeloppet i syfte att därmed underlätta bestridandet av löpande administrationskostnader.

Att söka beräkna de kostnader för statsverket, som det föreslagna bidraget skulle medföra, möter stora svårigheter. Enligt nyligen gjorda beräkningar torde emellertid bortåt 2 miljoner av de i riket skattskyldiga hava inkomst av tjänst eller arbetsanställning. Skulle en mera allmän anslutning bland dessa till skatteförmedlingskassor kunna tänkas, skulle med sex utskyldsbetalningar per år den årliga kostnaden för statsbidraget närma sig 3 000 000 kronor, vilket sålunda representerar den maximala belastningen av statskassan. Huru långt under nu angivna siffra den verkliga kostnaden kommer att ligga, undandraget sig helt de sakkunnigas bedömande. Om man antar, att under de närmaste åren bortåt hälften av löntagarna ansluta sig till skatteförmedlingskassor, bliver kostnaden för statsbidraget tydligtvis närmare 1 500 000 kronor per år.

Utvidgad inlåningsrätt i postsparbanken. Den förut påtalade olägenheten för skatteförmedlingskassor i mindre orter att icke därstädes äga tillgång till bankinrättning för medlens insättande synes icke vara av alltför stor betydelse. Ett anlåtande av postgirorörelsen för medlens överförande till bankinrättning borde ju vara en fullt tillfredsställande lösning i dylika fall. Vill man emellertid bereda möjlighet för kassa, som önskar anlita statens sparbank, till direkt insättning i postsparbanken i dessa fall, synes detta enklast kunna ske genom att skatteförmedlingskassorna medgivas rätt att å motbok med postsparbanken insätta även belopp, som överstiga 5 000 kronor. En dylik ändring synes i och för sig väl motiverad å den grund, att de klumpbelopp, som insätts, i verkligheten äro hänförliga till ett flertal olika personer, vilka var för sig skulle kunna verkställa insättningar av beloppen i fråga utan att därför det stadgade maximibeloppet överskredes. Till undvikande av för-

växling synes lämpligen böra stadgas, att motbok med skatteförmedlingskassa skall utmärkas på sådant sätt, att densamma tydligt skiljes från andra motböcker.

Skyldighet för arbetsgivare att verkställa löneavdrag. I den föregående framställningen har påpekats, att många arbetsgivare ådagalagt stort intresse för skatteförmedlingsrörelsen och sökt på olika sätt stödja densamma. Men det har jämväl framhållits, att fall även förekommit, då arbetsgivare visat sig obenägna att medverka i och för skatteavdragens verkställande. Det synes därför böra övervägas, huruvida en allmän skyldighet skall stadgas för arbetsgivare att på begäran av erkänd skatteförmedlingskassa verkställa avdrag å anställdas avlöning. Givetvis kunna vissa principiella betänkligheter resas häremot. En dylik föreskrift kunde synas innebära, att statsmakterna ensidigt ingripa i rättsförhållandet mellan två avtalsslutande parter och reglera detta till den enes förmån. Emellertid bör här uppmärksammas, att i verkligheten icke är fråga om ett inskridande för att bereda den arbetsanställda en särskild förmån på arbetsgivarens bekostnad. Åtgärden syftar i stället till att gagna det allmänna genom en förbättrad skatteuppbörd och har i det avseendet enahanda innebörd som införseliförfarandet. Sistnämnda förfarande, vilket sedan år 1919 tillämpas jämväl beträffande utskylder och allmänna avgifter, torde för övrigt kunna sägas innebära en för arbetsgivare mera betungande uppgift genom det hänsynstagande till fastställt minimibelopp, som där måste ske. Skulle skatteförmedlingsrörelsen så kunna vinna i omfattning, att införselbesluten mera avsevärt nedginge i antal, skulle detta säkerligen för många arbetsgivare innebära en viss lättnad. Det arbete som medföres av löneavdrag för medlemmar av skatteförmedlingskassor är såsom nyss erinrats i jämförelse härmed betydligt mindre, även om fallen, där avdrag skall göras, bliva väsentligt flera. Att här göra någon exakt jämförelse är naturligtvis omöjligt. Emellertid låter sig säkerligen sägas, att om skatteförmedlingskassor icke redan funnes inrättade på flera arbetsplatser, skulle många av de till dessa kassor anslutna i stället få gälda sina utskylder genom införsel. De sakkunniga hava i vart fall för sin del funnit sig böra föreslå, att skyldighet skall stadgas för arbetsgivare att på begäran verkställa avdrag å lön för sådana arbetsanställda, som tillhöra skatteförmedlingskassa.

Skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning. Ovan hava närmare berörts de brister, som för närvarande vidlåda restindrivningen av utskyldsbelopp. Framför allt är därvid att anmärka, att indrivningsmyndigheterna hava stora svårigheter att snabbt vinna kunskap om den restfördes arbetsanställning.

Nu berörda förhållanden, i och för sig otillfredsställande, bliva det enligt de sakkunnigas mening i än mera markerad grad, då man vill främja skatteförmedlingsverksamheten å olika arbetsplatser. Ett riktigt och effektivt fullföljande av denna strävan kräver enligt de sakkunnigas mening såsom ett nödvändigt korollarium, att indrivningsförfarandet mot försumligena skattebetalare göres vida snabbare verksamt än vad nu är fallet. Åtgärder i syfte att positivt främja skatteförmedlingskassornas verksamhet utan att därmed för-

knippades ökade möjligheter att ingripa mot skatteskokarna, skulle närmast innebära en halvmesyr, varigenom man i huvudsak nådde ett helt annat klientel, än det, som man i verkligheten eftersträvar att nå.

Ett undanröjande av nu berörda olägenhet synes emellertid endast kunna ske på ett sätt, nämligen genom att arbetsgivarna åläggas skyldighet att i viss utsträckning anmäla arbetsanställning. Förslag i sådan riktning hava även tidigare framkommit, bl. a. framlades sådant förslag av 1936 års uppborrdskommitté. Det är givet, att en dylik föreskrift skulle för arbetsgivarna, framför allt de större, innebära åtskilligt besvär. Emellertid framstår för de sakkunniga såsom en ofrånkomlig förutsättning för vinnande av en bättre ordning i fråga om uppborren, att en ändring ernås i nu berörda avseende. Såsom förut påpekats skulle det båta föga att söka utveckla skatteförmedlingsrörelsen, om man icke samtidigt skärpte kontrollen å de notoriska skatteskokarna. Anmärkas må ock, att den nu förevarande utredningen avser att söka vinna en sådan förbättring av uppborren, att frågan om uppborrens verkställande vid inkomstkällan därmed åtminstone tillsvicare kan få anstå. Ett genomförande av förslaget om uppborrd vid inkomstkällan kan enligt vad som allmänt erkännes icke äga rum, med mindre arbetsgivarna i betydande utsträckning tagas i anspråk för ändamålet. Kan man undgå en dylik mera långt gående reform genom nu ifrågasatta åtgärder, vill det synas, som om det ökade besvär för arbetsgivarna, som anmälningsskyldighetens fullgörande innebär, dock skulle vara acceptabelt, då man därigenom undgår nyssberörda väsentligt mera omfattande arbetsuppgifter.

Anmärkas må i detta sammanhang att ett dylikt anmälningsförfarande sedan tio år tillbaka på frivillighetens väg genomförts i Stockholms stad beträffande arbetsgivare inom byggnadsindustrien. För närvarande finnas registrerade omkring ettusen arbetsgivare, som regelbundet lämna anställningsuppgifter till överståthållarämbetets uppborrdsavdelning och jämväl anmäla, när anställning upphör. Anmälan fullgöres genom att arbetsgivaren å särskild blankett lämnar uppgift om vederbörandes fullständiga namn, födelsedatum och bostadsadress. Under år 1939 inkommo på detta sätt anmälningar rörande omkring 28 000 nyanställda och omkring 7 000, som slutat sin anställning. Nu berörda anmälningsförfarande framkallade till en början stor tvekan hos därav berörda arbetsgivare, som befarade att detsamma skulle förorsaka betungande omgång. Systemet har emellertid, såsom nyss framhållits, fungerat i tio års tid och några klagomål från arbetsgivarnas sida hava icke försports. Visserligen ske nu berörda anmälningar icke å särskilda kort utan genom ifyllande av listor med uppgifter om de anställda, men det vill dock synas, som om man av erfarenheterna från Stockholm skulle våga sluta till att det obestriddiga besvär, som är förenat med anmälningskyldighetens fullgörande, icke är av alltför stor omfattning.

Med sin förut angivna principiella ståndpunkt till förevarande spörsmål kunna de sakkunniga i vart fall icke underlåta att för sin del föreslå, att skyldighet skall stadgas för arbetsgivare att verkställa anmälan om anställning.

Föreskrifterna ifråga synas kunna avfattas i viss anslutning till uppborðskommitténs nyss berörda förslag. Anmälan bör sålunda göras senast fem dagar efter det att anställning skett och verkställas å särskild blankett, anställningskort, i två exemplar, som bör avgiftsfritt befordras med posten. Skyldighet att göra anställningsanmälan skall emellertid icke föreligga, om det med hänsyn till omständigheterna är uppenbart, att anställningen ej kommer att vara längre tid än fyra veckor. — Vissa undantag från anmälningsplikten lära dock bliva erforderliga.

Anställningsregister hos länsstyrelserna. Anställningskortet böra sändas till vederbörande utmätningsman och ett exemplar genom dennes försorg översändas till länsstyrelsen i det län, där vederbörande är mantalsskriven. Hos länsstyrelsen böra korten alfabetiskt ordnas och därvid tydligtvis kort rörande en och samma person sammanföras.

I anslutning härtill må anmärkas, att en väsentlig lättnad vid detta kortregisters förande säkerligen skulle ernås, därest i anslutning till de s. k. personkortens utfärdande ett samlat kortregister upplades länsvis över hela den där mantalsskrivna befolkningen. Detta register skulle utan nämnvärt besvär kunna erhållas genom att en kopia av anteckningarna å personkortet utskreves samtidigt med dessa. Vissa länsstyrelser hava redan upprättat dylika register, och enligt vad de sakkunniga inhämtat hava desamma visat sig ur olika synpunkter synnerligen värdefulla.

Propagandaverksamhet. De sakkunniga hava tidigare uttalat, att de icke anse lämpligt att statsmakterna positivt ingripa för skatteförmedlingsrörelsens utveckling genom upprättande av skatteförmedlingskassor i större eller mindre omfattning. Å andra sidan är tydligt, att — även om ovan angivna åtgärder till främjande av intresset för ifrågavarande verksamhet vidtagas — härutöver kräves en i möjligaste mån effektiv propaganda för skatteförmedlingsrörelsens utbredning. Om behovet och betydelsen av en dylik propaganda hysa de sakkunniga ingen tvekan.

Det ligger emellertid av naturliga skäl synnerlig vikt uppå, att en dylik propaganda väl anpassas efter de olika förhållanden, varunder skatteförmedlingskassorna nu arbeta å skilda håll. Redan av detta skäl kunna de sakkunniga icke förorda, att statsmakterna i någon större utsträckning direkt engagera sig häri; häremot talar dessutom, att ett dylikt statligt engagement också måste medföra ett visst ansvar för statsmakterna i förhållande till skatteförmedlingskassorna, ett ansvar som kunde befaras minska ansvars-kännandet hos de på detta område arbetande enskilda krafterna.

Uppmärksammas måste också den fara, som ligger i ett på mer eller mindre konstlad väg framskapat plötsligt intresse för en viss företeelse, nämligen faran för att intresset lika plötsligt försvinner. Intet skulle säkerligen vara mera till skada för den sunnda skatteförmedlingsrörelsen, än om man på angivet sätt inom en kort tidrymd finge till stånd en mängd nyskapade skatteförmedlingskassor med talrik anslutning, vilka skatteförmedlingskassor sedan alltmera avmattades i sin verksamhet för att slutligen helt eller delvis upphöra.

För att ett verkligt och bärande intresse för en verksamhet av här ifrågasatt art skall kunna uppkomma och vidmakthållas fordras givetvis, att verksamheten för de enskilda skattebetalarna klart framstår såsom för dem värdefull och gagnelig. Det har därför synts de sakkunniga såsom viktigast och angelägnast, att statsmakterna vidtaga sådana åtgärder, som erfordras för att i större utsträckning, än nu är händelsen, vinna detta syfte. Förslag i sådan riktning hava ovan framlagts. Om dessa följas, torde därmed förutläggningarna ock hava skapats för vinnande av ökad utbredning av skatteförmedlingsrörelsen och därmed även en stark utgångspunkt för erforderlig propagandaverksamhet. Denna propaganda bör emellertid då, såsom de sakkunniga redan antytt, överlämnas åt inom rörelsen verksamma krafter.

Samverkan med olika representationer. En dylik ståndpunkt utesluter givetvis icke ett statligt initiativ i fråga om propagandaverksamheten. Tvärtom är ett sådant initiativ synnerligen önskvärt. I detta hänseende vill synas som om i första hand borde eftersträvas ett samarbete med olika fackliga sammanslutningar, särskilt med svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige i syfte att genom dessas förmedling skapa ökad kunskap hos arbetsgivare och arbetsanställda rörande betydelsen av skatteförmedlingskassornas verksamhet och fördelarna därav. Än vidare bör samverkan sökas med sparbankerna i riket, vilka ju redan ägnat mycket arbete åt den privata skatteförmedlingsrörelsens utbredande. Även postsparbankens verksamhet i de s. k. sparklubbarna bör här kunna bliva till värdefull hjälp. Jämväl affärsbankerna äro, enligt vad de sakkunniga inhämtat, intresserade av att medverka.

Slutligen böra åtgärder vidtagas för att i allt mera vidgad omfattning erhalla kommunernas stöd åt skatteförmedlingsverksamheten; härvidlag kan tänkas upprättandet av kommunala skatteförmedlingskassor, kommunalt bidrag åt enskilda kassor m. m.

I enlighet med departementschefens direktiv hava de sakkunniga även undersökt, huruvida medverkan skulle kunna vinnas av jordbrukets kreditkassor. Det har emellertid visat sig, att dessa kassors organisation och struktur icke lämpa sig för en dylik medverkan. Desamma omfatta ju endast självständiga företagare, icke hos dessa företagare anställda personer, men det är ju främst dessa sistnämnda som man önskar nå. Med avseende å befolkningen å landsbygden, särskilt de arbetsanställda, synas emellertid sparbankerna kunna lämna en värdefull hjälp i förevarande avseende.

Dessutom är att märka, att statens intressekontor står öppet för alla och synes med särskild fördel kunna anlitas i de fall, då skattskyldiga icke hava tillgång till andra, mera lokalt betonade organ.

Kap. 5. Specialmotivering till författningsförslagen.

Förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor.

De sakkunniga hava redan i sin skrivelse till departementschefen framhållit, att de organ, vilka förmedla inbetalning av utskylder för skattskyldiga, framträda i olika former och under skiftande benämningar. Stundom kan vederbörande organ hava till uteslutande uppgift att fullgöra utskyldsförmedling, men som regel tillkomma härutöver även andra uppgifter. I stor utsträckning är sålunda verksamheten inriktad på att, i förening med skatteförmedlingen, främja det enskilda sparandet över huvud taget. Verksamheten har emellertid i åtskilliga fall ytterligare utvidgats att avse betalningsuppdrag av allehanda art; man är då framme vid den egentliga intressekontorstypen. Att under nu berörda förhållanden såsom en gemensam beteckning på samtliga ifrågakommande organ använda någon benämning, som hittills varit uteslutande avsedd för den ena eller andra formen av betalningsförmedling, har icke synts lämpligt. De sakkunniga hava för den skull stannat vid att såsom en gemensam beteckning å samtliga ifrågakommande organ använda uttrycket »skatteförmedlingskassa».

Ifråga om skatteförmedlingskassornas juridiska karaktär lärer för närvarande gälla, att åtskilliga av dessa äro juridiska personer, medan återigen andra icke kunna anses hänförliga till denna kategori. De sakkunniga hava icke funnit anledning att föreslå sådana bestämmelser, att i fortsättningen samtliga erkända skatteförmedlingskassor skulle utgöra juridiska personer. Att här söka binda det frivilliga initiativet i den ena eller andra ordningen har icke synts lämpligt och därjämte ej heller önskvärt, enär i så fall en begränsning av skatteförmedlingsverksamheten möjligen kunde befaras. Det ur de sakkunnigas synpunkt avgörande har allenast varit, att kassan ifråga fullgör den skatteförmedlingsuppgift, varom ovan varit tal. En viss kontroll å skatteförmedlingskassas organisation och verksamhet kommer ändock att inträda, därest de sakkunnigas härutinnan framlagda förslag följes.

Med de sakkunnigas sålunda intagna ståndpunkt till frågan om skatteförmedlingskassornas juridiska karaktär lärer utan vidare följa, att det för de sakkunniga varit utan betydelse, huruvida den, vars utskyldsbetalning genom kassan förmedlas, är att anse såsom medlem av kassan eller icke. Det uteslutande avgörande har ansetts vara, huruvida betalningsuppdrag, avseende utskylders gäldande, blivit av honom lämnat. Ehuru väl uttrycket »medlem av intressekontor» eller »medlem av skattekontor» torde vara gängse språkbruk, hava de sakkunniga därför i förslagen till författningstexter ansett detta uttryck böra undvikas.

1 §.

Denna paragraf innehåller definition å begreppet skatteförmedlingskassa. Definitionen har avfattats på sådant sätt, att därunder böra inbegripas såväl sådana kassor, vilka endast förmedla utskyldsbetalning, som ock sådana, vilka därutöver förmedla andra betalningsuppdrag. Givet är å andra sidan, att kassa, för att över huvud taget kunna hänföras till det nu angivna begreppet, alltid måste förmedla skattebetalning åt därtill anslutna personer. Detta är det primära och nödvändiga rekvisitet för att en skatteförmedlingskassa skall anses föreligga.

Skatteförmedlingen kan tydligtvis äga rum i olika former. Det regelmässiga lärer väl vara, att erforderliga medel inflyta till kassan genom avdrag å uppdragsgivarens avlöning eller pension eller dylikt; med sistnämnda uttryck åsyftas exempelvis sådana fall, då avdrag äger rum å utgående livräntebelopp eller därmed jämförliga periodiska utbetalningar. Emellertid böra hinder icke möta för att medlen inbetalas direkt från uppdragsgivaren, detta exempelvis i sådana fall, då fråga är om rörelseidkare, jordbrukare m. fl.

En nödvändig förutsättning för ett riktigt bedrivande av en skatteförmedlingskassas verksamhet är, att en plan fastställes angående inbetalningarnas fullgörande. Denna fråga behandlas närmare i följande författning, men de sakkunniga hava ansett nu berörda förhållande böra komma till uttryck redan i definitionen av begreppet skatteförmedlingskassa.

2 §.

Av vad de sakkunniga ovan anfört framgår, att de icke ansett erforderligt kräva, att skatteförmedlingskassa alltid skulle utgöra en juridisk person. Där emot är givetvis nödvändigt, att för kassans erkännande uppställa vissa ofrånkomliga krav. I sådant hänseende har i denna paragraf endast föreskrivits, att skatteförmedlingskassa, för att kunna antagas till erkänd sådan, skall hava reglemente, som av länsstyrelsen godkännes.

De sakkunniga hava emellertid förutsatt, att Kungl. Maj:t skall i administrativ ordning meddela närmare bestämmelser om vad dylikt reglemente bör innehålla. Däri måste tydligtvis finnas föreskrifter om de former, vari kassans förvaltning skall bedrivas, vem som skall äga uppbära inflytande medel, huru dessa skola placeras samt huru revision skall verkställas. Än vidare måste bestämmelse finnas angående dispositionen av utgående statsbidrag. I angiven ordning lärer också böra bestämmas det minsta antal personer, som skola vara anslutna till kassan. I reglementet böra vidare regleras formerna för vinnande av anslutning till skatteförmedlingskassan och för utträde ur densamma. Likaså böra däri lämnas bestämmelser för sådana fall, då den, som är ansluten till en kassa, övergår till en annan sådan. Härvid måste tillses, att den en gång fastställda inbetalningsplanen tillställes den nya kassan samt att till denna kassa överföres inbetalade utskyldsmedel.

Om sålunda för antagande till erkänd skatteförmedlingskassa måste fordras en viss stadga i kassans organisation samt säkerhet för verksamhetens rät-

ta bedrivande, få å andra sidan kraven ej ställas så högt, att rörelsens fria utveckling hämmas. Skattekassor, som redan visat sig kunna på tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter, torde därför böra godkännas, så snart vissa minimikrav uppfyllas.

Hinder föreligger givetvis icke att på lämpligt sätt begränsa kassans verksamhet till visst område eller vissa grupper av personer. Det måste dock tillses, att begränsningen icke sker på olämpligt sätt, vare sig genom reglementet eller eljest. Erkänd skatteförmedlingskassa bör sålunda icke äga rätt att vägra någon anslutning å den grund, att han innehar allenast tillfällig anställning, och ej heller på annat sätt utesluta sådana personer, som hava särskilt behov av bistånd vid skattebetalningen.

En annan fråga, som åtminstone i framtiden kan tänkas kräva beaktande, gäller behovet av åtgärder till förebyggande av olämplig konkurrens mellan olika former av skatteförmedlingskassor. De sakkunniga hava emellertid av naturliga skäl icke funnit detta spörsmål för närvarande kräva särskild uppmärksamhet, men förutsätta att länsstyrelserna i mån av behov beakta även denna synpunkt.

De sakkunniga hava vidare övervägt att föreslå en bestämmelse av innehåll, att erkänd skatteförmedlingskassas firma alltid skulle innehålla orden »erkänd skatteförmedlingskassa». Emellertid skulle en dylik föreskrift, som i och för sig är väl motiverad till utmärkande av kassans särskilda karaktär, ofta vålla olägenhet, t. ex. då en sparbank själv driver skatteförmedlingsverksamheten i egen regi. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga icke framlagt något förslag i antydd riktning.

3 §.

På sätt av tidigare lämnad redogörelse framgår, torde flertalet nuvarande skatteförmedlingskassor ombesörja utskyldsbetalning utan att därför upp bära särskild avgift av uppdragsgivarna. Dock torde i icke ringa utsträckning skatteförmedlingskassorna i stället tillgodogöra sig räntan å inbetalda medel, vilken ränta sålunda icke gottskrivs uppdragsgivarna. Vissa skatteförmedlingskassor hava emellertid därutöver, till bestridande av erforderliga omkostnader, nödsakats upptaga viss avgift av till kassan anslutna personer. Denna avgift har i regel utgått med 1 å 2 kronor per år.

Det synes de sakkunniga, på sätt i den allmänna motiveringen utvecklats, vara i hög grad önskvärt, att för skatteförmedling icke av de skattskyldiga uttages någon särskild avgift, vilken, hur lågt densamma än sättes, kan tänkas verka hindrande å anslutningen till vederbörande kassa; uttrycklig bestämmelse med förbud häremot föreslås i 3 §. De sakkunniga hava så mycket mindre kunnat hysa någon tvekan på denna punkt, som i 5 § lämnas föreskrift om statsbidrag enligt vissa där närmare angivna grunder till erkända skatteförmedlingskassor.

Då de sakkunniga i denna paragraf använda uttrycket »särskild avgift», har detta skett för att söka utmärka, att enligt de sakkunnigas mening hinder däremot icke bör möta för kassorna att tillgodogöra sig räntan å in-

flytande medel. Emellertid förutsätta de sakkunniga, att dylikt tillgodogörande av räntebelopp endast skall äga rum, där detta erfordras för bestridande av sådana förvaltningskostnader, som icke täckas av statsbidrag.

4 §.

Åtskilliga skatteförmedlingskassor torde redan från början hava en ekonomiskt så tryggad ställning, att några särskilda åtgärder till vinnande av säkerhet för inbetalda medel icke behöva krävas. Så torde utan vidare vara fallet med skatteförmedlingskassor, vilka anordnats eller anordnas genom sparbankernas försorg. Beträffande vissa andra skatteförmedlingskassor torde däremot ett krav i sådant avseende stundom böra uppställas.

För att icke härigenom lägga någon hämsko å skatteförmedlingsverksamheten bör naturligtvis dylik säkerhet endast utkrävas i den omfattning, som är absolut erforderlig. Därvidlag torde ur det allmännas synpunkt vara tillräckligt, att säkerhet ställes för sådana inbetalda medel, vilka äro avsedda till täckande av restförda belopp, dessa må sedan hava restförts redan före anslutningen till kassan eller på grund av sedermera meddelat anstånd med utskylds betalning kommit att uppföras i restlängd.

Det skall tydligtvis ankomma å länsstyrelse att pröva, om säkerheten är tillfredsställande. I fråga om säkerhetens art hava de sakkunniga icke funnit anledning att närmare uttala sig; denna torde måhända i regel komma att utgöras av garantiförsäkring, men såsom säkerhet torde även böra godtagas vederhäftig borgensförbindelse, deposition eller dylikt.

5 §.

I den allmänna motiveringen har redan angivits, att till erkänd skatteförmedlingskassa bör utgå statsbidrag, och i sådant avseende har föreslagits ett belopp av 25 öre för varje skatteförmedling. Hinder synes icke böra möta mot att statsbidrag utgår även till av kommun anordnad kassa.

Då fråga är om bidrag på grund av å uppbördsstämman inbetalda utskylder, medför bestämmelsens tillämpning inga svårigheter. Annorlunda kan förhållandet komma att ställa sig i fråga om restförda utskylder, ehuru väl statsbidraget även i detta fall bör utgå enligt enahanda beräkningsgrund. Till förebyggande av missförstånd torde därför böra bestämmas, att i sistnämnda fall bidrag utgår först då hela det restförda utskyldsbeloppet jämte i förekommande fall därå belöpande indrivningsavgift guldits. Det lär nämligen som regel bliva fallet att — medan å uppbördsstämman förfallande belopp i sin helhet gäldas — de restförda utskylderna avbetalas under en längre tid, kanske i ett flertal småposter. Bidrag skall då uppenbarligen icke utgå för varje sådan delpost, utan först då hela det ifrågakommande beloppet gäldats.

6 §.

Här lämnas närmare föreskrifter rörande sättet för sökande av statsbidrag samt om de handlingar, vilka därvid skola företes. Närmare före-

skrifter om de erforderliga handlingarnas beskaffenhet torde lämpligen böra meddelas av Konungen. Tillika bör därvid föreskrivas den form, vari uppgifterna skola bestyrkas, exempelvis genom intyg av revisorerna.

Länsstyrelsen har att kontrollera de lämnade uppgifterna, innan beslut meddelas om utbetalning av statsbidrag.

Enligt sista stycket må länsstyrelsen bevilja kassa förskott å blivande statsbidrag, givetvis under förutsättning att detta är av behovet påkallat. Har så skett skola naturligen vid det slutliga utbetalandet av statsbidraget för året sålunda tidigare utbetalade belopp avdragas.

7 §.

De sakkunniga hava haft under överbägande att föreslå ett åläggande för erkända skatteförmedlingskassor att fullgöra bokföring av enahanda art, som i bokföringslagen angives. Till stöd för en sådan ståndpunkt skulle måhända kunna åberopas, att dylik skyldighet är stadgad för de erkända sjukkassorna.

Då emellertid de sakkunniga, såsom förut ofta uttalats, icke velat binda skatteförmedlingskassorna inom allt för snäva former och då ett dylikt bokföringstvång skulle särskilt för mindre sådana kassor bliva synnerligen betungande, föreslås i stället, att Konungen skall meddela närmare föreskrifter angående de räkenskaper, kassorna skola föra. Dessa räkenskaper måste tydligtvis alltid utvisa vilka personer, som äro anslutna till kassorna, vilka belopp, som för var och en inbetalas samt när detta sker, vilka utskyldsbetalningar, som för dem verkställas, samt, vid räkenskapsårets utgång, de olika uppdragsgivarnas tillgodohavanden. Det synes näppligen erforderligt kräva, att bokföringen skall fullgöras i bundna böcker, enär för här ifrågakommande ändamål bokföring å kort ofta torde vara mera lämplig.

8—11 §§.

Dessa paragrafer innehålla föreskrifter rörande länsstyrelses allmänna övervakning av erkända skatteförmedlingskassor samt i samband därmed stående bestämmelser.

8 § innehåller huvudstadgandet angående övervakningsskyldigheten. Att lämna närmare föreskrifter om sättet för dennas fullgörande lärer icke kunna här ifrågakomma, bland annat med hänsyn till de skilda kassornas olika struktur och organisation. Som allmän regel torde emellertid kunna sägas, att utmätningsmännen å olika orter böra bliva i tillfälle att i stor utsträckning biträda länsstyrelserna vid fullgörandet av nu berörda uppgift. De föreskrifter, som föreslås rörande kassornas befogenhet att meddela anstånd med utskyldsbetalning i vissa fall, förutsätta ju en intim kommunikation mellan kassorna och utmätningsmännen och skapa därmed också för dessa sistnämnda en möjlighet att rätt snart bilda sig en uppfattning om kassornas sätt att fullgöra sina åligganden.

9 § stadgar härutöver skyldighet för skatteförmedlingskassa att bereda länsstyrelsen tillfälle att när som helst granska kassans räkenskaper och övriga handlingar. Denna granskningsuppgift förutsättes emellertid även kunna anförtros ombud för länsstyrelsen och såsom dess ombud lärers ofta vara lämpligt att anlita utmätningsmannen å orten.

Enligt 10 § äger länsstyrelsen, då anledning till anmärkning föreligger mot kassans verksamhet, meddela erforderliga anvisningar för vinnande av rättelse. Om dessa anvisningar icke följas, äger länsstyrelsen återkalla antagandet såsom erkänd skatteförmedlingskassa. Ett dylikt återkallande av erkännandet medför tydligtvis, att därefter intet statsbidrag utgår samt att de befohener av olika slag, som föreslås skola tillkomma erkänd skatteförmedlingskassa, icke längre må utövas av kassan i fråga. Redan beviljade anstånd med utskyldsbetalning böra emellertid fortfarande gälla, och kassan bör i denna del kunna fullgöra sin ifrågavarande verksamhet; tänkbart är ock att överflytta denna del av verksamheten å annan, erkänd skatteförmedlingskassa. De närmare föreskrifter härom, som kunna finnas erforderliga, torde böra ankomma å Konungen att utfärda.

De anmärkningar, som väl närmast kunna tänkas förekomma, torde avse kassornas ekonomiska förvaltning, deras handhavande av sin rätt att medgiva anstånd och än vidare försumlighet i fråga om utbetalning av uppburna, för utskyldsbetalning avsedda medel.

I 11 § stadgas skyldighet för länsstyrelsen att föra förteckning över erkända skatteförmedlingskassor. Förändret av en dylik förteckning är en given förutsättning för att erforderlig kontroll skall kunna av länsstyrelsen utövas. Dessa förteckningar torde emellertid därutöver komma att vara av betydande värde för bedömandet av skatteförmedlingsrörelsens utveckling. Närmare bestämmelser angående förteckningarnas förändret torde böra ankomma å Konungen att meddela.

12 §.

I enlighet med vad i den allmänna motiveringen anförts, anse de sakkunniga erforderligt stadga skyldighet för arbetsgivare att verkställa avdrag å lön eller pension beträffande den, som är ansluten till erkänd skatteförmedlingskassa. För att arbetsgivaren rimligen skall kunna fullgöra denna skyldighet, måste dock bestämmelser meddelas angående de uppgifter rörande löneavdragen, som skola tillställas honom av kassan och den tidrymd före utbetalningen, inom vilken detta skall ske. Dylika bestämmelser meddelas i andra stycket. Med avseende å den däri omförmälda förteckningen må framhållas, att avsikten icke är, att ny förteckning skall behöva tillställas arbetsgivaren före varje avlöningstillfälle. Tvärtom lärers väl regeln bliva, att förteckning, som tillställes arbetsgivaren, i allmänhet är avsedd att tillämpas under ett år eller i vart fall under så lång tid framåt, som vederbörande arbetstagare kvarbliver i sin anställning under det år, varom fråga är.

Förteckningen skall bl. a. angiva det belopp, som för varje särskild arbetstagare skall avdragas.

I arbetsgivarens intresse måste vidare stadgas, att han icke skall vara skyldig verkställa avdrag på begäran av snart sagt hur många kassor som helst. En gräns synes härvid lämpligen kunna dragas så, att om vid företaget finnes en erkänd skatteförmedlingskassa, till vilken alla där anställda inom samma arbetstagargrupp äga ansluta sig, behöver arbetsgivaren icke göra löneavdrag annat än till denna kassa beträffande arbetstagare inom sådan grupp. Från denna regel lär dock undantag böra göras i fråga om statens intressekontor.

Arbetsgivarens skyldighet är enligt vad ovan sagts begränsad till verkställandet av själva löneavdragen. Emellertid torde det ofta framstå såsom önskvärt, att arbetsgivaren därutöver tillställer kassan gjorda löneavdrag jämte eventuell avdragsförteckning. Om så sker, bör arbetsgivaren tydligtvis icke härför vidkännas särskilda kostnader. Med avseende härå har synts enklast stadga, att i dylikt fall avdragsbeloppen och förteckningarna skola befordras avgiftsfritt med posten. Så tillämpas redan nu i fråga om insändandet av genom införsel innehållna medel samt handlingar rörande införselbeslut.

De sakkunniga hava icke inlåtit sig å frågan att söka definiera begreppen arbetsgivare och arbetstagare. Erinras må, att dessa uttryck redan nu förekomma i åtskilliga betydelsefulla författningar utan att någon begreppsdefinition där lämnats. De sakkunniga hava för sin del utgått ifrån, att i praxis numera tämligen väl klarlagts vem som skall inbegripas under det ena och det andra uttrycket; man har därvid att följa rent avtalsrättsliga regler.

Emellertid har funnits erforderligt att, liksom i införsellagen är fallet, meddela särskild föreskrift om att beträffande skattskyldig, som är anställd hos staten eller kommun, skall vad om arbetsgivare i denna förordning är sagt tillämpas beträffande den, som har att utbetala avlöningen.

Förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående utskyldsbe- talning genom erkända skatteförmedlingskassor.

1 §.

De sakkunniga hava vid den allmänna motiveringen framhållit, att ett främjande av skatteförmedlingskassornas verksamhet i främsta rummet måste taga sikte å att i görlig mån undanröja de svårigheter, som följa av nuvarande bestämmelser rörande uppbördsstämmor och uppbördsterminer. Till vinnande av detta syfte har ansetts nödvändigt, att kassorna under vissa förutsättningar erhålla befogenhet att meddela anstånd under viss tid med betalning av vissa utskylder. En allmän förutsättning för denna befogenhet måste dock vara, att skatteförmedlingskassorna genomgående uppgöra en plan för de skattskyldigas inbetalningar (inbetalningsplan) och detta på sådant sätt, att inbetalningarna förslå till gäldande av den skattskyldiges utskylder. Härigenom skapas den erforderliga överblicken av den skattskyldiges ekonomiska ställning och möjliggöres ett bedömande av, huruvida

planen är utan vidare genomförbar eller om anstånd med viss eller vissa utskyldsbetalningar erfordras. Föreskrift om upprättande av dylik inbetalningsplan föreslås i 1 §.

2 §.

I denna paragraf behandlas det första anståndsfallet, som föreligger, då den som ansluter sig till skatteförmedlingskassa, icke till närmaste uppboordsstämma eller närmaste uppboordsstämmor hinner fullgöra så stora inbetalningar, att på stämmorna förfallande utskyldsbelopp kunna till fullo gäldas.

I detta fall är stadgad rätt för kassan att medgiva anstånd, vilket må omfatta högst de utskylder, som förfalla till betalning vid de två uppboordstämmor, som utlöpa närmast efter anslutningen. Anstånd må aldrig beviljas längre än ett år efter utgången av det kvartal, varunder den skattskyldige anslutit sig till kassan. Anslutningen synes böra räknas från och med den dag, då den skattskyldige fullgjort sin första inbetalning enligt planen. Med avseende å anledningen till anståndstidens bestämmande på nu angivet sätt, må hänvisas till den allmänna motiveringen.

Uppenbart lär vara, att om en kassa meddelat anstånd under kortare tid, än som enligt den föreslagna bestämmelsen är möjligt, så äger kassan i mån av behov utan särskilt medgivande förlänga anståndet intill den i bestämmelsen stadgade tidsgränsen.

I paragrafens andra stycke definieras vad som skall förstås med uttrycket utskylder på enahanda sätt som i 1 § av kungl. förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga.

Till undvikande av onödiga upprepningar stadgas slutligen i sista stycket, att med uppboordsstämma i denna förordning förstås jämväl uppboordstermin.

3 §.

Denna paragraf behandlar det fall, då skattskyldig, som ansluter sig till erkänd skatteförmedlingskassa, redan häftar för restförda utskylder. Här äger kassan medgiva anstånd med betalningen av jämväl dessa utskylder intill utgången av den i 1 § angivna tid. Såsom en särskild förutsättning för dylikt anstånds meddelande har emellertid måst uppställas, att icke därigenom preskription inträder beträffande restfört utskyldsbelopp.

I vissa fall lär kunna tänkas, att avkortning kan ske beträffande ett eller annat äldre utskyldsbelopp. I den mån så är fallet, behöver givetvis icke hänsyn till detta utskyldsbelopp tagas vid anståndets bestämmande.

4 §.

1 mom. I 1 mom. av denna paragraf finnas närmare angivna de allmänna förutsättningarna för att anstånd enligt föregående paragrafer skall få beviljas.

Avsikten med den föreslagna rätten till anstånd är ju icke att allenast bereda den skattskyldige ett tillfälligt andrum, efter vars utgång han ånyo skulle befinna sig i samma svårigheter beträffande utskyldsbetalningen som därförut. I sådan händelse vore anståndet till föga gagn och kanske snarare till skada, sett ur synpunkten av samhällets intresse av en rätt fullgjord utskyldsbetalning.

Avsikten är i stället, såsom i den allmänna motiveringen närmare utvecklats, att under anståndstiden den skattskyldiges förfallande skatter, varmed anstånd icke meddelats, skola å vederbörande uppboresstämmor erläggas samt att vid anståndstidens utgång därutöver de utskyldsbelopp, varmed anstånd åtnjutits, skola vara till fullo guldna. En nödvändig och ofrånkomlig förutsättning för detta syftes vinnande är, att en i överensstämmelse härmed uppgjord plan föreligger samt att den skattskyldige således medgivit, att enligt planen erforderliga löneavdrag eller direkta inbetalningar må äga rum. Bestämmelse härom föreslås i detta moment.

Redan förut är anmärkt såsom en ytterligare förutsättning för anstånds beviljande, att kassan, givetvis efter ingående och noggrann prövning, finner sådant anstånd erforderligt för den nyss berörda planens tillämpning. Häri ligger tydligtvis även, såsom nyss erinrats, att anstånd icke skall beviljas för större del av den medgivna anståndstiden än som för vinnande av det angivna syftet är erforderligt. Dock böra inbetalningarna enligt planen så passas, att vid anståndstidens slut kommande utskylder kunna gäldas.

2 mom. Här meddelade föreskrift avser att förebygga, att rätten till anstånd missbrukas av de skattskyldiga. Så kunde nämligen bliva fallet, om en skattskyldig hade möjlighet att, när han åtnjutit anstånd i en skatteförmedlingskassa, genom att lämna kassan och sedan inträda i samma eller annan kassa ånyo erhålla anstånd; särskilt påfallande blir detta om anståndet under den första anslutningen förfallit genom den skattskyldiges slarv eller försummelse. Visserligen bör möjlighet förefinnas att även i dylika fall kunna hjälpa vederbörande med utskyldsbetalningen, men dessa fall böra regleras i den i 7 § angivna ordning, icke genom en så enkel åtgärd, som ovan angivits. Det vore tillika föga tilltalande, att på detta sätt anknyta en särskild förmån just till den förutsättningen, att vederbörande lämnar den kassa, till vilken han varit ansluten. Såsom förut uttalats, bör däremot intet hinder möta att övergå till annan kassa och där fullfölja förutvarande inbetalningsplan.

Den för tillämpningen av förbudet erforderliga kontrollen torde icke påkalla särskilda åtgärder. Är fråga om en och samma skatteförmedlingskassa, lär detta utan vidare vara uppenbart. Om däremot, vilket väl i regel bleve fallet, den skattskyldige ansluter sig till en ny skatteförmedlingskassa, har utmätningsmannen möjlighet ingripa, då han erhåller anmälan om där beviljat anstånd; av restlängden skall ju framgå de meddelade anstånden. Visserligen lär förbudets verkan bliva illusorisk, då längre tid förflutit från det första anståndets åtnjutande, men det avsedda syftet torde då i huvudsak vara ernått. Att i stadgandet införa någon tidsbegränsning har icke ansetts lämpligt.

5 §.

Om anståndsbeslut, som skatteförmedlingskassa meddelar, måste givetvis underrättelse lämnas till alla berörda myndigheter, d. v. s. till den eller de utmätningsmän, vilka handhava eller skola komma att handhava indrivningen av ifrågavarande utskyldsbelopp; det är m. a. o. här fråga om utmätningsmannen i det distrikt, där de restförda utskylderna påförts, eller, om den skattskyldige häftat för oguldna utskylder inom flera distrikt, utmätningsmännen i samtliga dessa distrikt. I fråga om anstånd enligt 2 § kunde visserligen tänkas, att meddelande i stället lämnades till uppbördsmyndigheten, d. v. s. länsstyrelsen eller magistraten eller vederbörande kommunala myndighet, som ju upprättar restlängden och som kunde däri göra vederbörlig anteckning innan restlängden expedierades till utmätningsmannen. Emellertid har även i dessa fall synts lämpligast att låta meddelandet lämnas till vederbörande utmätningsman, som i sinom tid skall erhålla restlängden sig tillställd.

I fråga om anstånd enligt 3 § skall meddelande ofördröjligen lämnas. I fråga om anstånd enligt 2 § har stadgats en sista tidpunkt av 14 dagar efter uppbördsstämmans avslutande.

6 §.

I uppbördsreglementet är föreskrivet, att, då å första kronouppbördsstämman förfallet belopp icke gäldats, skall jämväl den del av kronoutskylderna vara till omedelbar betalning förfallen, som eljest skolat gäldas först vid andra kronouppbördsstämman. Åtskilliga kommuner hava jämväl beslutat motsvarande bestämmelser i fråga om kommunalutskylderna.

I förevarande paragraf stadgas nu, att i dylika fall skall, om anstånd åtnjutits med å första uppbördsstämman förfallande belopp, anstånd även åtnjutas med belopp, som eljest skola förfalla å följande stämmor, och detta anstånd varar till de för dessa senare utskylders betalning bestämda uppbördsstämmorna.

7 §.

På sätt i den allmänna motiveringen framhållits bör möjlighet finnas att även för den, som redan är ansluten till en skatteförmedlingskassa, medgiva anstånd, när behov därav föreligger. Likaså kan vara erforderligt att vid en skattskyldigs anslutning till en kassa bevilja anstånd under längre tid, än kassan enligt 2 och 3 §§ är befogad göra; särskilt lärer detta bliva händelsen, då den skattskyldige vid anslutningen redan häftar för oguldna utskylder.

Föreskrift om rätt att meddela sådant anstånd har meddelats i denna paragraf. Med hänsyn till anståndets särskilda karaktär och då någon begränsning av tiden för anståndet här icke lämpligen kan ske, har rätten att meddela sådant anstånd förbehållits utmätningsmannen. Givetvis måste härvid iakttagas, att preskription av restförda belopp undvikes.

8 §.

Liksom skatteförmedlingskassa skall vara skyldig att på sätt i 5 § stadgas anmäla beslut om anstånd, måste också anmälan äga rum, då den för anståndstiden gällande inbetalningsplanen icke fullgöres ehuru oguldna utskylder finnas. Detta kan bero på, att uppdragsgivaren lämnar kassan eller att han utan att göra detta försummar att fullgöra sitt inbetalningsåtagande eller ock att han avlider. I sistnämnda fall synes dock anmälan icke behöva ske, för så vitt dödsboet eller annan åtagit sig att genom kassans förmedling fullgöra den avlidnes utskyldsbetalning.

Tydligt lärer vara, att en tillfällig underlåtenhet att verkställa föreskriven inbetalning icke bör föranleda anmälan av nu angivet slag. Först om däri-genom inbetalningsplanens fullföljd äventyras, bör rimligtvis anmälan göras.

9 §.

1 mom. I 1 mom. regleras den exekutivrättsliga verkan av anstånds-anmälan enligt 5 §. Då sådan anmälan inkommit till utmätningssmannen, får indrivning icke äga rum av utskylder, för vilka anståndet gäller, och redan vid-tagen indrivningsåtgärd, exempelvis meddelat införselbeslut, skall återgå.

Vad sålunda sagts skall dock icke gälla, då anstånd meddelats i strid mot bestämmelserna i denna förordning. I sistnämnda fall är sålunda anstånds-anmälan från början utan verkan. Avgörandet härav kommer tydligen att i första hand åvila utmätningssmannen.

2 mom. I 2 mom. regleras de fall, då anståndsbeslut med giltig verkan meddelats, men denna verkan sedermera upphört. I dessa fall få sålunda indrivningsåtgärder åter vidtagas. De avsedda fallen äro två. Det första är, om anståndstiden gått till ända och ytterligare anstånd icke medgivits. Häftar den skattskyldige då fortfarande för oguldna utskylder, är intet hinder för indrivningsåtgärders vidtagande. Det andra fallet är, då sådant meddelande lämnas som i 8 § sägs; i detta fall är ju förutsättningen för meddelandets läm-nande, att oguldna utskylder finnas, och dessa skola då i vanlig ordning in-drivas. Dock skall nu sagda verkan icke inträda, då inbetalningarna fullgöras enligt fastställd plan genom annan erkänd skatteförmedlingskassa; vid om-byte av arbetsplats eller av annat giltigt skäl kan ju övergång till ny kassa bli nödvändig.

10 §.

I enlighet med vad som uttalats i den allmänna motiveringen, skall indriv-ningsavgift icke uttagas å sådana utskylder, vilka förfalla till betalning under tid, då anstånd med utskylderna åtnjutits. Att däremot sådan avgift skall uttagas i 3 paragrafens fall, framgår redan av senast nämnda paragrafs av-fattning.

Har beträffande den, som åtnjutit anstånd enligt 2 eller 7 §, sådant fall inträffat, som avses i 9 § 2 mom., skall emellertid av den skattskyldige utta-gas indrivningsavgift å alltjämt oguldna utskyldsbelopp; härmed åsyftas så-lunda att indrivningsavgift skall uttagas allenast å den del av utskyldsbelop-pen som, då indrivningsåtgärd får verkställas, alltjämt äro oguldna.

11 §.

Av särskild betydelse är uppenbarligen frågan, huruvida och i vad mån fri dispositionsrätt skall förefinnas över till skatteförmedlingskassa för utskylder inbetalda medel. Man torde här böra skilja mellan två olika fall. Det ena avser den, som fortfarande är ansluten till kassan, det andra sådan skattskyldig, som lämnar densamma eller avlider. Förstnämnda fall behandlas i 1 mom. och sistnämnda fall i 2 mom.

I fråga om den, som fortfarande är ansluten till skatteförmedlingskassa, lärer någon tvekan icke kunna råda därom, att av honom för utskylder inbetalda medel icke få användas för annat ändamål än utskyldsbetalning, så länge uppdragsgivaren åtnjuter anstånd eller eljest häftar för oguldna utskylder. I detta fall har han ju tillerkänts en särskild förmån under viss i 4 eller 7 § angiven förutsättning. Han häftar i skuld för utskylder, som skolat tidigare gäldas, och av honom gjorda inbetalningar kunna icke, så länge detta förhållande råder, få fritt disponeras, utan måste vara bundna för det angivna ändamålet. Ett frångående av denna regel skulle, såsom i den allmänna motiveringen framhållits, göra hela syftet med anståndsförfarandet illusoriskt.

Motsvarande bör gälla, då den som häftar för oguldna utskylder, lämnar kassan eller avlider. I detta fall bör således av inbetalda medel innehållas så mycket som svarar mot de oguldna utskyldernas belopp jämte därå enligt 10 § belöpande indrivningsavgift.

Utöver vad sålunda angivits hava de sakkunniga, av skäl som angivits i den allmänna motiveringen, icke ansett sig böra föreslå någon begränsning av dispositionsrätten till inbetalda medel.

12 §.

I likhet med vad som stadgas i införsellagen för där avsedda fall, synes frihet från utmätning böra i viss utsträckning stadgas för medel, som inbetalas till skatteförmedlingskassa. Härvidlag torde emellertid denna utmätningfrihet icke kunna sträckas längre än till sådana medel, vilka jämlikt 12 § ej få disponeras för annat ändamål än utskyldsbetalning. Att stadga utmätningfrihet beträffande andra medel, varöver den skattskyldige ägde fri dispositionsrätt, vore otänkbart. Den sålunda begränsade utmätningfriheten skall dock icke gälla gentemot krav å fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet, varom förmåles i 1 § införsellagen; även denna föreskrift överensstämmer med vad som enligt införsellagen gäller.

13 §.

I fråga om anståndstidens längd lär en begränsning böra ske beträffande utskylder, som utgå av fast egendom och sålunda äga förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken. Här bör icke anstå med indrivning under längre tid än denna förmånsrätt kan göras gällande. Förslaget överensstämmer i denna del med 2 § 2 mom. i förordningen den 17 november 1939 med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga.

14 §.

Någon bestämd tid, inom vilken klagan över utmätningsmans beslut skall föras, har icke föreslagits. De sakkunniga hava därvidlag anslutit sig till vad som för närvarande gäller beträffande klagan över utmätningsmans beslut, bl. a. i fråga om införsel. Givet är, att om klagan anföres efter det sådana tid förflutit, att något praktiskt resultat icke kan vinnas genom bifall till besvär, komma desamma icke att föranleda någon åtgärd.

Över länsstyrelsens beslut har klagan ansetts icke böra medgivas.

Förslag till förordning om preskription av utskylder och allmänna avgifter.

I enlighet med vad som uttalats i den allmänna motiveringen föreslås här sådan ändring av preskriptionstiden, att denna fastställs till fem år efter utgången av det år, under vilket utskylderna eller avgifterna förfallit. Preskriptionsbestämmelserna hava emellertid begränsats till att avse utskylder och avgifter till stat och kommun, och samma preskriptionstid föreslås för kronoutskylder och kommunalutskylder. Detta innebär en förlängning av preskriptionstiden beträffande kronoutskylder och en förkortning av tiden, då fråga är om kommunalutskylder.

Förordningen synes icke böra givas retroaktiv verkan utan endast tillämpas å utskylder och allmänna avgifter, som förfalla till betalning efter ikraftträdandet. Föreskrift härom har meddelats i särskild övergångsbestämmelse.

De sakkunniga hava i detta sammanhang även övervägt huruvida ändring borde ske av den i § 29 i uppbördsreglementet meddelade bestämmelsen, enligt vilken efterkrav av kronoutskylder skola delgivas den skattskyldige inom tre år efter slutet av det år, under vilket utskylderna skolat erläggas. I likhet med 1936 års uppbördskommitté¹ hava emellertid de sakkunniga icke funnit anledning härtill.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 21 § 2) lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

För närvarande finnes i 21 § 2) införsellagen föreskrivet, att sedan tre år förflutit efter det utskylder eller allmänna avgifter förfallit till betalning, må införsel ej beviljas eller meddelat beslut om införsel äga tillämpning. Den sålunda givna tidsbegränsningen överensstämmer i huvudsak med nu gällande preskriptionstid i fråga om kronoutskylder. Såvitt dylika utskylder gäller, kunde stadgandet förty anses överflödigt, men kan dock till en början förklaras därav, att föreskrifterna om preskription av kronoutskylder grunda sig på olika brev och författningar från 1700-talets början och att det därför varit behöfligt att i införsellagen få en klar regel i förevarande fall. Be-

¹ SOU 1938:46, sid. 211.

träffande kommunalutskylder har bestämmelsen i införsellagen sin givna självständiga betydelse. Ehuru preskriptionstiden för kommunalutskylder är tio år, har en begränsning skett ifråga om möjligheten att genom införsel uttaga sådana utskylder.

Emellertid bör härutöver observeras, att bestämmelserna om införsel till gäldande av utskylder eller allmänna avgifter ej återfinnas i en självständig författning, utan anknutits till förut gällande regler om införsel till gäldande av underhållsbidrag. Enligt 21 § införsellagen skola sålunda bestämmelserna om införsel för underhållsbidrag »i tillämpliga delar» lända till efterrättelse i nu förevarande fall. Jämlikt 6 § samma lag må införsel ej beviljas till gäldande av underhållsbidrag, som förfallit till betalning tidigare än ett år, innan beslutet meddelas. Därest man nu icke hade den särskilda tidsfristen i 21 § 2), torde kunna befaras, att vederbörande myndigheter skulle i stället följa stadgandet i 6 § »i tillämpliga delar», d. v. s. endast medgiva införsel för utskylder, som förfallit under ett år före beslutets meddelande.

De sakkunniga anse för sin del, att den tid, under vilken införsel för uttagande av utskylder och avgifter må äga rum, bör vara av samma längd som preskriptionstiden. Då denna föreslagits till fem år efter utgången av det år, varunder utskylderna eller avgifterna förfallit till betalning, bör även verkställighet av införsel kunna ske intill dess denna tid förflutit. På nyss anförda skäl synes erforderligt att härom meddela särskild föreskrift i införsellagen 21 § 2). Därest man nämligen inskränkte sig till ett upphävande av sistnämnda stadgande, inträdde ju risken för att i stället tidsbestämmelsen i 6 § komme att tillämpas.

De sakkunniga förbise icke, att i och för sig olika tider kunna gälla i fråga om preskription och i fråga om verkställighet genom införsel. Emellertid innebär ju de sakkunnigas förslag om anstånd med utskyldsbetalning bl. a., att i förekommande fall införselbeslut skulle upphävas och de restförda utskylderna under en längre tidsperiod gäldas. För att kunna utsträcka denna period till fem år, måste preskriptionstiden för kronoutskylder ändras på förut angivet sätt. Om man emellertid samtidigt bibehölle treårsgränsen i fråga om införsels verkställighet, skulle man i det övervägande antalet fall fortfarande motverka det syfte, man velat vinna genom preskriptionstidens förlängning. Man kunde då icke gärna beträffande en arbetstagarare upplägga en femårsplan för restförda utskylders gäldande, då efter tre år möjlighet icke finnes att genom införsel uttaga beloppet. Vederbörande kunde ju då efter treårstidens utgång återkalla sitt betalningsuppdrag och sedan icke behöva befara någon införsel i lönen.

De sakkunniga föreslå alltså ändrad lydelse av 21 § 2) införsellagen i enlighet med vad ovan sagts. Emellertid skall givetvis nu gällande bestämmelse fortfarande äga tillämpning å utskylder och allmänna avgifter, som förfallit till betalning före lagens ikraftträdande.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

Av skäl, som i den allmänna motiveringen anförts, bör en sådan ändring av preskriptionstiden för utskylder, som ovan föreslagits, även medföra, att de olika utskylderna erhålla samma förmånsrätt. 1936 års uppbördskommitté framlade på sin tid förslag till mera genomgripande ändringar i fråga om handelsbalkens 17 kap. 12 §. De sakkunniga hava för sin del icke funnit anledning föreslå andra ändringar, än som direkt betingats av det angivna syftet. Då kommunernas ansvar för vissa pensionsavgifter numera blivit upphävt, torde dock bestämmelsen om förmånsrätt för vad kommun i sådant hänseende utgivit böra utgå.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 76 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 71 § lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 58 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 17 mom. 1 i uppbördsreglementet den 14 december 1917 (nr 838).

Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i uppbördsreglementet för Stockholm den 17 april 1936 (nr 130).

De sakkunniga föreslå, att indrivningsavgiften skall utgå efter samma beräkningsgrund vid alla slag av utskylder, både statliga och kommunala. Vid fastställandet av denna beräkningsgrund hava de sakkunniga följt huvudregeln i § 17 mom. 1 i uppbördsreglementet, så att avgiften alltid bestämmas till 6 öre för varje full krona av de resterande utskyldernas slutsumma. Där emot hava de sakkunniga icke funnit anledning bibehålla den nuvarande särbestämmelsen för det fall, då sagda slutsumma ej överstiger 25 kronor; för närvarande utgår ju i detta fall endast 3 öre för varje full krona. Denna bestämmelse vållar redan nu en del besvär vid indrivningsavgiftens beräkning ifråga om kronoutskylder, och anledning synes icke föreligga att tillskapa enahanda besvärigheter beträffande indrivningsavgiften för kommunalutskylder. Men om så icke sker, läser konsekvensen fordra, att även särbestämmelsen i § 17 uppbördsreglementet måste upphävas; eljest vinnes ju icke den avsedda likheten ifråga om indrivningsavgiftens storlek vid olika slag av utskylder. Någon ekonomisk betydelse för den enskilde skattskyldige kan det föreslagna borttagandet av nu ifrågavarande särbestämmelse icke rimligtvis äga. Motsvarande bestämmelse i § 11 i uppbördsreglementet för Stockholm måste jämväl upphävas.

Härav föranledas ändringar i samtliga ovan angivna författningar.

Även ifråga om dessa ändringar gäller, att desamma icke skola äga tillämpning beträffande utskylder, som förfallit före författningarnas ikraftträdande.

Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

Å skäl, som angivits i den allmänna motiveringen, föreslås här sådan ändring, att erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande hos postsparbanken må överstiga 5 000 kronor.

Förslag till förordning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

1 §.

På sätt de sakkunniga uttalat i motiveringen till 12 § av den föreslagna förordningen om erkända skatteförmedlingskassor, hava de sakkunniga icke funnit anledning att närmare söka bestämma begreppen arbetsgivare och arbetstagare.

Enligt förslaget skall anmälningsskyldighet inträda så snart arbetstagare anställts, dock med den begränsning att skyldigheten icke inträder, om det med hänsyn till omständigheterna vid anställandet är uppenbart, att anställningen ej kommer att vara längre tid än fyra veckor. De sakkunniga hava sålunda icke följt den avfattning, som föreslogs av 1936 års uppborrdskommitté. Denna kommitté stadgade anmälningsskyldighet i två fall, nämligen dels då person, som anställts för en tid av minst fyra veckor i följd, börjat sin anställning, och dels då person, utan att avtal om anställning för en tid av minst fyra veckor i följd träffats, under två på varandra följande månader innehaft anställning under en sammanlagd tid av minst trettio dagar. Uppborrdskommittén skilde sålunda mellan fast anställning samt anställning tillsvidare, i vilket sistnämnda fall man skulle beräkna sammanlagda antalet arbetsdagar under en tidsperiod av två månader. De sakkunniga hava för sin del ansett mest önskvärt att erhålla en gemensam regel för båda fallen och hava därjämte funnit uppborrdskommitténs förslag, när det gällde anställning tillsvidare, vara förenat med åtskilliga olägenheter, bl. a. i så måtto, att det för arbetsgivaren skulle falla sig besvärligt att alltid hålla reda på, under hur lång tid tillsvidare anställda arbetare verkligen varit i tjänst.

Visserligen kunna fall inträffa, då arbetsgivaren vid anställandet anser uppenbart, att anställningen ej kommer att vara längre tid än fyra veckor, men där ändock denna tid sedan överskrides. I dylika fall synes rimligt att anmälan då göres vid denna senare tidpunkt. Något straff för försummelsen inträder ej med hänsyn till avfattningen av straffbestämmelsen i 5 §.

De sakkunniga föreslå vidare, att anmälan skall göras till utmätningsmannen i orten. Detta synes för vederbörande arbetsgivare medföra minsta omgång. Ofta torde väl även hända, att denne utmätningsman även är den som har att indriva den anställdes utskylder; stundom lärer väl ock inträffa att han från annan utmätningsman erhållit begäran om sådan indrivning gent emot den anställda. I dessa fall vinner man, att utmätningsmannen omedelbart får besked om, var vederbörande finnes anställd, och att sålunda den tidsförlust undvikas, som skulle inträda, om anmälan gjordes till länsstyrelsen i och för vidarebefordran till utmätningsmannen.

Förslaget överensstämmer i denna del med vad 1936 års uppbördskommitté i sitt betänkande föreslog.

2 §.

Den i 1 § givna allmänna regeln tarvar emellertid en begränsning. I vissa fall, särskilt lärer detta vara händelsen inom skogsindustrien, anställer den egentlige arbetsgivaren en eller flera personer, vilka i sin tur själva i arbetet intaga för deras hjälp erforderlig arbetskraft. Så, som anställningsförfarandet reglerats, råder emellertid tveksamhet om vem som skall anses såsom arbetsgivare i förhållande till de i andra hand intagna arbetstagarna. Enligt de sakkunnigas mening bör i fall av denna art anmälningsskyldighet åvila den av en arbetsgivare anställda, som sedan i sin tur anlitar erforderlig arbetskraft. Till klagörande härav har första stycket i 2 § erhållit sin föreslagna avfattning.

Än vidare synes viss begränsning av anmälningsplikten kunna ifrågasättas beträffande hos staten och kommunerna anställda. Å Konungen synes lämpligen böra ankomma att meddela närmare föreskrifter härom.

3 §.

Den tid, inom vilken anmälan skall göras, föreslås begränsad till fem dagar, även detta i överensstämmelse med uppbördskommitténs förslag. Anmälan förutsättes skola göras å särskilda blanketter, anställningskort, som skola utskrivas i två exemplar. Blanketterna skola tillhandahållas av postverket och befordras avgiftsfritt med posten. Formulär till anställningskort förutsättes skola fastställas av Konungen. Förslag till dylikt formulär har emellertid såsom *Bilaga D* fogats vid detta betänkande.

4 §.

Enligt de sakkunnigas mening böra anställningskortet utnyttjas för två register, av vilket det ena skall föras hos vederbörande utmätningsman och det andra av länsstyrelsen. Det hos länsstyrelsen förda registret har närmast till uppgift att lämna länsstyrelsen tillfälle att på förfrågan lämna olika myndigheter upplysning, huruvida en viss person är anställd inom länet eller ej, och var han i förstnämnda fall är anställd.

De sakkunniga hava även övervägt, huruvida icke, i stället för de hos

länsstyrelserna förda registren, kunde anordnas ett centralt register för hela riket. Obestriddigen skulle därigenom betydande fördelar vinnas. Emellertid skulle härigenom uppkomma helt andra behov av lokalutrymmen och personal, än vad som bliver fallet, därest registren föras hos länsstyrelserna. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga ansett sig icke böra föreslå någon centralisering av registren i samband med anmälningsskyldighetens införande. Skulle man, sedan systemet en tid fungerat, vilja genomföra en centralisering, torde inga hinder härför möta.

5 §.

1936 års uppborrdskommitté föreslog, att den, som ej behörigen fullgjort nu förevarande anmälningsskyldighet, skulle böta högst 300 kronor. Denna straffsanktion var följaktligen synnerligen omfattande, enär straff inträdde ej blott vid försummelse att fullgöra anmälan utan även, om anmälan gjorts men densamma av någon anledning blivit felaktig eller ofullständig.

De sakkunniga hava för sin del icke funnit lämpligt med en straffbestämelse i dylik utsträckning. Vid fullgörandet av en anmälningsskyldighet av nu förevarande, synnerligen betydande omfattning måste givetvis tid efter annan misstag eller försummelse förekomma, utan att man därför med nödvändighet kan lasta arbetsgivaren eller den, som i hans ställe har att fullgöra anmälningsskyldigheten. Skulle varje misstag eller försummelse vara straffbelagd, bleve säkerligen resultatet, att straffbestämmelsen ändock icke skulle komma till tillämpning i det övervägande antalet fall eller ock, att domstolarna bleve överhopade med bagatellmål. Visserligen kunde tänkas, ehuru detta skulle strida mot hittills tillämpad praxis, att länsstyrelserna finge utdöma böter, som, på sätt uppborrdskommittén föreslagit, icke vore i författning till beloppet fixerade, men i så fall vunnes endast att länsstyrelserna, om bestämmelsen verkligen skulle tillämpas, i sin tur bleve överhopade med en mångfald bagatellmål. Erfarenheten av motsvarande bötesbestämmelse i 142 § taxeringsförordningen utvisar för övrigt, att denna bestämmelse, som årligen skulle kunna tillämpas i tusentals fall vid snart sagt varje länsstyrelse, i praktiken nästan aldrig kommer till användning.

Enligt de sakkunnigas mening bör man vid genomförandet av en anmälningsskyldighet i första hand lita till arbetsgivarnas goda vilja och icke betrakta en tillfällig försummelse som något, vilket påkallar tillgripande av straff. De sakkunniga hava därför begränsat straffbestämmelsens tillämpning till sådana fall, då arbetsgivare eller annan visat uppenbar tredska att fullgöra anmälningsskyldighet, och hava i detta fall ansett ett fixt bötesbelopp om 10 kronor vara tillfyllest.

6 §.

1 mom. Då bötesbeloppet fixerats på sätt i 5 § skett, möter icke hinder att låta länsstyrelse utdöma böterna. Besvär må anföras till kammarrätten, men de sakkunniga hava icke funnit lämpligt att i dylika mål medgiva fullföljd till Kungl. Maj:t.

2 mom. Detta moment innehåller sedvanliga föreskrifter om att böter skola tillfalla kronan samt, om tillgång till deras gäldande saknas, förvandlas i vanlig ordning.

Övergångsbestämmelser.

För att de avsedda anställningsregistren snarast möjligt skola komma till stånd, synes erforderligt kräva att arbetsgivarna före utgången av juli månad 1942 anmäla alla hos dem den 1 juli anställda personer, beträffande vilka anmälningsskyldighet förelegat, därest de anställts nämnda dag. Dessa anmälningar föreslås skola ingivas till länsstyrelsen, som förutsättes bättre kunna bemästra mångfalden av då inkommande anmälningar än vederbörande utmätningsmän. Givetvis skola utmätningsmännen sedan från länsstyrelserna erhålla ett exemplar av anställningskortet.

Bilaga D.

Förslag till formulär till anställningskort.

.....
 (Efternamn och fullständigt förnamn)
, enligt uppgift född
 den år och mantalsskriven å fastigheten
 i kommun,
 län, är från och med
 den år anställd hos undertecknad
 som
 (Anställningens art)
 den

 (Arbetsgivarens namn)

Adress: Tel.-nr

En var arbetsgivare är pliktig att göra anmälan om anställande av arbetstagare. Sådan skyldighet föreligger dock ej, om det med hänsyn till omständigheterna vid anställandet är uppenbart, att anställningen ej kommer att vara längre tid än fyra veckor. Anmälan skall å detta kort i två exemplar göras till utmätningsmannen i orten eller i Stockholm till överståthållarämbetet. Då annan än arbetsgivaren eller dennes ställföreträdare i arbete intager arbetstagare, skall anmälningsskyldigheten åvila den som verkställer intagandet. Anmälan skall göras senast fem dagar efter anställningens början.

Innehållsförteckning.

Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet	Sid. 3
--	--------

Författningsförslag.

Förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor	5
Förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor	7
Förslag till förordning om preskription av utskylder och allmänna avgifter . .	10
Förslag till lag om ändrad lydelse av 21 § 2) lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta	11
Förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken	11
Förslag till lag om ändrad lydelse av 76 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet	12
Förslag till lag om ändrad lydelse av 71 § lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad	12
Förslag till lag om ändrad lydelse av 58 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm	13
Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 17 mom. 1 i uppbördsreglementet den 14 december 1917 (nr 838)	13
Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i uppbördsreglementet för Stockholm den 17 april 1936 (nr 130)	14
Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken	14
Förslag till förordning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning	15

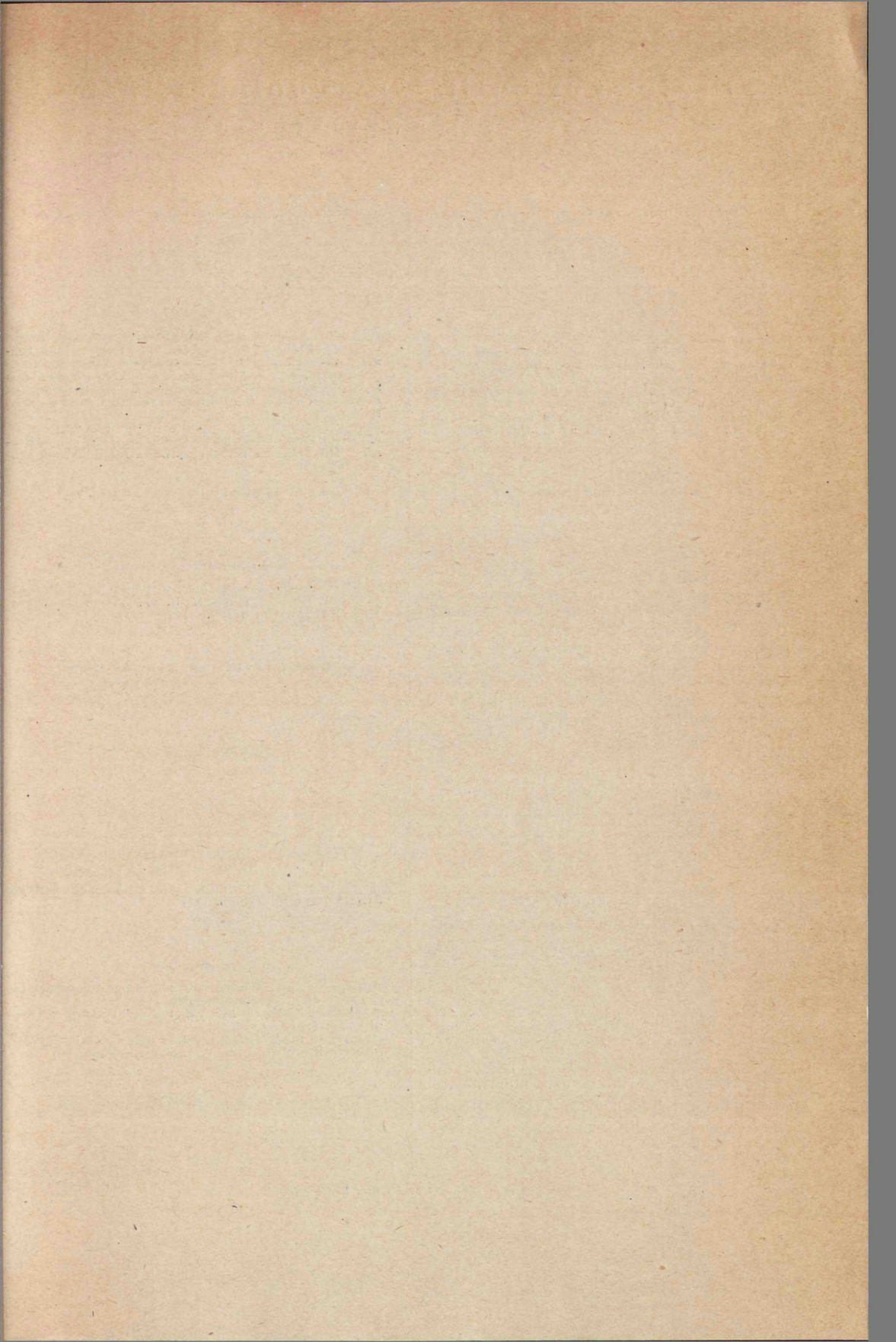
Motiv.

Kap. 1. Historik	17
Kap. 2. Redogörelse för den nuvarande skatteförmedlingsrörelsens omfattning och verksamhetsformer	34
§ 1. Skatteförmedlingskassor för personal vid särskilda företag	34
<i>Norrköpings skattekassor och dessas centralorganisation, sid. 35. — Asea-personalens intresseförening i Västerås, sid. 37. — Skattekassan vid Kockums mekaniska verkstads aktiebolag, sid. 39.</i>	
§ 2. Skatteförmedlingskassor, vilka drivas av kommuner	40
<i>Örebro kommunala intressekontor, sid. 40.</i>	
§ 3. Skatteförmedlingskassor, vilka drivas av sparbanker (inklusive postsparbanken)	41
<i>Eskilstuna sparbanks ekonomitjänst, sid. 43. — Postsparbankens skatteförmedlingsverksamhet, sid. 45.</i>	
§ 4. Statens intressekontor	45
Kap. 3. För närvarande bestående hinder för skatteförmedlingskassornas verksamhet och utveckling	51
§ 1. Interna uppbördstekniska frågor	51
§ 2. Organisatoriska m. fl. frågor	56

	Sid.
Kap. 4. De sakkunnigas förslag	60
§ 1. Inledning	60
§ 2. Åtgärder i syfte att underlätta utskyldsbetalningen för personer, anslutna till skatteförmedlingskassor	62
<i>Anstånd med vissa utskylders erläggande vid inträde i skatteförmedlingskassa, sid. 63. — Anståndstidens längd, sid. 64. — Särskill anstånd med resförda utskylders erläggande, sid. 65. — Gemensamma förutsättningar för beviljande av anstånd, sid. 65. — Ytterligare anstånd i vissa fall, sid. 66. — Preskriptionstidens längd. Förmånsrätten, sid. 66. — Indrivningsavgiftens storlek, sid. 67. — Dispositionsrätten till inbetalade medel, sid. 67. — Erkännande av skatteförmedlingskassor, sid. 68. — Konkurrens med förordningen den 17 november 1939 (nr 810), sid. 69. — Ökad överdragningsrätt för statens intressekontor, sid. 69. — Samarbeta mellan statens intressekontor och de enskilda skatteförmedlingskassorna, sid. 69.</i>	
§ 3. Åtgärder i syfte att främja bildandet av skatteförmedlingskassor och att vinna utvidgad anslutning till desamma	70
<i>Statsbidrag till skatteförmedlingskassor, sid. 70. — Utvidgad inlåningsrätt i postsparbanken, sid. 71. — Skyldighet för arbetsgivare att verkställa löneavdrag, sid. 72. — Skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning, sid. 72. — Anställningsregister hos länsstyrelserna, sid. 74. — Propagandaverksamhet, sid. 74. — Samverkan med olika representationer, sid. 75.</i>	
Kap. 5. Specialmotivering till författningsförslagen	76
Förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor	76
Förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor	82
Förslag till förordning om preskription av utskylder och allmänna avgifter ..	88
Förslag till lag om ändrad lydelse av 21 § 2) lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införelse i avlöning, pension eller livränta	88
Förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken	90
Förslag till lag om ändrad lydelse av 76 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet	90
Förslag till lag om ändrad lydelse av 71 § lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad	90
Förslag till lag om ändrad lydelse av 58 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm	90
Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 17 mom. 1 i uppbördsreglementet den 14 december 1917 (nr 838)	90
Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i uppbördsreglementet för Stockholm den 17 april 1936 (nr 130)	90
Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken	91
Förslag till förordning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning	91

Bilagor.

Bilaga A. Karta, utvisande fördelningen av Sveriges sparbanker över landet i mars månad 1942	42
Bilaga B. Tablå, utvisande för åren 1937—1941 omfattningen av den av statens intressekontor bedrivna verksamheten	49
Bilaga C. Diagram, utvisande relationen mellan löneavdrag och förfallande utskyldsbelopp i visst fall	53
Bilaga D. Förslag till formulär till anställningskort	94

Statens offentliga utredningar 1942

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. [8]

1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. [9]

Beskattningsorganisationsakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. [18]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. [2]

Betänkande med förslag till främjande av utskyldebetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. [21]

Politi.

Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. [10]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Promemoria rörande bostadsförsörjningen. [3]

Promemoria ang. hyresreglering. [14]

Betänkande med utredning och förslag ang. semester för husmödrar. [19]

Utredning ang. värmekostnaden i hyreshus. [20]

Hälso- och sjukvård.

De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. [4]

Betänkande med utredning och förslag ang. barnmorskeväsendet. [17]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter ang. den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. [6] 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. [7] 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. [12]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande och förslag ang. förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. [13]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med utredning och förslag ang. betygsättningen i folkskolan. [11]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. [1]

Betänkande med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga. [15]

Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet [16]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.